első órák

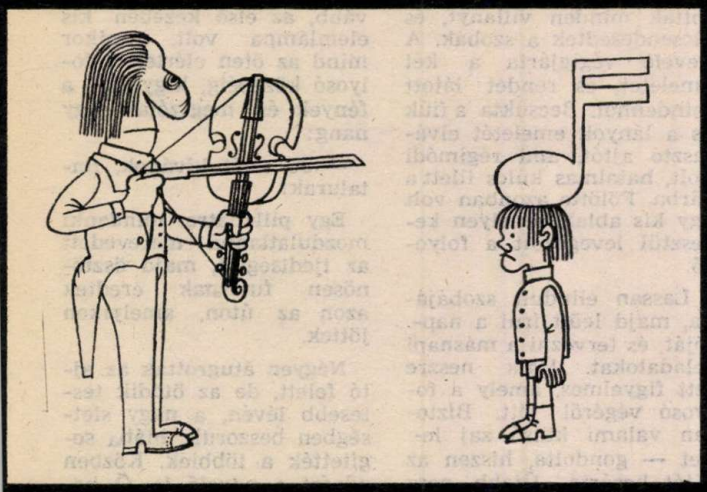

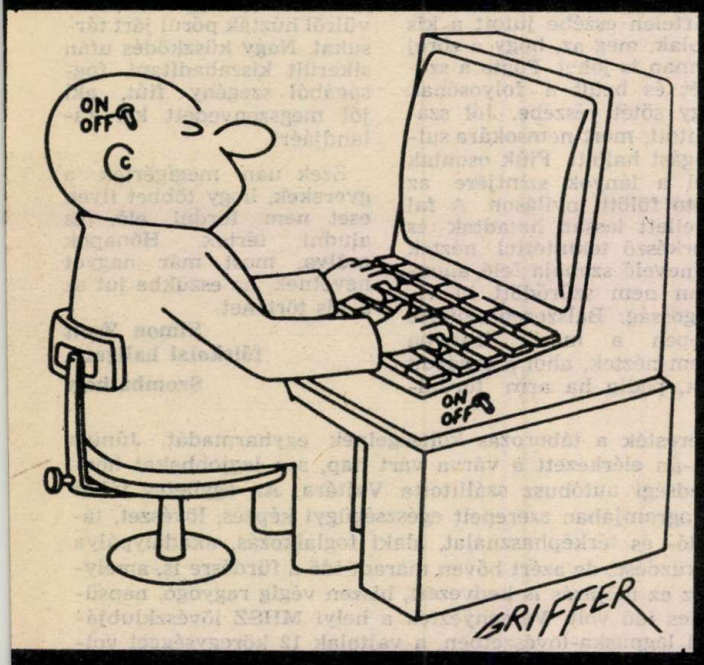

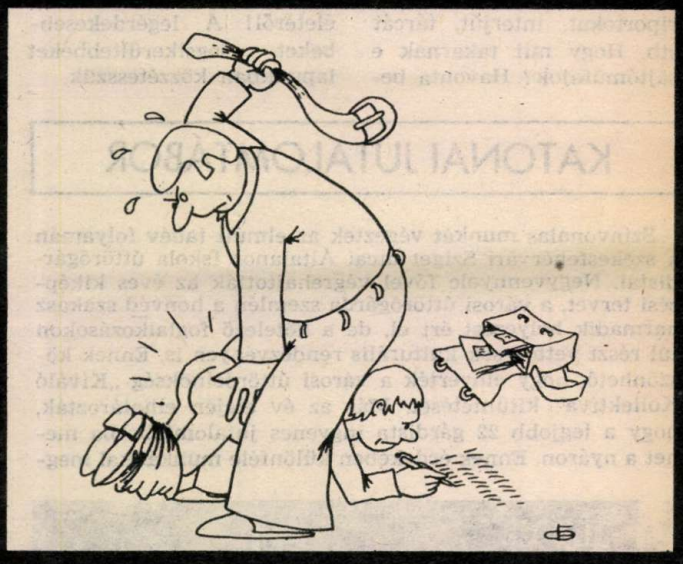

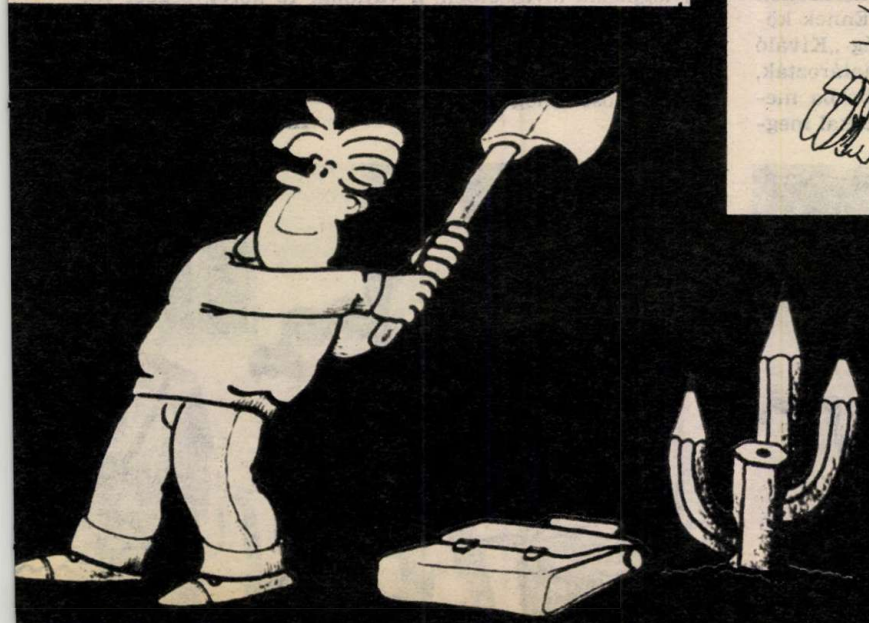

A karikatúra több szempontból is érdekes, sőt különleges műfaj. Egyrészt nevettetni akar, és ez a közfelfogással ellentétben meglehetősen nehéz feladat, másrészt feltételezi, hogy művelője észreveszi a dolgok rejtett, ám lényeges összefüggéseit is. Amint ez a mellékelt, iskolakezdésről szóló összeállításunkból is kiderül

FIGYELEM! INDUL A... PRÓBAKÖR!

Mint előző számunkban jeleztük, új sorozatunkkal egyrészt segíteni szeretnénk a csapatlapok készítőinek, másrészt PRÓBAKÖRünkben mindazok próbára tehetik íráskészségüket, akik szívesen forgatják a tollat.

Ti hogyan olvastok újságot? Az emberek többsége a rövid hírekkel (sok esetben a sporthírekkel) kezdi, majd a csipkelődő glosszák következnek, aztán — időnktől függően — elolvassuk a vezércikk sorait, s a lapban található további riportokat, interjút, tárcát stb. Hogy mit takarnak e sajtóműfajok? Havonta bemutatunk közülük egyet-egyet. Kezdjük a legrövidebbel!

A hír

A hír eseményeket, tényeket ismertet. Rövidnek, mégis sokatmondónak kell lennie, hiszen választ kell adnia a következő kérdések többségére: Kivel vagy mivel? Hol? Mikor? Mi történt vagy fog történni? A kis hírekben gyakran nem kapunk választ a „miért?" és „hogyan?" kérdésekre, a beszámoló hírek viszont ezekre is választ adnak újabb tények ismertetésével. Az újságíró a hírben nem elemez, nem mond véleményt. Fontos szempont, hogy a hír friss, pontos és hiteles legyen! A hasonló témájú hírekből készült összeállítást hírcsokornak is nevezzük.

A hír címe vagy kezdő szavai utaljanak a lényegre, ezzel is buzdítva az olvasót a továbbolvasásra.

Feladatok: 1. Küldjetek legalább két darab, újságból kivágott hírt, amely valamennyi kérdésre választ ad!

2. Küldjetek egy hírt az iskola vagy lakóhelyetek életéről! A legérdekesebbeket, legsikerültebbeket lapunkban közzétesszük.

ÉJSZAKAI KALAND

A kollégiumban este 9 órakor volt takarodó. Leoltottak minden villanyt, és elcsendesedtek a szobák. A nevelő végigjárta a két emeletet, és rendet látott mindenhol. Becsukta a fiúk és a lányok emeletét elválasztó ajtót, ami régimódi volt, hatalmas kulcs illett a zárba. Fölötte azonban volt egy kis ablak, amelyen keresztül levegőzött a folyosó.

Lassan elindult szobájába, majd leült írni a naplóját, és tervezni a másnapi feladatokat. Halk neszre lett figyelmes, amely a folyosó végéről jött. Biztosan valami külső zaj lehet — gondolta, hiszen az ajtót bezárta. Újabb nesz ütötte meg a fülét. Ekkor hirtelen eszébe jutott a kis ablak, meg az, hogy a zörej onnan is jöhet. Fogta a székét és beült a folyosónak egy sötét részébe. Jól számított, mert nemsokára suttogást hallott. Fiúk osontak fel a lányok szintjére az ajtó fölötti nyíláson. A fal mellett lassan haladtak és fürkésző tekintettel néztek a nevelő szobája felé, ahonnan nem szűrődött ki világosság. Balszerencséjükre éppen a másik irányba nem néztek, ahol a tanáruk ült, pedig ha arra fordulnak, meglátták volna. Lábujjhegyen lopakodtak tovább, az első kezében kis elemlámpa volt. Amikor mind az öten elértek a folyosó közepéig, kigyúltak a fények és megszólalt egy hang:

— Jó estét kívánok, fiatalurak!

Egy pillanatra mindenki mozdulatlanná merevedett az ijedtségtől, majd ösztönösen futásnak eredtek azon az úton, amelyiken jöttek.

Négyen átugrottak az ajtó felett, de az ötödik testesebb lévén, a nagy sietségben beszorult, hiába segítették a többiek. Közben odaért a nevelő is. Ő belülről tolta, a gyerekek kívülről húzták pórul járt társukat. Nagy küszködés után sikerült kiszabadítani fogságából szegény fiút, aki jól megszenvedett kis kalandjáért.

Ezek uán megígérték a gyerekek, hogy többet ilyen eset nem fordul elő, és aludni tértek. Hónapok múlva, most már nagyot nevetnek, ha eszükbe jut ez a kis történet.

Simon Zsolt
főiskolai hallgató,
Szombathely

KATONAI JUTALOMTÁBOR

Színvonalas munkát végeztek az elmúlt tanév folyamán a székesfehérvári Sziget utcai Általános Iskola úttörőgárdistái. Negyvennyolc fővel végrehajtották az éves kiképzési tervet, a városi úttörőgárda szemlén a honvéd szakasz harmadik helyezést ért el, de a kötelező foglalkozásokon túl részt vettek sok kulturális rendezvényen is. Ennek köszönhető, hogy elnyerték a városi úttörőelnökség „Kiváló Kollektíva" kitüntetését. Már az év elején elhatározták, hogy a legjobb 22 gárdista ingyenes jutalomtáborba mehet a nyáron. Ennek érdekében különféle munkákkal megkeresték a táborozás költségeinek egyharmadát. Június 16-án elérkezett a várva várt nap, s a legjobbakat honvédségi autóbusz szállította Vajtára. Az egyhetes tábor programjában szerepelt egészségügyi képzés, lövészet, tájoló- és térképhasználat, alaki foglalkozás, akadálypálya leküzdése, de azért bőven maradt idő a fürdésre is, amelyhez az időjárás is kedvezett, hiszen végig ragyogó, napsütéses idő volt. Versenyeztek a helyi MHSZ lövészklubjával légpuska-lövészetben, a vajtaiak 12 köregységgel voltak jobbak. A tábort a három raj közötti akadályversennyel zártuk, amelynek során az a meglepetés ért bennünket, hogy a 11 évesek alig maradtak el eredményeikkel a nyolcadikosok mögött.

Imre Gábor, százados

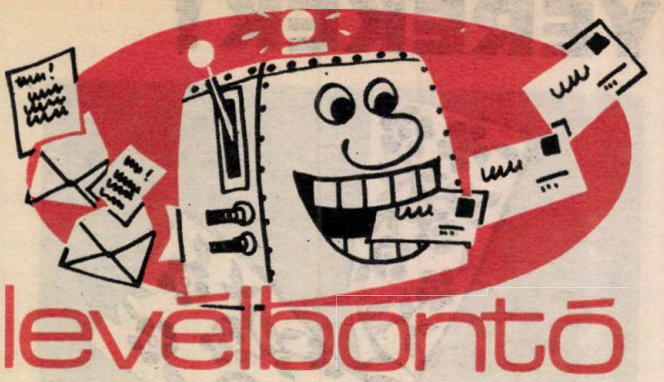

levélbontó

LEVÉLBARÁTSÁG

ÖTÖDIKESEK VAGYUNK:

HORVÁTH KRISZTINA, Budapest, Dömsödi u. 5/b. — 1106 bélyeget, szalvétát gyűjt); ZSÓTÉR ZSOLT, Budapest, Rákos u. 100. VII. 44. — 1155; BUTKI ISTVÁN, Ajka, Korányi u. 28. — 8400 (képeslapot, naptárt, külföldi pénzeket, jelvényeket gyűjt, szeret zenét hallgatni, kirándulni); ANTAL BEÁTA, Körösladány, Vörösoktóber út 29. — 5516; FICZ EMMA, Mezőpeterd, Ady E. u. 8. — 4118; LACZÓ MÁRTA, Medgyesegyháza, Hunyadi u. 11. — 5666; BÓGYI ERIKA, Túpiószőlős, Zalka Máté út 59. — 2769; SZABÓ JUDIT, Leninváros, Április 4. köz 2. III/5. — 3580 (állatos képeslapot gyűjt); VÉGH DUSÁNKA, Ráckeve, Március 15. út 6. — 2300 (szalvétát, kártyanaptárt, csokipapírt, képeslapot gyűjt); KÁROLY ÁKOS, Pellérd, Vasút u. 1. — 7831 (budapesti lányok levelét várja).

HATODIKOSOK ÍRJANAK:

BÁNYAI BERNADETT, Nikla, Petőfi S. u. 5. — 8706; VÁRKONYI BALÁZS, Pellérd, Vasút u. 1. — 7831 (budapesti lányokkal levelezne); BALICS KLAUDIA, Lövő, Fő u. 167. — 9461; TALAPKA LÁSZLÓ, Dabas, I. Zrínyi u. 51. — 2371 (naptárt, bélyeget gyűjt); VACSI EMŐKE, Tiszacsege, Templom út 7. — 4066 (bélyeget gyűjt); FENYVES KRISZTINA, Tiszacsege, Hunyadi út 5. — 4066 (állatos képeket gyűjt); MESTRA KÁROLY, Ipolyvece, Hunyadi út 10. — 2669 (matricát, képeslapot gyűjt); ASZALÓS ANIKÓ, Hajdúvid, Óvoda u. 5. — 4086; GÁSPÁR MÁRIA, Drégelypalánk, Görgei út 2. — 2646; DÉNES KATALIN, Ipolyvece, Jókai út 6. — 2669 (matricát, képeslapot gyűjt); CSERHÁTI ZITA, Drégelypalánk, Ifjúság út 9. — 2646; TRÁJER ILDIKÓ, Soltszentimre, Széchenyi u. 7. — 6223 (szalvétákat, kártyanaptárt, képeslapot, matricát gyűjt, szeret sportolni, olvasni, kötni, horgolni); LOSONCZI ZSUZSA, Tiszacsege, Kossuth u. 42. — 4066; GONDA BERNADETT, Mezőkovácsháza, Árpád u. 52. — 5800; NAGY ÉVA, Jászfényszaru, Fürst S. u. 3. — 5126; NÁNÁSI ERZSÉBET, Téglás, Görbekert 1. 4243 (képeslapot, kártyanaptárt gyűjt); BECK MÁRTA, Szécsiliget, Petőfi S. út 1.; HORNYÁK VIKTÓRIA, Monok, Széchenyi út 13. — 3905; ACZÉL ESZTER, Budapest, Tigris u. 48. — 1016; CSURJA MÓNIKA, Drégelypalánk, Vár út 42. — 2646; HEGEDŰS ÁGNES, Drégelypalánk, Vár út 34. — 2646 (5. osztályos).

HETEDIKESEKKEL LEVELEZNÉNK:

BENE HAJNALKA, Egyházaskozár, Ifjúság út 5. — 7347 (szalvétát, Modern Talking képeket gyűjt); PÉTER ZSUZSANNA, Jászfényszaru, Szabadság u. 124. — 5126 (popegyüttesek és éneksek fényképeit gyűjti); ERDÉLYI ANIKÓ, Kisszállás, Petőfi u. 51. — 6421 (bélyeget, posztert, naptárt gyűjt, kedvenc hobbija a zenehallgatás és a kerékpározás); MESTERHÁZI ILDIKÓ, Acsa, Falujárók út 27. — 2683; GRACZKA ANDREA, Ágfalva, Vasútállomás — 9423; CSÁBI MÓNIKA, Szanda, Béke u. 15. — 2697 (naptárt gyűjt, kedvenc együttese a Dolly Roll); SZANISZLÓ BRIGITTA, Szanda Petőfi u. 16. — 2697; KÉPES RITA, Nyírtelek, Asztalos J. ltp. 4. — 4461; HORVÁTH TÜNDE, Nyírtelek, Esze T. út 10. — 4461; VINCLER ZSOLT, Pócspetri, Petőfi út 7. — 4327; KOVÁCS SZILVIA, Mindszent, Kossuth Lajos u. 1. — 6630 (kártyanaptárt, betűs csokipapírt gyűjt. Kedvenc hobbija az olvasás, de társasjátékozni is szeret.); HALÁSZ MARIANNA, Kocsord, Lenin u. 77. — 4751; KOVÁCS ANITA, Kesztölc, Dózsa Gy. út 8. — 2517; BAKOS TERÉZ, Sümeg, József A. u. 39. — 8330; VARGA ÉVA, Kecskemét, Őz utca 21. — 6000 (szeret röplabdázni, bélyeget, kártyanaptárt gyűjt); HORVÁTH ANDREA, Abádszalók, Halom út 8/a. — 5241; KISS ZSUZSANNA, Jászfényszaru, Fürst S. u. 3. — 5126 (matricát, bélyeget, naptárt gyűjt); VIDA ANDREA, Márok, Kossuth L. u. 8. — 7774; KAKUSZI ADRIENN; Pápa, Simon I. út 10. — 8500; BÁBICS KRISZTINA, Pápa, Vajda Péter ltp. 19. — 8500; GAJDUSEK MÁRTA, Szigetszentmiklós, Jókai u. 25/a. II/6. — 2310 (állatos képeslapot gyűjt); BERTÓK BEÁTA, Tiszaigar, Petőfi út 81. — 5361 (1973. augusztus 23-án született gyerekek leveleit várja); HARMATH MÓNIKA, Ádánd, Lehel út 15. — 8653; TOKAJI GÁBOR, Törökszentmiklós, Marx K. út 93/b. — 5200 (bélyeget, naptárt gyűjt); HERBERT ANITA, Véménd, Tavasz u. 12.

14—15 ÉVESEK VAGYUNK:

NYIRI KATALIN, Sajópüspöki, Juhász F. u. 8. — 3653; CSIKÓS SZILVIA, Makó, Temesvári utca 12. — 6900 (kedvenc hobbija az olvasás); ANTÓNI ANDREA, Miskolc, Franklin u. 6. — 3528; VARGA JUDIT, Bakonycserje, Deák F. u. 11. — 8056; ZSIBRITA ANETT és BÓCZ ERZSÉBET, Kaposvár, Beloiannisz u. 15. — 7400; GÁL ZOLTÁN, Polgár, Kárpát u. 31. — 4090; KOVÁCS ERZSÉBET, Acsa, Kossuth út 69. — 2683; FODOR MELINDA, Kenderes, Lehel út 2. — 5331; FODOR BRIGITTA, Drégelypalánk, Balassi út 4. — 2646 (szalvétát, matricát gyűjt).

MEGJÖTT A BEHÍVÓ

Emlékezetes hetet töltött el huszonöt úttörő abban a honvédelmi szaktáborban, amelyet a kiskunmajsai úttörőelnökség az MHSZ területi vezetőségével, illetve az MHSZ Honvédelmi klubjával közösen szervezett.

Az „újoncok" a bevonuláskor katonai felszerelést kaptak, katonasapkát, álcázó ruhát, derékszíjat, légpuskát. A gazdag programban a katonás napirenden kívül laktanyalátogatás, az MHSZ-repülőtér megtekintése, légpuskalövészet, és úttörő honvédelmi verseny is szerepelt.

A legnagyobb eseményt azonban a PSZH (páncélozott szállító harcjármű) jelentette az ifjú honvédeknek. A PSZH személyzetének felügyelete mellett valamennyien tettek egy-egy kört a tábor körzetében a harcjárművel.

A jó tapasztalatok alapján máris döntés született a tábor továbbfejlesztésére: jövőre több váltásban megismétlik, s legalább egy alkalommal leánytábort is szerveznek.

Mező István, alezredes

KEDVES GYEREKEK!

Országos játékra hívunk benneteket. Mint bizonyára tudjátok: a Képes 7 szerkesztősége 1986 végén átadja azt a kitüntetést, amelyet évekkel ezelőtt a lengyel gyerekek találtak ki. Mosolyrendnek nevezték el, és annak adják, aki abban az évben a legtöbbet tette a gyerekekért. Most Magyarország is megkapta ezt a lehetőséget. Egy Mosolyrendet az év végén a karácsonyi ünnepségen valaki megkap, akire ezen a szavazólapon tehettek javaslatot.

A Képes 7-ben levő szavazólapon kívül postai levelezőlapokat is elfogadunk. Azok között, akik a szelvényt beküldik, hetenként könyvutalványt, év végén biciklit sorsolunk ki.

Név: .....
Foglalkozás: .....
Lakcím: .....
.....
A szavazó neve: .....
Életkora: .....
Lakcím: .....
Kérjük a javaslat rövid indoklását!
.....
.....

A kivágott szelvényt ragasszátok postai levelezőlapra, és küldjétek be a következő címre: Képes 7 szerkesztőség, Budapest, Lenin krt. 9—11. 1073.)

FIATALOK, FIGYELEM!

A BUDAPRINT Magyar Pamutipar általános iskolát végző **lányokat fonó, szövő: fiúkat textilgépszerelő, géplakatos, villanyszerelő és csőszerelő szakmunkástanulónak iskoláz be.**

Tanulóidő 3 év. Felvételi vizsga nincs.

Tanulmányi ösztöndíj: 50—750 Ft/hó, a tanulmányi előmeneteltől függően, a III. évben szakmunkásbér, 2500—3500 Ft/hó.

Kollégiumi elhelyezést, teljes ellátást és egyéb juttatásokat biztosítunk tanulóink részére.

Kereseti lehetőség a szakmunkásvizsga után: lányoknak 4500—7500 Ft; fiúknak 4000—5500 Ft.

Jelentkezni lehet munkanapokon 7—15 óráig. Levélre részletes tájékoztatót küldünk.

Címünk: BUDAPRINT Magyar Pamutipar személyzeti és oktatási osztály, Budapest, Lahner György u. 30. — 1046.

Telefon: 693-847 vagy 693-111/115 mellék.

Az 1987—88-as tanévre 14. életévüket betöltött és általános iskolát végzett **lányokat szövő szakmára** beiskolázunk szakmunkástanulónak. Tanulmányi idő 3 év. Juttatások: 500 Ft alap társadalmi ösztöndíj, plusz 100—200 Ft — tanulmányi eredménytől függő — tanulmányi pótlék; 200 Ft kiemelt szakmapótlék; tanulmányi ösztöndíj, a tanulmányi eredménytől függően: I. évben 50—450 Ft, II. évben 50—540 Ft, III. évben 50—820 Ft.

Fiúkat villanyszerelő, forgácsoló, géplakatos, textilipari gépszerelő szakmára iskolázunk be szakmunkástanulónak. Tanulmányi idő 3 év. Juttatások: 500 Ft alap társadalmi ösztöndíj, plusz 100—200 Ft — tanulmányi eredménytől függő — tanulmányi pótlék; tanulmányi ösztöndíj, a tanulmányi eredménytől függően: I. évben 50 Ft-tól 400—500 Ft, II. évben 50 Ft-tól 500—600 Ft, III. évben 50 Ft-tól 800—900 Ft. Ingyenes munkaruha. Elhelyezés kollégiumban. Ebédet 4 Ft-ért biztosítunk az iskolában és üzemi gyakorlat idejére a gyárban. A vállalat termékeiből kedvezményes vásárlás évente egy alkalommal. Kereseti lehetőség a szakmunkásvizsga letétele után szövő munkakörben 5% szakmunkás-, valamint műszakpótlékkal 4500—7500 Ft/hó; a többi munkakörben a bérbesorolási kategóriától függően alakul a kereset.

A továbbtanulást támogatjuk.

Jelentkezni lehet személyesen: hétfőtől—csütörtökig 8—15 óráig, a személyzeti osztályon. PATEX Angyalföldi Szövőgyár, Budapest, XIII., Fáy u. 81—83. — 1135. Levélre részletes tájékoztatót küldünk. Cím: Budapest, Pf. 391. — 1394.

PATEX

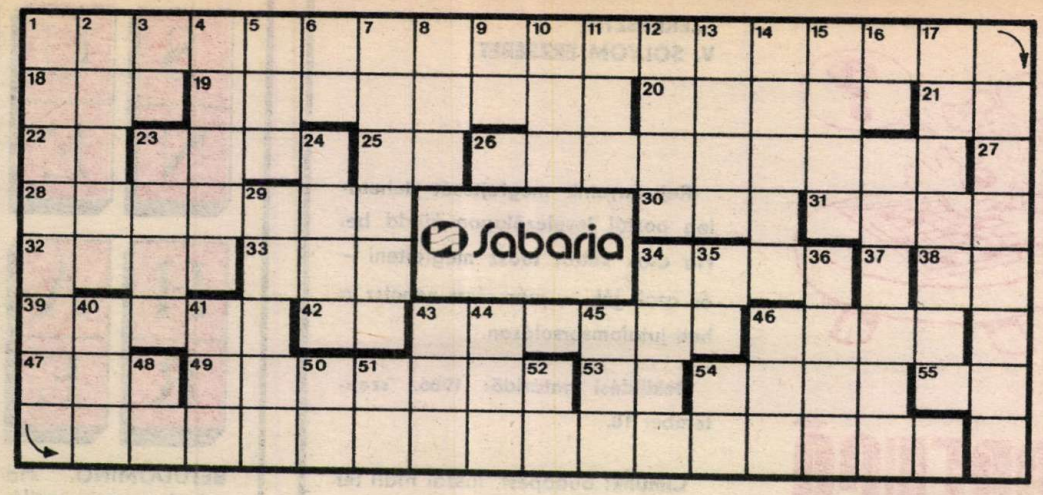

Vízszintes: 1. Beküldendő jó tanács. 18. Hálóban a labda. 19. Nagy költőnk. 20. Farsangkor használják. 21. Barna Ferenc. 22. Kötőszó. 23. Petőfi édesanyja (Mária). 25. Levéltávirat. 26. Közkedvelt csemege. 27. Nagyon régi. 28. Neves együttes. 30. Névutó. 31. Állati lakhelyek. 32. Egyik megyénk. 33. Mutatószó. 34. Sportruhamárka. 37. Személyes névmás. 38. Kiejtett betű. 39. Idős. 42. Egyforma betűk. 43. Első űrhajósunk (Bertalan). 46. ... mese (gyermekprogram). 47. Húz. 49. Váltófutás. 53. Négylábú állat, fordítva! 54. Lét. 55. Ez a nap.

Függőleges: 1. Beküldendő. 2. Savanykás, évelő növény. 3. Régi hosszmérték. 4. Neves bemondónő (Mária). 5. Brazil focista volt. 6. Kettős betű. 7. Spártai rabszolga. 8. Bőven jad. 9. B. D. 10. Menyasszony. 11. Tagadószó. 12. Ókori ország. 13. Lenn. 14. Mindig lehet rá számítani. 15. Tolvajnyelv. 16. Ruca egynemű betűi. 17. Török férfinév. 23. Nem élő. 24. Női név. 29. Állami intézmény. 34. Afrikai állam. 35. Ld. vízsz. 22.! 36. Sérülés, névelővel. 40. Vajon paripa? 41. Hully! 43. Jut még hely. 44. Autósiskola. 45. Összegubancolódott szálak csomója. 46. Nem utó. 48. Egyforma betűk. 50. Vércsoport. 51. Bútor alapanyaga. 52. Ld. vízsz. 42.! 54. Sértetlen.

A helyes megfejtést beküldők között öt pár „Sabaria" csizmát sorsol ki a cipőgyár.

Beküldési határidő: 1986. szeptember 30.

Cím: Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat, Budapest, Dalszínház u. 10. — 1061.

A borítékra vagy levelezőlapra írd rá: SABARIA-rejtvény!

MÉG LEHET JELENTKEZNI!

A 8. osztályt végző tanulók pályaválasztásához **a BUDAPESTI KÖLZEKEDÉSI VÁLLALAT felajánlja segítségét,** és várja a fiatalok jelentkezését az alábbi szakmákra: **közúti villamosjármű-szerelő, esztergályos, épületvillamossági szerelő, kőműves, erősáramú berendezés-szerelő, épületasztalos, vasúti jármű-szerelő, anyagmozgatógép-szerelő, géplakatos, villamosgép-szerelő, villamoshálózat-szerelő.** A felsorolt szakmákra vidéki fiatalok is jelentkezhetnek. A gyakorlati képzés jól felszerelt vállalati tanműhelyekben, szakoktatók irányítása mellett történik.

Kedvezmények, juttatások:

— tanulmányi ösztöndíj 600—1350 Ft;
— a BKV menetrend szerinti járataira ingyenes utazási igazolvány;
— napi 4 Ft-ért ebéd;
— munkaruha;
— társadalmi ösztöndíj-szerződés esetén vidékiek részére a kollégiumi térítés 150 Ft/hó;
— sportolási, üdülési, szórakozási lehetőségek széles választéka.

Jelentkezni személyesen vagy levélben is lehet. Ebben az esetben az ADATLAPOT a következő címre kérjük küldeni:

BKV OKTATÁSI KÖZPONT, Budapest X., Fehér út 1/c. — 1980 (Örs vezér tere).

Megközelíthető: Kelet-Nyugati (2-es) METRÓ-val; 13-as, vagy 62-es villamossal; HÉV-vel; 32, 44, 45, 46, 61, 62, 76, 77, 85, 144-es autóbusszal.

ADATLAP

Név: .....

Születési hely: ..... **év:**..... **hó:**..... **nap:**.....

Irányítószám, lakcím: .....

Anyja leánykori neve: .....

Szakma (elsősorban): .....

(másodsorban): .....

HIRDETÉS

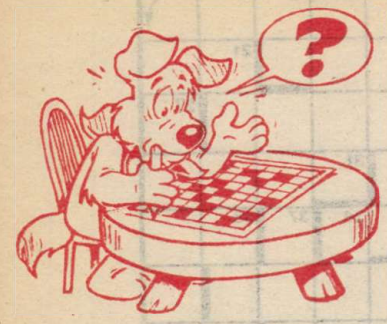

TÖPRENGŐ

SZERKESZTI:
V. SÓLYOM ERZSÉBET

Rejtvényeink megfejtését lehetőleg postai levelezőlapon küldd be. Ha csak kettőt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson.

Beküldési határidő: 1986. szeptember 18.

Címünk: Budapest, Jászai Mari tér 5. – 1397. A borítékra vagy a levelezőlapra írd rá: „TÖPRENGŐ".

BETŰDOMINÓ. Ha helyesen rakod egymás mellé a dominókat, egy Kossuth-díjas költőnk nevét kapod eredményül.

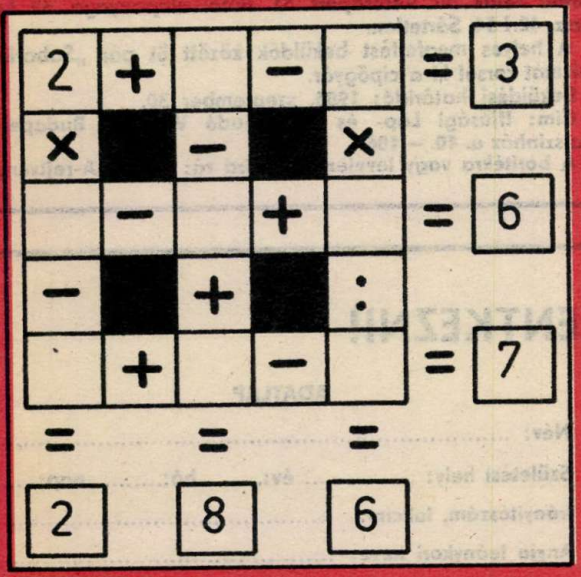

EGY KIS SZÁMTAN. Írd be a megfelelő számokat az üres négyzetekbe úgy, hogy a jelek szerint elvégzett műveletek után a beírt eredmények helyesek legyenek!

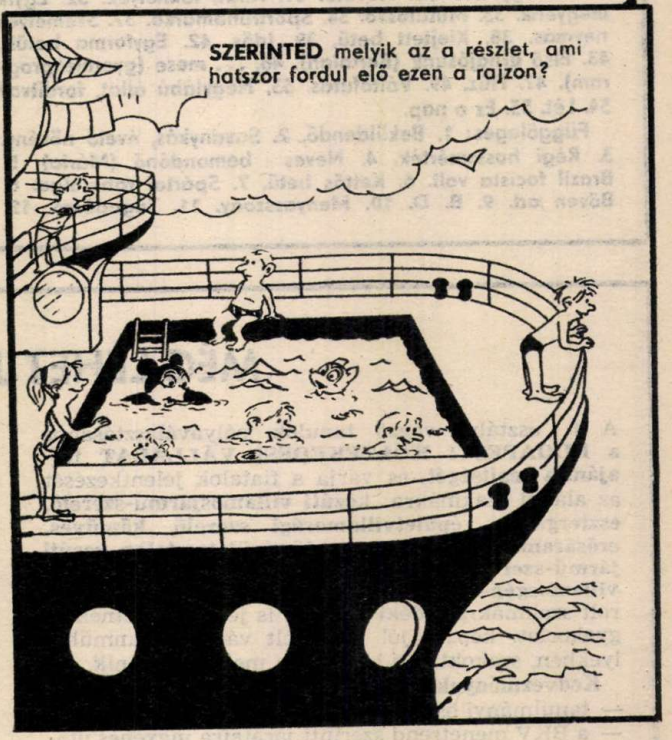

SZERINTED melyik az a részlet, ami hatszor fordul elő ezen a rajzon?

BETŰREJTVÉNY

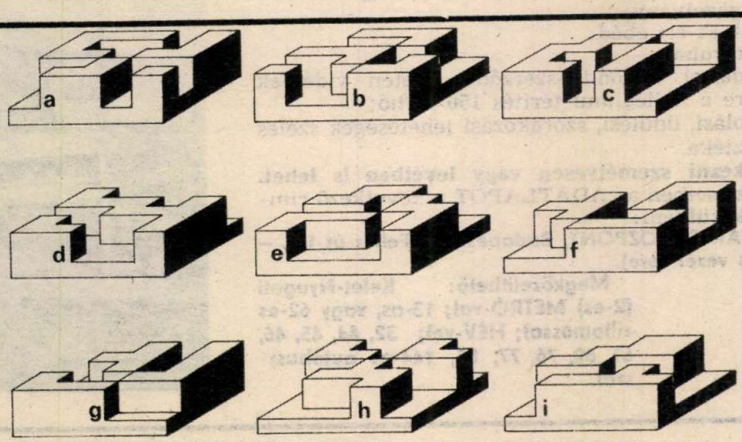

NINCS PÁRJA. A kilenc kocka közül négy-négy egymásba illeszthető. Melyik a megmaradó darab?

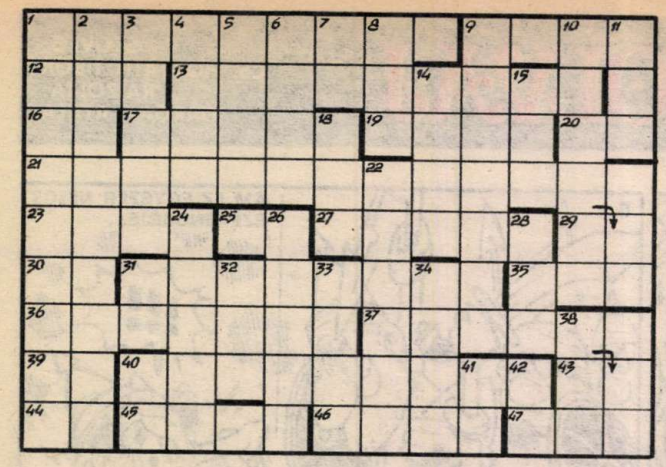

Benedek Marcell így ír egyik jeles lírikusunkról: „... a tudós poéták közé tartozik, Babits és Kosztolányi mellett legjobb műfordítónk is volt." Ha sikerül megfejteni a keresztrejtvényt, megtudod, kiről van szó. A vastag betűs sorok megfejtéseit küldd be!

VÍZSZINTES: 1. Autóbuszjárat jelzője. 9. Ázsiai nagyhatalom. 12. Névutó. 13. Ennek a rövidítése az ÁB második betűje. 16. Török autók jele. 17. Akadozva, halkan mond. 19. Peru fővárosa. 20. A morze abc-ben „e" betűt jelent. **21. A függ. 1. sz. alatti költő első versesköteténck címe.** 23. Alél. 25. Omszk folyója. 27. Vízen sikló, vitorlás deszka. 29. Sápadni kezd! 30. Néma Rozi! 31. Zűrzavar, felfordulás ismert idegen szóval. 35. A magyar kohászat legrégibb telephelye. 36. Énekesmadár (van cserregő, nádi, mezei stb.). 37. Durrdefekt esetén van rá szükség. 39. Hamis. 40. Nyelvtanban van ilyen mód, és mondat is. 43. Község a szombathelyi járásban. 44. Szolmizációs hang. 45. Kemény szidós. **46. A költő szülővárosa.** 47. Büntető Törvénykönyv.

FUGGŐLEGES: 1. A költő neve, akinek ezen a tavaszon ünnepeltük születése 100. évfordulóját. 2. Ábrát átmásoló. 3. Nagy testű, „gyászruhás" madár. 4. Fent, felül németül (OBEN). 5. Háziszárnyas. 6. Kenyérből karéjt vág. 7. Keresztül. 8. Kapuban a labda. 9. Erősen kifáraszt. 10. Jegyzetfüzet. 11. Vonatkozó névmás. 14. Téli sportot űző. 15. Kopasz. 18. Nagyrészt mégis! 22. Benzin is lehet ilyen. 24. Elengedi magát. 26. Tantárgy, diáknyelven. 28. Létra része. 31. Üres rés! 32 A függ. 5. sz. legdrágább része. 33. Folyó és megye a Dunántúlon. 34. Síkság. 38. Napszak. 40. Kiejtett mássalhangzó. 41. Párosan átad! 42. Kaliber (a csőfurat átmérője!).

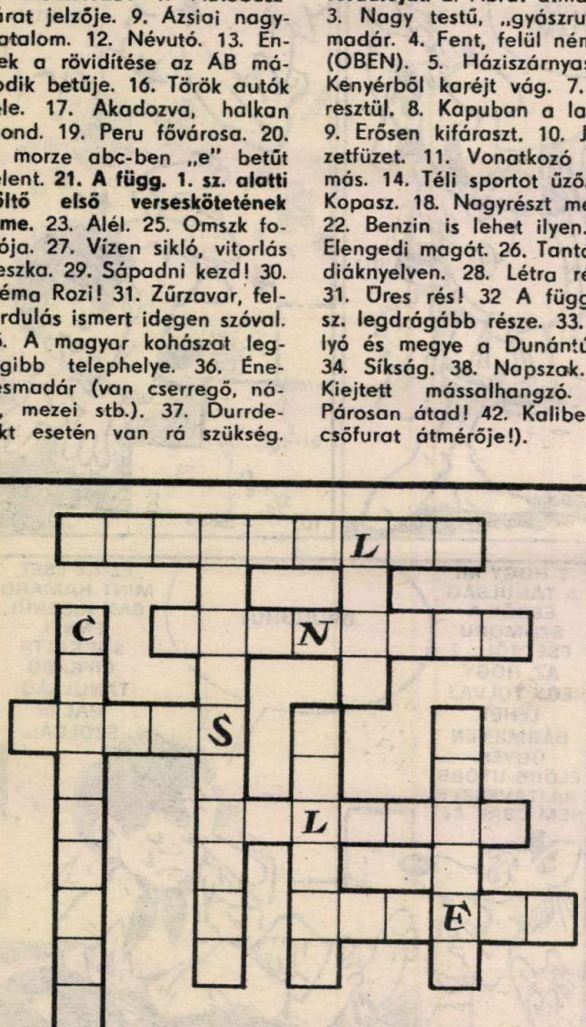

SEGÍT A TÉRKÉP: Tíz francia város nevét rejtettük el a vízszintes és függőleges sorokban. Melyek azok?

NYERTESEK

A Mini Pajtás 1986. tavaszi számában hirdettük meg Rejtvényes Informatika című pályázatunkat. A beérkezett megfejtések alapján a sorsoláskor a következőknek kedvezett a szerencse:

Zsebszámológépet nyert Molnár László (Murony), **kvarcórát** Turi József (Nagyatád), **videojátékot** Molnár Balázs (Karancskeszi).

Jutalomkönyveket kap: Strömpl Zsuzsa (Bp. 1141), Nagy Gabriella (Simontornya), Rásonyi Miklós (Galgahévíz), Szabó Tamás (Bősárkány), Bozsik Gábor (Eger), Balázs Péter (Bajót), Bori Attila (Miskolc), Süli Illés (Gyomaendrőd), Babcsa Péter (Balassagyarmat), Pánti István (Debrecen), Viktor Éva és Krisztina (Bp. 1141), Németh Zoltán (Halászi), Palásti Ágnes (Balatonkenese), Bankó Tamás és András (Nyergesújfalu), Lutz Csaba (Kölesd), Nagy Zsigmond (Bp. 1137), Hörömpő Krisztina (Érd), Szabó László (Vámospércs), Icsa Gyula (Gyomaendrőd).

A Mini Pajtás 1986. tavaszi számában megjelent Játékosan a múltról c. rejtvénypályázatunk nyertesei:

Az Üttörő Áruház fődíját, a 10 000 forintos vásárlási utalványt Nagy Zsuzsanna (Bp. XIII.) nyerte. A sorsoláson **500 forintos Centrum vásárlási utalványt nyertek:** Soós Viktória (Kaposvár); Lővei Hajnalka (Keszthely); Soós Gábor (Kaposvár); Liska Zsolt (Csabacsüd); Hepp Gyula (Selyp); Dékány Eszter (Taktaharkány); Pokk Zsuzsa (Mocsa); Nagy Piroska (Kemecse); Balatoni Endre (Pécs); Kőninger Ákos (Bp. XIII.).

A Pajtás 1986. évi tavaszi számaiban megjelent „Fejtöri" történelmi pályázatunk nyertesei a következők: Pergel Zsuzsa (Füle); Gál Zsuzsa (Kecskemét); Tajti Éva (Törökszentmiklós); Práger Ádám és Éva (Bp. I.); Kollár Rózsa (Örkény); Kiss Mónika és Kristó Mária (Hódmezővásárhely); Kurucz Bernadett (Ebes); Bordás Klára (Jászárokszállás); Domokos Éva (Békéscsaba); Hamóczi Rita (Kunfehértó); Kocsis Zsolt (Orosháza); Tuboly Andrea (Lenti); Orsós Erika (Pálfa); Tápes Mónika (Várpalota); Fodor Andrea (Berekfürdő); Torkos Tünde (Nyíregyháza); Vadas Edina (Győr); Palásti Ágnes (Balatonkenese); Csonka Imre (Ajka); Tornya Erika (Szeged); Hajnal László (Balatonszemes); Tóth Henrietta (Csurgó); Ludányi Anita (Eger); Kiss Anikó (Vác); Máté Szilvia (Cegléd); Bognár Anikó (Kecskemét); Juhász Erika (Hidasnémeti); Kopácsi Tamás Balatonfüred); Kajdi Mónika (Veszprém); Diviák Erika (Bp. XXII.).

Jutalmuk — a „Magyar végvárak" sorozatból — Illés György: Végek dicsérete című könyve.

Az 1986-ban megjelent Bűvész magazin rejtvényeire a legtöbb jó megoldást küldte be, és ezzel **1—1 komplett bűvészdobozt nyert:** Szállási Zoltán (Bp. 1183), Le Thanh Hung (Veszprém), Pintér Balázs (Lábatlan). Pályázatukhoz gratulálunk a további bűvészkedéshez sok sikert kívánunk.

Tempó életmód magazinunk 1986/1. számában Mindig vár a természet címmel közöltünk rejtvényösszeállítást. A feladatok megfejtői között **jutalomkönyveket** sorsoltunk ki. A nyertesek: Baranyai Péter (Orosháza), Nagy Zsuzsanna (Bp. 1139), Melis István (Bp. 1194), Lengyel Imre (Pécs), Hódi Dianna (Bp. 1136), Pohnné Berkes Ildikó (Kaposvár), Kovács Konstantina és Renáta (Veszprém), Dávid Ernő (Tunyogmatolcs).

A pályázatok nyereményeit postán küldjük el.

86/17. szám: Bara János, Pethes Ildikó, Budapest; Barta Anikó, Berettyóújfalu; Csorba István, Sárvár; Fekete Anita, Kisújszállás; Komondi Zsolt, Esztergom; Lancz Zsuzsa, Zalaszántó; Mári Margit, Sarkad; Monoki Györgyi, Tiszafüred; Németh András, Csót—Újmajor; Nyalka László, Debrecen; Orosz Rozália, Szirmabesenyő; Patkós Katalin, Mezőtúr; Polhammer Péter, Kéttornyúlak; Pulih Miklós, Dombiratos; Steiner László, Tata; Szabó Zoltán, Ajka; Tóth Anett, Tab; Tóth Mihály, Tóth Róbert, Debrecen.

86/18. szám: Balázs Viktória, Fancsal; Baranyai Éva, Győr—Ménfőcsanak; Béres Ildikó, Kálmánháza; Bogárdi Oszkár, Besnyő; Börzsey Anikó, Makó; Brecska Annamária, Kiskunhalas; Dankó Adrienn; Kimle; Dobrovics Tímea, Egyházasrádóc; Faragó Márta, Hosszúpályi; Farkas Szilvia, Sopron; Gergácz Márta, Agyagosszergény; Gyürki Edit, Egyházasrádóc; Krofinger Tímea, Hatvan; Martyin Csaba, Baranyajenő; Soltész Éva, Debrecen; Stecz Kornélia, Mándok; Szalai Mónika, Dévaványa; Szilágyi Róza, Tiszacsege; Tarcsai Csilla, Sarród; Tiszai Andrea, Szigethalom.

86/19. szám: Bilkay Viktória, Szikszó; Bőr Erzsébet, Biharnagybajom; Bujda Ilona, Mezőtúr; Csík Katalin, Héreg; Domonics Lilian, Tápiószecső; Harangozó Anikó, Mérk; Illés Zsuzsanna, Sátoraljaújhely; Jendrics Hajnalka, Mezőlak; Kiss Júlianna, Balassagyarmat; ifj. Kosik Tibor, Szurdokpüspöki; Miglódi Anita, Sárospatak; Papp Éva, Törökszentmiklós; Prágai Orsolya, Nyárád; Rákli Gabriella, Ajka; Svendor Richárd, Kecskemét; Szilágyi Ágnes, Tiszavasvári; Tátrai Emese, Nyíregyháza; Vágó Irma, Visznek; Virágh Emese, Csaholc.

A nyereményeket postán küldtük el.

A BAGDADI TOLVAJ

SZÖVEG:
CS. HORVÁTH TIBOR
RAJZOLTA:
DARGAY ATTILA

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK!

A PAMUTTEXTILMŰVEK BUDAI GYÁRA az 1987—1988-as tanévre felvesz általános iskolát végzett lányokat **fonó és szövő; fiúkat textilgépszerelő, lakatos, villanyszerelő, esztergályos** szakmára szakmunkástanulónak. **TANULMÁNYI IDŐ 3 ÉV.**

FELVÉTELI VIZSGA NINCS!

Ösztöndíj: a tanulmányi ösztöndíj az eredménytől függően 500—960 Ft, a társadalmi ösztöndíj egységesen 500 Ft havonta, +100, 150, 200 Ft tanulmányi pótlék.

Juttatások: 4 Ft térítésért teljes ellátást biztosítunk (napi háromszori étkezés); ingyenes kollégiumi elhelyezés; iskolaköpenyt, füzetcsomagot, munkaruhát térítésmentesen adunk; évente kedvezményes vásárlás a gyár termékeiből; a tanulók részére 50%-os utazási kedvezményt biztosítunk; a III. éves tanulókat teljesítménybérben foglalkoztatjuk.

A szakmunkásvizsga után jó kereseti lehetőség. A lányokat 160 Ft-os térítés ellenében modern leányszállókon, a fiúkat gyári albérletben helyezzük el. A továbbtanulásra szakirányú középiskolában lehetőséget biztosítunk.

Jelentkezés:
PTM Budai Gyára
személyzeti osztály,
Budapest, Pf. 43. — 1502
Telefon: 662-688.

Fiúk jelentkezését várjuk az Újpesti Gyapjúszövőgyárba az 1986. szeptember 1-én induló tanévre géplakatos, esztergályos, csőszerelő, villanyszerelő szakma megszerzése céljából.

Utólagos jelentkezést 1986. szeptember 15-ig elfogadunk.

Felvételi követelmény: 14 éves életkor betöltése, általános iskolai végzettség.

Tanulmányi idő: 3 év.

Az I. osztáy I. félévében a tanulmányi ösztöndíj egységesen: 170 Ft.

A II. félévtől tanulmányi eredménytől és osztálytól függően: 50— 900 Ft.

Társadalmi ösztöndíj havonta: 800 Ft.

Tanulmányi pótlék tanulmányi eredménytől függően: 80—400 Ft.

Jövedelempótlék havonta: 240 Ft.

A III. osztályban 100%-os teljesítménybérben való foglalkoztatás: 1000—1200 Ft.

Tanulóink részére ingyenes kollégiumi elhelyezést, étkezést és munkaruhát biztosítunk.

Havonta egyszer hazautazási költséget térítünk.

A tanulók a teljes ellátásért napi 4 Ft-ot fizetnek. A szakmunkásvizsga megszerzését követően továbbtanulási lehetőséget biztosítunk.

Jelentkezni lehet:

Újpesti Gyapjúszövőgyár,
személyzeti osztály,
Budapest, Berni u. 1. — 1045.

6-14 ÉVES LÁNYOK, FIÚK!

A szépen terített asztal magában is élmény, de most nyerhettek is vele a

és még számos értékes jutalom vár a versenyzőkre.
Sikeres szereplést kíván
AMFORA-ÜVÉRT Magyar Ütőerők Szövetsége OMFB

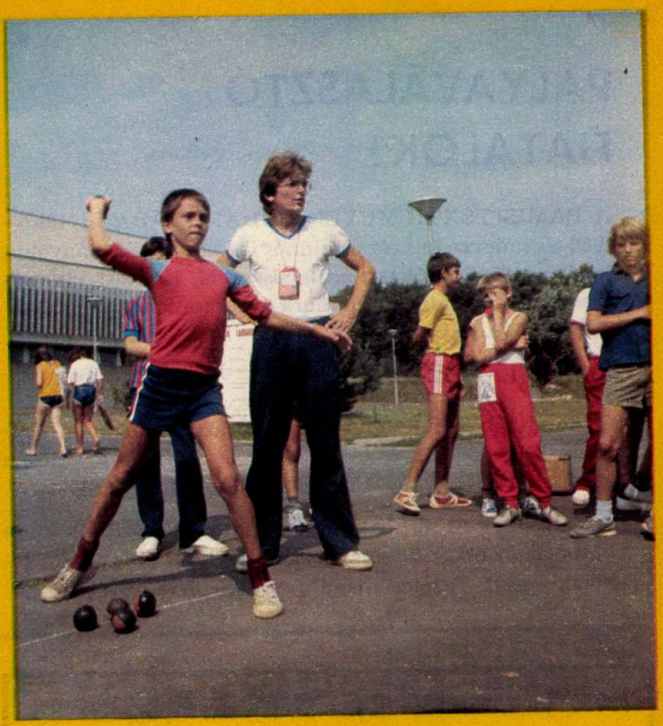

KENGURUK ZÁNKÁN

A Gyermekrádió Kenguru című műsorának hívó szavára öltött tornadresszt százötven fiú és lány augusztusban, hogy próbára tegye ügyességét, erejét, kitartását a zánkai úttörőváros sportpályáján. Fő attrakciójuk természetesen a helyből távolugrás volt, de ügyesen ugráltak kötéllel is, s a futás sem okozott gondot nekik. Hanem a célbadobást még gyakorolniuk kell, ugyanis senki sem volt köztük, aki telitalálatot ért volna el. A legnagyobb kitartást a 10 perces futás igényelte. Voltak fiúk, akik a három kilométert is megközelítették ez idő alatt, és természetesen sokan annak is örültek, hogy egyáltalán végig bírták futni a 10 percet. A próba győztesei: a pécsi Blum Mária és a gulácsi Bagi Balázs. Nem véletlenül, hiszen mindketten atléták. Az eredményhirdetés után a próbázók közül többen így búcsúztak:

– Amint hazaérünk, menten összehívjuk a környékbeli gyerekeket egy ilyen próbára, hiszen ezt otthon, egy udvarban vagy a háztömb körül is meg lehet rendezni.

PÁLYÁZAT!

Kié lesz az 50 kenu?

A Magyar Úttörők Szövetsége Országos Elnöksége a vízi-úttörőélet fejlesztése céljából kedvezményes kenuvásárlási pályázatot hirdet.

A pályázaton úttörőegységek, úttörőelnökségek, úttörőházak vehetnek részt.

Pályázni lehet: TC 7-es, alumínium borítású (egy vagy több) kenu kedvezményes vásárlására. A kenu árának 50 százalékát (13 000,– Ft-ot) az Országos Elnökség biztosítja. A kenuk 10 méter hosszúak, 1,1 méter szélesek, mintegy 50 kiló a súlyuk.

A pályázat feltételei: a pályázó rendelkezzék a vízi-úttörőtevékenység fejlesztéséhez szükséges tervekkel, szakemberekkel, a kenu tárolására alkalmas területtel, valamint a pályázat elnyerése esetén, 1986. november 30-ig befizetendő 13 000 Ft-tal. A benyújtott pályázatot víziegységek, úttörőházak esetében a területileg illetékes úttörőelnökségek támogassák, az adatok valódiságát igazolják.

Egyéb tudnivalók: a pályázatok írásban nyújtandók be, a pályázat feltételeinek leírásával, igazolásával, 1986. október 15-ig a bíráló bizottságnak: Magyar Úttörők Szövetsége Országos Tanácsa Vízi Szakbizottsága, Budapest, Pf. 72. – 1388.

A pályázat során mintegy 50 darab kenu talál gazdára, melyről 1986. november 15-ig kapnak a pályázók értesítést.

A kenuk a pályázat győzteseinek tulajdonába kerülnek.

Figyelem! A kenuk 1987. tavaszán készülnek el. Elszállításukról a pályázóknak kell gondoskodniuk.

KÖVETKEZŐ SZÁMUNKBAN:

Tavaly nagy sikert aratott az egyéni pályázatokat tartalmazó számunk. Ez a siker ismétlésre ösztönzött bennünket. Ezért adjuk közre szeptember 18-án megjelenő 22. számunkban az általános iskolai tanulók egyéni pályázatának 1986/87-es kiírását. De ez nem minden! A pályázati feladatok mellett sok érdekességgel találkozhattok ebben a lapszámban is. Egyebek között választ keresünk arra, hogy mit jelent a „tehetség" kifejezés, bemutatjuk az ország egyik legfiatalabb akadémikusát: Lovász Lászlót, ismert művészek vallanak arról, hogy miként jutottak el a csúcsra. Riportot közlünk a tavalyi pályázat győzteseiről, s ízelítőt adunk az autótervező gyerekek munkáiból.

Békés fenevadak.
Az ember azt hinné,
hogy a légynek sem tudnának ártani

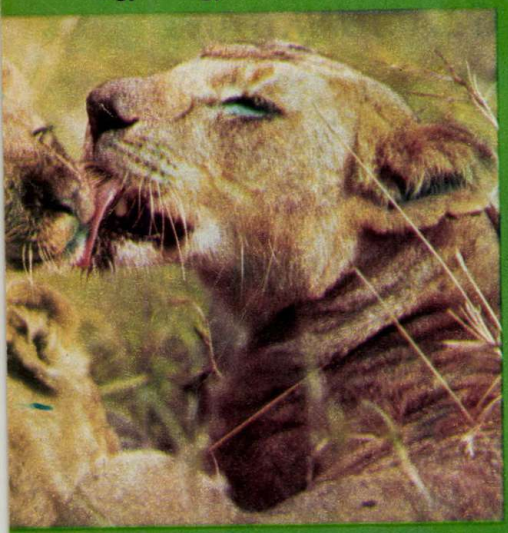

Az uralkodó portréja.
Ha valóban a szem
a lélek tükre, akkor
jobb, ha gyorsan odébbállunk . . .

A lusta király

Jár a baba, jár . . .
Oroszlánéknál is igen fontos
az anya és gyermeke közötti
közvetlen kapcsolat

Az oroszlánok Afrika Szaharától délre eső részét lakják. Általában közösségben élnek, amely felnőtt nőstényekből, különböző korú oroszlánkölykökből és néhány felnőtt hímből áll. A hímek védelmezik a csoportot. A jobban vadászó nőstények szerzik be a táplálékot, és gondoskodnak a kölyökökről. Egy újszülött oroszlán szinte teljesen magatehetetlen. Az anyák biztos helyen rejtik el őket. Amikor az oroszlánkölyök két hónapos, és már elég erős ahhoz, hogy a csoporttal tartson, az anya bevezeti őt a közösségbe. Így a kölykök már más alomból származó társaikkal is játszhatnak, s több nőstény oroszlán „anyáskodhat felettük. A kölyköknek nagyon sokféle játékuk van. Ugrálnak, és madárra vadásznak. Ha két vagy három kölyök együtt van, akkor birkóznak vagy kergetőznek.

Miután végigszenderegték a nap nagy részét (általában húsz órát), szürkületkor ébrednek fel, ekkor készülnek fel az éjszakai vadászatra, az evésre és a további pihenésre.

86/22
XLI. ÉVF. • 1986. SZEPTEMBER 19. • ÁRA: 4,50
PAJTÁS

TEHETSÉG KERESTETIK

GÖRÖG JÚLIA RAJZA

Átok vagy áldás a tehetség? — teszi föl a kérdést egyik riportunk.

A kérdés megválaszolatlan marad, hiszen a kiemelkedő képességek egyszerre jelenthetnek lehetőséget és terhet.

Magatokon és a tehetségeket gondozó felnőtteken múlik: merre billen a mérleg nyelve! Tudásodat idén is próbára teheted az Országos Pedagógiai Intézet egyéni pályázatán.

Az 1986/87-es pályázat teljes kiírását tartalmazza lapunk.

A beküldés módjáról a 29. oldalon találsz tájékoztatást.

RÁBUKKANTAM A TENGERALA

— Él Fegyverneken egy tiszai hajóskapitány. Ő volt a segítségemre, meg a technikatanárnőm, Kindert Ferencné. Ugyanis, amikor a Pajtásban tavaly ősszel átböngésztem az egyéni pályázatot, rábukkantam a tengeralattjárókra, és mert semmit se tudtam róluk, érdekelni kezdtek — magyarázza Németh Rita.

A nyáron a csiliebérci tehetség táborban beszélgettem azokkal, akik matematikában, kémiában, orosz vagy magyar nyelvben megyei vagy országos elsők lettek.

— Szinte beköltöztem a községi könyvtárba. Átolvastam vagy tizenöt-húsz kötetet, mindent kiírtam, ami a tengeralattjárókkal kapcsolatos — folytatja Rita. — A második fordulóban, Szolnokon a Vízügyi Szakközépiskolában jöttünk össze. Ott egy rajz alapján az Auróra makettjét kellett elkészítenünk. Egy órát kaptunk rá. Nem készültem el, de nem lehetett rossz, mert továbbjutottam. Utána az árapály energiáját hasznosító modell-erőművet építettem. Ebben Kinder Ferenc tanár segített. Persze elméletből is „vizsgáztunk". Beszélgettünk a hajók kormányzásáról, az éjszakai tájékozódásról és a számítógép jelentőségéről a hajózásban.

— Azt gondolná az ember, hogy mindez csak a fiúkat érdekelheti . . .

— Igaz, nem készülök tengerésznek, de szeretem a vizet, és szívesen gyönyörködök a part menti tájban.

— Milyen hajón ültél már?

— Sétahajón, a Dunán.

Mindezek ellenére Rität a humán tárgyak vonzzák, a nyíregyházi Tárbány Erikát viszont a technikai ismeretek érdeklik. A két barna lány mégis barátságot kötött. Természetesen Erika is a tengeralattjárókról és a gőzhajókról írt.

— Otthon is állandóan bütykölök. Van egy hi-fi tornyom és csináltam hozzá antennát, hogy foghassam az URH adót. Anyu nemrég vett egy falikart, vezetékeket, kapcsolót, villásdugót, és én szereltem össze lámpává. Ha kell, Estók Judit tanárnő mindenben segít. Számítástechnikai mérnök szeretnék lenni — meséli egyszuszra.

— Kisebb korodban sem babáztál?

— Nem sokat. A sírós babákat szétszedtem, a játékautókkal kapcsolatban az érdekelt, hogy mi mozog a belsejükben. A húgom egészen más. Játékos természetű. A számítástechnikával nem tudom lekötni.

— Az eszperantó népszerűbb a lányok körében, jobb a nyelvérzékük és szorgalmasabbak is — bizonygatja nem kis meglepetésemre egy fiú, az egri Domboróczky Zsolt. S az altábor létszáma is Zsoltot igazolja. A 28-ból csak kilenc a fiú, de a hangulat és az összhang ragyogó, aminek a vezetők, Bereczki Lászlóné igazgató, Sebián Jánosné tanítónő és Horváth Vilmos gimnáziumi tanár örül a legjobban.

— A tanárom több mint harminc országba levelez eszperantó nyelven — újságolja Zsolt. — Én csak hatba. Bolgár barátom tavaly volt itt, most mi megyünk hozzájuk.

— Kitől kaptál hozzá kedvet, és mióta tanulod?

— Anyukámtól. 1983 nyarán magával vitt egy táborba. Felszedtem ott néhány szót, és ősztől az úttörőházban már tanulni kezdtem. Könnyen ment.

— Az alapvető szavak és a nyelvtan tényleg gyorsan megtanulható — szól közbe a szirmabesenyői Bodnár Erika, aki ötödik éve hűséges a nemzetközi nyelvhez.

Szirmabesenyőről egyébként nem egyedül érkezett. A Miskolc melletti, ötezer lakosú nagyközségben Busai Mária tanítónő jóvoltából több évtizedes hagyományai vannak az eszperantónak.

— Megkönnyíti az idegen nyelvek tanulását, és az egész világon nagyon sok barátot szerezhetünk vele — szögezi le a szintén szirmabesenyői Mikóczki Emese. — Nem is értjük, hogy miért nem népszerűbb. Pedig egyáltalán nem kis dolog, hogy új-zélandi, kanadai, vagy román emberekkel szót érthetek, anélkül, hogy beszélném a nyelvüket.

— Szuper jó ez a tábor — összegzi a véleményeket a mosonmagyaróvári természetkutató, Klauz Mónika. — Ezerféle programot szerveztek, érdekes szakmai előadásokat hallgattunk. Remekül sikerült a börzsönyi és a budai kirándulás, az állatkerti és a margitszigeti séta.

Mónika fölrajzból, kedvenc tárgyából pályázott. Azt, hogy a különböző népek, a csillagok, s az utazás is érdekli, tanárnőjének, Szanyi Ritának köszönheti. Ezen az úton ő inditotta el, és most sem hagyta magára.

A földrajzot választotta a tatai Varga Mónika is. És mit gondoltok, miről írt remekbe szabott előadást a kecskeméti Főző Brigitta? Természetesen az algákról és a tibeti tejgombáról. A monori Nemes Ági pedig azt bizonyította, hogy az inga lengésideje csakis a madzag hosszától függ.

Nem véletlen, hogy riportomnak elsősorban lányok a főszereplői. A tehetség nem csupán a fiúk körében terem . . .

Tarpai S. Anikó

TENGERALATTJÁRÓKRA!

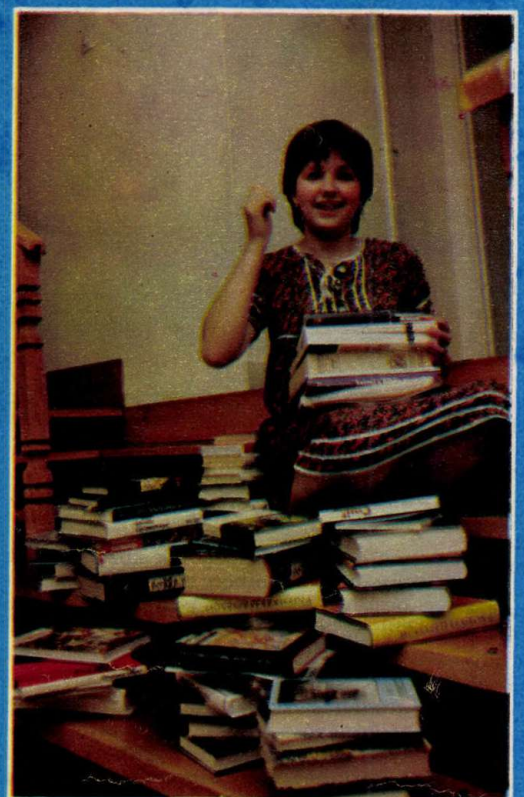

Nem kell ahhoz vízre szállni, hogy valaki szeresse a tengeralattjárókat. A hajózás tudnivalóit házhoz hozzák a könyvek

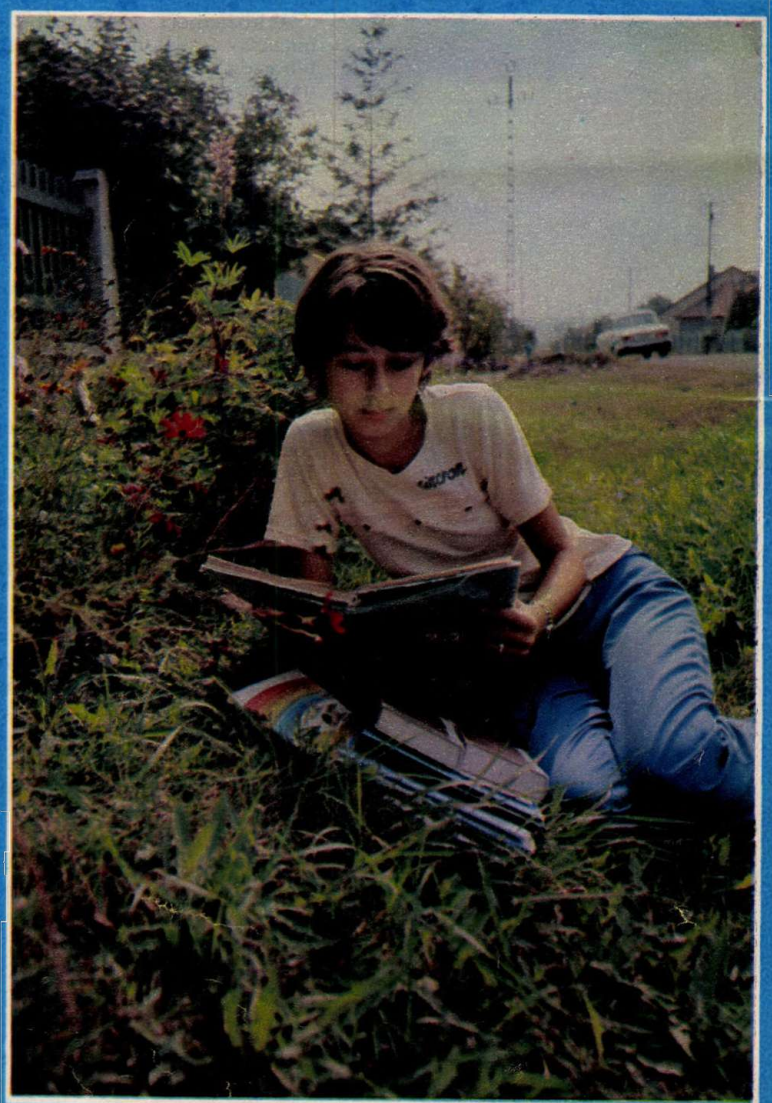

Az eszperantó – állítólag – a világ legegyszerűbb nyelve. A kérdés csupán az: miért nem tanulják többen?

Magam egy sokszínű kavicshoz hasonlítanám a tehetséget, amit hosszú ideig kell csiszolni, hogy előtűnjön belőle a drágakő csillogása — nyilatkozta lapunknak a múlt év hasonló időszakában dr. Czeizel Endre genetikus.

A közismert orvos szép megfogalmazása is azt mutatja: e szónak — tehetség — szinte végtelen sok árnyalata van. Mi most olyan emberekhez fordultunk, akik a legközelebb élnek a tehetségekhez, s akiken magukon is múlik: vannak-e, lesznek-e tehetségek hazánkban?

Korhatár nélkül

Nyitrai Ferenc, a fővárosi Kosciuszkó Tádé Általános Iskola tanára. Az egyéni pályázók táborában a társadalomkutatók csoportját vezette.

— Bevallom: nem tudok mit kezdeni a szóval. Az az érzésem, divatos lett, s úton-útfélen használjuk is. Pedig, hogy ki az igazán tehetséges, azt nagyon nehéz megmondani. Hiszen, hány éves korban jelentkezik a tehetség? Milyen formában és milyen képességekben? S aki ma tehetséges, holnap az lesz-e? Ha jól körülnézek, két igazán tehetséges gyerekkel találkoztam életemben.

— Több jó képességű gyerek közül minek az alapján döntené el, melyik a tehetséges?

— Talán a szorgalom alapján. Látok is magam körül szorgalmas gyerekeket, de őket nem sorolnám okvetlenül a tehetségesek közé. Akinek viszont valamiben kiemelkedő a képessége, és ahhoz szorgalom is társul... Nos, ott már lehet valamit keresni a szóval.

Az cselekszik helyesen, aki hagyja magát „végigkorbácsolni" az úton

— Egy tizenhárom-tizennégy éves általános iskolás döntés előtt áll: talán egész életét meghatározó pályát kell választania. Ekkorra már kiderülhet, hogy kiben mire van meg a képesség?

— Sokszor már korábban is kiderül, gondoljunk csak az angolul olvasó hároméves kislányra. Ő azonban, lehet, már nem is egyszerűen tehetséges, hanem zseni. Más meg később mutatja meg, hol is van az ő területe. Szigorú korhatárt tehát nem szabhatunk. Én úgy gondolom, a gimnázium ideje az, amikor igazán megmutatkozhat, kinek mire van képessége.

— Tisztában vannak-e a tizenéve-

ki elégedett munkájával, lehet jó rajzoló. Aki viszont ugtalan — az tehetséges!

A magatartás, a másokkal való kapcsolatteremtés készsége is a képességek mércéje

sek képességeikkel? S ha igen, ők maguk mit tehetnek tehetségükért?

— A gyerekek képességeivel ebben a korban inkább a felnőttek vannak tisztában. A gyerekek dolga inkább az, hogy elfogadják a felnőttek azon igyekezetét, amellyel szeretnék kihozni belőlük ezeket a képességeket. Még akkor is, ha ez kényelmetlen, ha ez fáradságos is. Az a gyerek cselekszik jól a saját érdekében, aki hagyja, hogy „végigkorbácsolják" az úton. Azaz belátja: a képesség önmagában még nem érték. Értékké csakis a munka révén válhat.

Az agy rajzol

Lehel Endre Dunaharasztiban rajztanár. Az egyéni pályázók idei táborában a képzőművészek munkáját irányította.

— Azt mondják, rajzolni minden gyerek szeret. Ez azt jelentené, hogy minden gyerek tehetség is?

— Valahol, az út elején mind az. Gyerekfejjel mindenki örül a színeknek, vonalaknak, az alkotásnak. Később erről aztán leszoknak. Ismerős a diákok véleménye: a rajz készségtárgy. Akinek tehát nincs készsége, az ne is rajzoljon. Pedig a rajz éppolyan cselekvés, mint a többi. Azt mondják: ügyes kezű gyerek, pedig dehogyis a keze ügyes! A fantáziája élénk, szállnak a gondolatai. A keze csupán végrehajtja, amit az agya megalkot. Így aztán bárki, akiben van szorgalom, tud rajzolni. Művész, persze, nem mindegyikük lesz, de az a látásmód, a szépnek az értékelése, az ízlés formálása, amelyre a rajzóra megtanítja, az már örökre az övé.

— A gyerekfejjel jól rajzolók mindegyikéből sem lesz művész. Hol méretik hát meg a tehetség?

— Az a gyerek, aki szívesen rajzol, és munkája végeztével elégedetten teszi le a tollat, ecsetet, az legföljebb jó rajzoló. Az viszont, aki rajzát befejezve nyugtalan marad, s a szabadidejében újabb ceruzát, papírt kér, nos, az meglehet, már tehetség.

A „vének" véleménye

Rudolf Ottóné szakfelügyelő. Az egyéni pályázók anyanyelvi táborának vezetője.

— Lehet-e valaki tehetséges a saját anyanyelvében?

— Már hogyne lehetne! Legföljebb ez a képesség nehezebben méretik meg, mint a többi. Hiszen egy-egy képesség még előfordulhat. Ki jól fogalmaz, ki ösztönösen helyesen ír, a másik jól szaval, a harmadiknak meg drámateremtő képességei vannak. Én azon mérem le, hogy valaki e területen az átlag fölé emelkedik-e, hogy valamennyi készség megvan-e benne. Ez pedig kifejeződik a magatartásában, a másokkal való beszéd — kommunikáció — készségben. Azt vallom: hallgasd meg a beszédét, megmondom, ki az.

— De hát végtére az, hogy valaki helyesen beszél, ír magyarul, természetes kellene hogy legyen.

— Csakhogy manapság, sajnos, nem sikk a szép beszéd, az olvasottság, a jó kifejezőkészség, az illem. S ha valaki egy kicsit is másképp viselkedik, már feltűnő. Egyébként azt, hogy valaki mer más lenni, s csupán divatból nem áll a többiek közé, azt is a tehetség egy jelének tartom.

— Például a „vének". Tizenhárman voltak és mindenről tudtak véleményt mondani. És sok jó tanácsot adtak, például a tábor megszervezéséhez. Ők, azt hiszem, tehetségesek.

Major Árvácska

Fotó: Tóth András

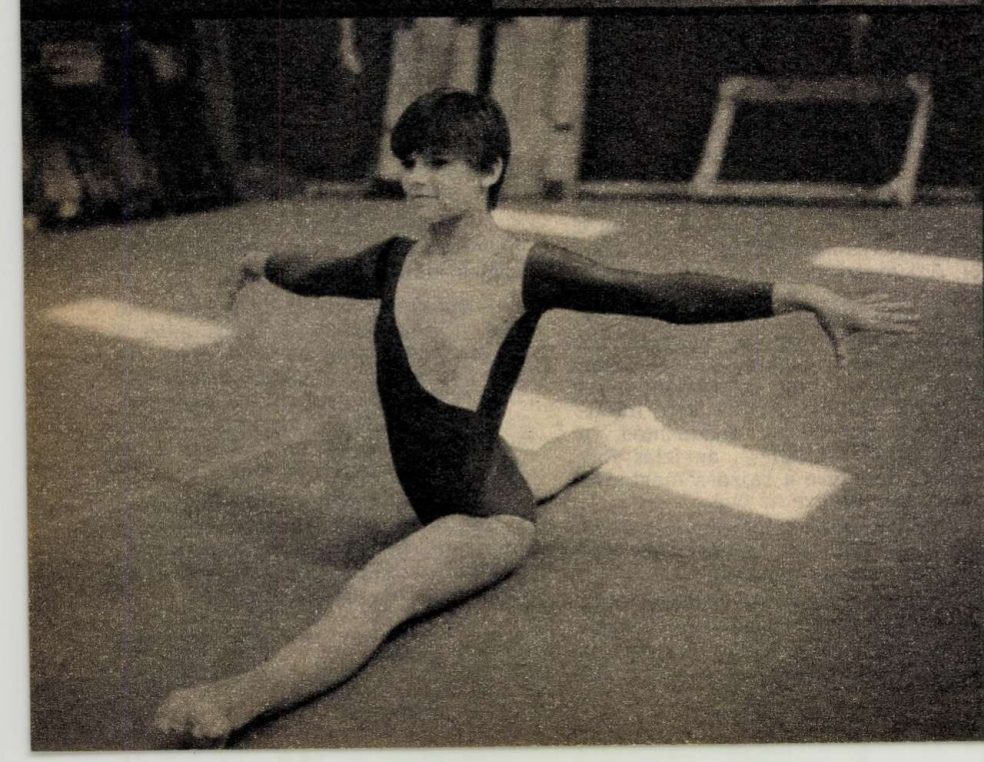

Áldás vagy átok a tehetség? Átok. Mert, aki tehetséges, annak soha sem lesz nyugta. Becsvágyó edzők, tanárok nyúzzák, piszkálják, gyötrik, hogy a tehetségét tudássá érleljék, akadékoskodó irigyek lesik ellenséges tekintettel.

Persze, áldás is. Mert hiába tengernyi önsanyargatás, ha egy adag ösztönös finesz nem járul hozzá, akkor az igazi siker csak nagyon ritkán adatik meg.

Egyáltalán, mi az, hogy tehetség? Talán egyfajta látásmód, valamiféle egyéni gondolkodás, ösztönös tudás, ráérző képesség. Valami megfejthetetlen, apró csoda, amit érdemes észrevenni, gyötrődve tudássá érlelni. Valami áldott átok.

SZILVA KATALIN

(Sátoraljaújhelyi atléta, a XXII. Nyári Úttörő-olimpia egyik nagy vesztese.)

— Kicsit talán tehetséges vagyok. Serdülőversenyeken nagyon jó eredményeket is elértem már, igaz ezekhez a tehetség kevés. Én a tehetséget kicsit összekeverem az adottsággal, hiszen ez nálunk, atlétáknál nagyon fontos szempont. Ehhez a sportághoz alkat kell. Sőt, többféle alkat. A magasugráshoz hosszú láb, a vágtázáshoz izmos láb, a távolugrás vagy a dobószámok már megint más testalkatot kívánnak. Aztán ott van az edző. A jó szemű edző olyan képességeket is megtalál a versenyzőjében, amelyre az maga sem gondolt volna. Én nagyon bízom az edzőmben, és nagyon jól megértjük egymást. Fényképes edzésnaplót vezetünk, figyeljük a fejlődést. Sokan azt hiszik, hogy az atlétika egyszerű dolog. Én például három éve tanulom a magasugrást, talán most kezdem érezni. Ehhez biztos, hogy nincs tehetségem. Inkább vágtázó számokban indulok, naponta tartok edzést kettőtől hatig, és azon töröm a fejemet, hogy talán én is edző leszek.

ÁLDÁS VAGY ÁTOK...?

JEZSEK ATTILA

(A Csepel futballistája, erős, gólveszélyes jobbszélső, serdülő-válogatott.)

— Két-három évig atletizáltam, vágtázó voltam, ezután döntöttem a foci mellett. Az erősségem még ma is a futás, a válogatottban azért is játszom jobbhátvédet, mert mélyről indulva is felveszem a versenyt a többiekkel. Hogy tehetséges vagyok-e, azt nem tudom, de az biztos, hogy manapság a tehetség eléggé háttérbe szorul. Inkább bízhat az ember a jól begyakorolt technikában, a keménységben és a gyorsaságban. Igaz, az idei vb igazi szenzációját mégis Maradona jelentette, aki az előbb említettek mellett például jól helyezkedik, nagyon jó érzékkel hozza helyzetbe magát, és szerintem ezt nem lehet betanulni. Tehát az igazi tehetség azért csak kitűnik a mai mezőnyből is. Hogy nem félek-e az egyre durvább stílustól? Nem félek. Azt hiszem, a túlzott keménységet meg lehet fékezni.

Rövid hallgatás után tűnődve teszi hozzá: „Talán..."

KÁRÁNDI ANITA

(Úttörő-válogatott röplabdázó, a debreceni Arany János Általános Iskola nyolcadikosa.)

— Néhány éve talált meg az edzőm, amikor az iskolánkban magas, a labdával ügyesen bánó lányokat keresett röplabdásnak. A két dolognak a mi sportágunkban találkoznia kell, mert hiába ügyes a kicsi, a háló neki túl magasan van, de az is igaz, hogy hiába óriás valaki, ha annyira tehetségtelen, hogy képtelen a játék elemeit megtanulni. Még egy dolgot figyelt az edzőnk a válogatásnál, mégpedig azt, hogy ki, hogyan lelkesedik. Mert hiába a tehetség és a magasság, hiába a ruganyosság és az erő, ha a játékos képtelen végig hajtani, küzdeni. Tavaly a válogatottban volt egy felmérés, ruganyosságot, súlypontemelkedést és hasonlókat vizsgáltak, ott az én mutatóim nagyon jók lettek. Az edzőm szerint tehetséges vagyok. Viszont, amikor látom a nagyobbakat játszani, akkor gyakran elkeseredek, és azt gondolom, hogy én még gyenge és ügyetlen vagyok. Szerencsére ilyenkor az elkeseredés még nagyobb munkára ösztönöz, és én ennek a tulajdonságomnak örülök legjobban.

ÁRKOVITS KRISZTINA

(A veszprémi tornászcsapat erőssége volt az úttörő-olimpián, IBV- és felnőttválogatott-kerettag.)

— Kicsit dugó vagyok, most például pár kilóval nehezebb a kelleténél, nem vagyok laza és ez a két dolog nagy hátrányt jelenthet a tornászoknál. Tegyük fel, hogy valaki nagyon tehetséges, elsőre megcsinálja az új elemet, jó a mozdulat, érzi az ütemet. Ez nagy könnyebbség neki, de később rájön, hogy ez mennyire kevés. Nagyon sokat kell gyakorolni, hogy a mozdulat biztos és szép legyen. Különösen abban a tempóban nehéz dolgozni, ahogy mi csináljuk. Naponta két edzés, és félévenként valamennyi szeren új elem. A tehetség nagy előny, elismerem, de ahol ennyi munka folyik, ott nincs idő gondolkozni ezen.

Tehetség. Áldás és átok egyszerre. A sportolók szavaiból kiderül: önmagában kevés. Szerencsére ők már ezt is megtanulták.

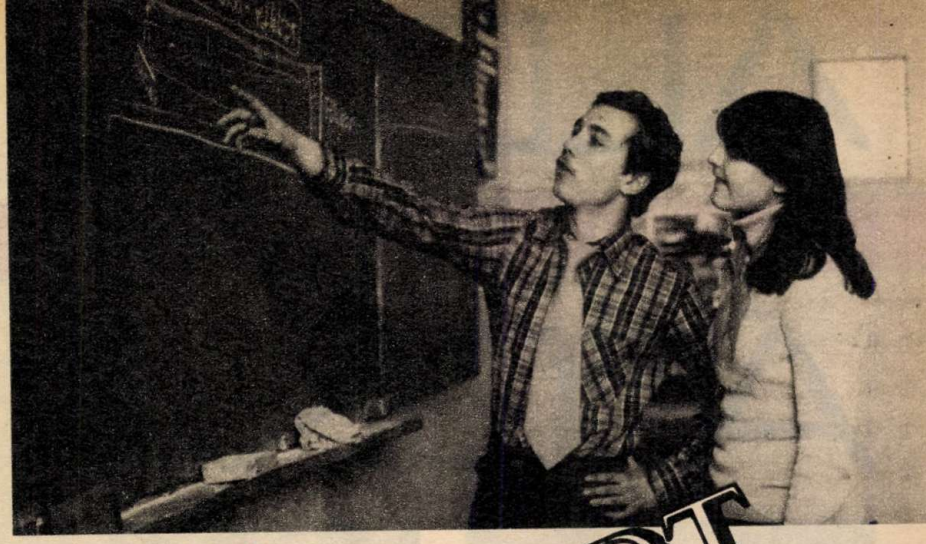

Tehetség: természetadta, velünk született hajlam, képesség valamire

ELMARADT TALÁLKOZÁS

„Az akarat valóban csodát tesz, ha ész, tehetség és fiatalság szolgálják parancsát."

(Bajza József)

Van egy barátom. Annak idején, tíz éve, felvételi vizsga nélkül került be a Műegyetemre, mert megnyerte az országos középiskolai matematikai versenyt. Ami ugye, azt jelenti, hogy kortársai közül akkor – legalábbis „hivatalosan" – ő tudta a legjobban a matematikát. Mégsem lett matematikus. Mérnök is csak úgy, hogy mire a diplomáját megszerezte, már javában útban volt a pszichológusi pálya felé. Merthogy közben rájött: nem a villamosmérnöki foglalkozás a „számára rendelt" hivatás. Most számítógépes pszichológiai kutatásokkal foglalkozik. Nem tudom, van-e még rajta kívül pszichológus számítógépes szakember széles e hazában. Hogy hivatalosan nem képeznek ilyet, az biztos.

Eszembe juthatott volna nemcsak ő, hanem bármelyik kollégám is. Akik ma az újságírók kenyerét eszik Magyarországon, biztosan tehetséges gyerekek voltak hajdan, az iskolában – talán nem annyira nyilvánvalóan, mint az imént példaként vett barátom – magyarból vagy történelemből, vagy valamilyen más tantárgyból, aminek megfelelően folytatták a diplomáig a tanulmányaikat. Azután „vettek egy kanyart", és kikötöttek mostani foglalkozásuknál.

Írni készülök egy fiatalemberről, Lovász Lászlóról, aki viszont igenis matematikus lett. S hogy az lesz, azt talán már általános iskolás korában biztosan tudni lehetett róla. Alig múlt el harmincéves, és már a Magyar Tudományos Akadémia tagja. Ez nem példátlan, de azért nem is mindennapos dolog. Nemzetközileg is ismert és elismert tudós, aki most, mikor e sorokat körmölöm, éppen az Egyesült Államok egyik egyetemén vendégeskedik. Ezért is nem áll itt, e lapokon az őt bemutató portré, mint azt szerettem volna, hiszen mégsem lehet valakiről portrét készíteni úgy, hogy még csak nem is láttam. De azért anyaggyűjtés közben sok mindent megtudtam róla már, s ez elindította a gondolataimat.

Mit lehet kezdeni például azzal, hogy annak idején, a gimnáziumban még legalább négy hasonló vagy közel hasonló matematikai tehetséggel megáldott osztálytársa volt? Akadémikus azonban mindeddig egyedül csak ő lett közülük. Voltak olyanok is abban az osztályban, az ország akkori egyetlen matematika tagozatos, „kísérleti" osztályában, akik eleve más hivatásra, például az orvosira készültek. Úgy gondolták, ők vagy a szüleik, hogy ott is előnyt fog jelenteni a magas szintű matematikai gondolkodás.

Az, hogy a tehetség kibontakozni csak akkor tud, ha mérhetetlen szorgalommal, kitartással, céltudatossággal párosul, ha nehezen gyakorolható

Céltudatos: valamely célt világosan látó, s ennek elérésére határozottan törekvő személy

Kitartó: olyan személy, aki valamely cselekvést hosszabb ideig lankadatlan buzgalommal végez

Szorgalom: kitartó odaadás, iparkodás, igyekezet, serénység egy feladat elvégzésében

is, de annyira nyilvánvalóan belátható, közkeletű megállapítás, hogy alighanem hiba lenne itt megrekednünk. A „magas matematika" szempontjából persze elintézhetjük a kérdést azzal, hogy aki mára a leginkább bírja a számok nyelvét a hajdani osztálytársak közül, az tudta a leginkább fölhasználni a benne rejlő tehetséget. De nem merőben hamis és fölösleges rangsorolás nyugtatna-e meg minket ezzel az egyszerűsítéssel?

Az első figyelmeztető jel magának a tervezett portré alanyának, a fiatal matematikatudósnak az élete. Kiderült: sosem volt könyveibe és képleteibe temetkező, sápkóros „jótanuló", ahogy már az ilyeneket az ember elképzelni hajlamos. Járt a többiekkel kirándulni, ezernyi más dolog is érdekelte, és soha nem vonta ki magát az úgynevezett társadalmi életből sem: aktív részese volt a közösség ügyeinek iskolában, egyetemen, munkahelyen. Az már csak természetes, hogy háromgyermekes családapa is. Szóval: teljes életet élő, boldog ember. Aki persze lehetne akkor is, ha kicsi kora óta kizárólag a matematikának élne, csakhogy az már nem ő lenne.

Haladjunk erre tovább! Mert elégedett, boldog embernek ismerem azt a magas matematika számára jószerivel végképp „elveszett" barátomat is, akit legelébb hoztam példának. Aminthogy legjobb tudomásom szerint nem meghasonlott, sorsával elégedetlen a fiatal tudósnak az az egykori osztálytársa sem, aki mára már mérföldekkel van elmaradva a hajdani barát és rivális mögött a matematikai ismeretek terén, viszont figyelemre méltóan tevékenykedik a tárgy középiskolai oktatásában. És, hogy teljesen bezárjuk az ötletszerűen említett példák körét: újságíró kollégáim között sem ismerek olyat, aki azért ne lenne megbékélve sorsával, mert nem szerzett babérokat az irodalom-, a történet-, a jog- vagy a közgazdaságtudományban, egyszóval eredeti szakterületén.

Van Karinthy Frigyesnek egy közismert, sokat idézett írása, a Találkozás egy fiatalemberrel. Amelyben a már középkorú író sétáján szembetalálkozik tizennyolc éves önmagával, s a „fiatalember" keserű szemrehányásokkal illeti a középkorút, amiért semmit sem váltott be hajdani merész álmaiból: nem ő fedezte föl az Északi-sarkot, nem ő találta fel a repülőgépet... S az utókorból hozzátehetjük: a dédelgetett álom, a Nagy Enciklopédia sem készült el. A középkorú zavartan szabadkozik. A polcon, ahonnan a könyvet leemelem, majd méternyi helyet foglalnak el a Karinthy-kötetek. Ha a neve szóba kerül, meg szokták jegyezni: mi lehetett volna még belőle, ha a tehetségét el nem fecsérli. Hát, ami azt illeti: nekem legyen mondva.

Nádasi Tibor

Fotó: Wagner Margit

Következő oldalainkon az 1986/87-es egyéni pályázat feladatainak anyagát közöljük. A 10–11. oldalon a társadalomkutató, a 11. oldalon a magyar nyelvi, a 15. oldalon az orosz nyelvi feladatokat találjátok meg. A 20–22. oldalon kaptak helyet a nemzetiségi nyelvi, a 22. oldalon még az eszperantó, a 23. oldalon pedig a természetkutató feladatok. A 27. oldal a matematikai rejtvényeké, a 28. oldal a technikus, a 29. oldal pedig a mezőgazdász feladatoké

TÁRSADALOMKUTATÓ FELADATOK

TÖRTÉNELEM

Pályamunkád témáját több feladat közül választhatod.

1. Várak, várkastélyok, erődítmények

Hazánkat járva gyakran találkozhatsz várakkal, várkastélyokkal, tornyokkal, vár- és városfalmaradványokkal. Ezek mind történelmünk valamelyik időszakára emlékeztetnek.

Válassz ki közülük egyet! Ismerkedj meg történetével, építéstörténetével!

Pályamunkád két részből álljon:

I. a) Készíts irodalomjegyzéket a kiválasztott vár, várkastély vagy erődítmény jellegű épület történetéhez. Témák szerint csoportosítva fogalmazd meg néhány mondatban, mit tudhatsz meg az írásos forrásból:
— az építkezés történetét, korszakait;
— kik voltak a tulajdonosai, kik lakták;
— kik látták el a védelmét;
— milyen fegyverek, építészeti megoldások segítették a védelmét;
— milyen jelentősebb történelmi esemény kapcsolódik az építményhez;
— milyen a jelenlegi állapota stb.

b) Sorold fel, elképzelésed szerint csoportosítva, **milyen tárgyi emlékek alapján ismerted meg** a kiválasztott építményt és a hozzá kapcsolódó történelmi eseményeket.

II. Pályamunkád második részében kb. **4—5 oldal terjedelemben ismertesd a választott vár, várkastély vagy az erődítmény jellegű épület történetét.**

2. „A tanácsok": városháza, megyeháza, tanácsház.

A városokat kialakulásuktól kezdve tanács vezette. Működésük színhelye a városháza, napjainkban a tanácsháza. Tanács irányította, irányítja egy-egy nagyobb község, megye életét is.

Pályamunkádban **ismertesd egy tetszés szerint kiválasztott történelmi időszak tanácsának tevékenységét.**

Pályamunkád két részből álljon:

I. a) Készíts irodalomjegyzéket a kiválasztot tanács tevékenységének történetéről. Témák szerint csoportosítva fogalmazd meg néhány mondatban, mit tudhatsz meg az írásos forrásból:

— hol működött a tanács;
— az épület helye;
— építésének története;
— kik alkotják a tanácsot;
— hogyan és kikből választják vezetőiket;
— milyen a szervezeti felépítése;
— mik a legfontosabb feladatai;
— hogyan szervezi meg a közösség tennivalóit: a közegészség megóvását, a telepítés védelmét stb.;
— milyen bevételi forrásaik vannak stb.

b) Sorold fel, milyen tárgyi emlékek alapján ismerted meg a tanács történetét és működésének színhelyét (a városházát, a megyeházát, a tanácsházát).

II. Pályamunkád második részében ismertesd **kb. 4—5 oldal terjedelemben az általad kiválasztott időszakban működő valamelyik tanács tevékenységét.**

A pályázat feltételei:

a) A két téma közül csak egyet kell megoldanod és beküldened.

b) Minden témánál a beérkezett pályamunka minősége az értékelés alapja. Törekedj a minél alaposabb tájékozódásra, anyaggyűjtésre, rendszerezésre; a megfogalmazás világosságára, a kifogástalan helyesírásra.

c) Minden forrásmunkát pontos adataival sorolj fel!

Kérjük: jegyzeteidet, rajzos vázlataidat, esetleg a várról készült fotókat, egyéb dokumentumokat őrizd meg, mert a második forduló feladatánál szükséged lesz rájuk — az akkor megadott, és választható téma — illusztrálásához.

RAJZ

Ugye, szereted az állatokat? Lehet, hogy van is saját állatod, magad gondozod, nevelgeted. Az is lehet, hogy nincsen, de kíváncsian figyeled életüket, s nagyon szeretnél magadnak egyet! Az állatokkal kapcsolatos élményeid, megfigyeléseid, olvasmányaid, tanulmányaid alapján oldd meg a feladatok valamelyikét:

1. Állat és kölyke címmel készíts **színes kompozíciót** tetszés szerinti méretben, és általad megválasztott festéstechnikával.

2. Készíts egyetlen képből, vagy képsorból álló **grafikai illusztrációt** (tollrajzot, metszetet vagy karcot) állatokról szóló vershez, meséhez, vagy más irodalmi alkotáshoz.

3. Alkoss agyag-, gipsz-, esetleg papírplasztikát, **szoborkompozíciót** a fenti témakörök közül választva.

A pályázat feltételei:

a) Csak egyik feladatot kell megoldanod!

b) Járj utána, egészítsd ki a táblaképről, a grafikáról, és a szobrászatról szerzett ismereteidet. S aszerint, hogy pályamunkádat melyik műfajban oldod meg, írj rövid (maximum 10—15 soros) ismertetőt a választott műfaj sajátosságairól. Kézzel írt munkádat csatold a pályázathoz.

c) Adj találó címet alkotásodnak.

Ha illusztrációt készítesz, tüntesd fel az író nevét, és a könyv címét, pontos adatait (kiadó, megjelenés éve, a kiválasztott alkotás címe, oldalszám).

d) Ha képet készítettél, paszpartúrozva, mappában, vagy karton közé csomagolva küldd be. Tekercsben küldött pályamukát nem fogadunk el!

Plasztikai alkotásodat állítsd megfelelő posztamensre, adataidat szilárdan felerősítve, munkádat óvatos csomagolásban küldd be!

MAGYAR NYELVI FELADATOK

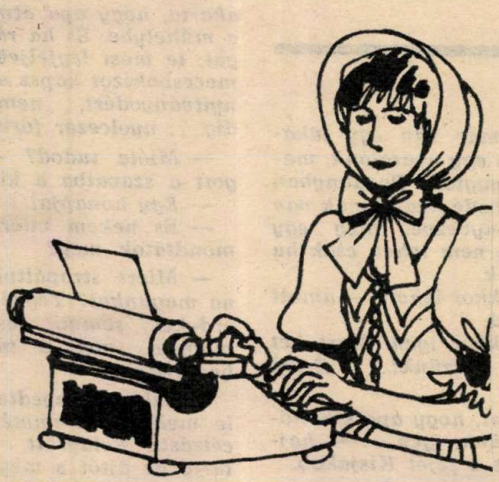

I. Régi magyar novella — mai nyelven

A VADKAN

Vala egy királynak egy nagy erdeje. Abban vala egy igen nagy vadkan, ki igen fene vala, mert megöli vala az embereket, kik bémennek vala az erdőbe. Bánkódik vala rajta a király, és azt kiáltatá, hogy valaki megölhetné vala ezt a fenevadat, tehát annak akarná az ő édes leányát adni. És mikoron ezt megkiáltották volna, vala egy juhász, ez gondolkodni kezde ő magába: „Vaj ha megölhetném az vadkant, bezzeg igen felmagasztaltatnám minden nemzetségemmel." És egy pásztorbotot kezébe vévén, beméne az erdőbe. Mikoron meglátta volna őtet az vadkan, mindjárt reásiete; és az pásztor felhága egy fára, hogy megoltalmazná magát az vadkantól. Az fa mellé jutván az vadkan, rágni és vágni kezdé az fát, annyira, hogy fél vala az pásztor, hogy ledőlne az fa. És az fáról sok gyümölcs hulla le, és az vadkan annyira evék benne, hogy ugyan lefeküvék és elnyújtózék az fa alatt. Látván ezt az pásztor, igen lassan leszálla az fáról, és az egyik kezével az fához tartozván, az másikkal vakarja vala az vadkant. Mindaddig vakará szép lassan, hogy elaluvék. Hogy elaludt volna, kivoná hegyes tőrét, és általüté az vadkant. És ekképpen megnyeré azt, hogy az király az ő leányát adá neki.

Heltai Gáspár:
Ponciánus császár históriája
Magyar Helikon, Bp. 1976.

Ha a fenti történetet ebben a formájában olvasnád föl 6—8 éves gyerekeknek, bizony keveset értenének belőle. A XVI. század második felében íródott első magyar novelláskötet nyelve sokban különbözik a mai nyelvhasználattól.

Feladatok

1. Keress a szövegben 1—2 példát a nyelvi eltérések alább felsorolt fajtáira!

	a szövegben	**mai nyelven**
a) A létige múlt ideje		
b) Régies, múlt idejű igealakok		
c) Megváltozott jelentésű igalakok		
d) Igemód eltérő használata mellékmondatban		

2. Írd át szabadon mai nyelvre a történetet úgy, hogy kisgyerekek is könnyen megérthessék!

A gördülékeny fogalmazás, a mai nyelvhasználat ellenőrzésére olvasd föl valakinek az átírt változatot, és kérd ki a véleményét, vajon érezte-e, hogy az új szöveg régi magyar nyelvű novella alapján íródott.

3. Foglald össze röviden, hogy mi okozta a legnagyobb nehézségeket a mai magyar nyelvre való átültetés során! Könnyű, vagy nehéz volt a munka?

II. A sport nyelve

Gyűjtsd össze egy tetszés szerinti sportág szakszavait, szakkifejezéseit! (Legalább tizet, legfeljebb huszat.) Készíts a választott sportág szakszókincséből ábécés sorrendben az Értelmező Kéziszótáréhoz hasonló szócikkeket!

Fogalmazd meg néhány mondatban gyűjtőmunkád tanulságait; írd le pontosan a felhasznált forrásokat!

A pályázat feltételei:

a) Mindkét feladatot — az összes részfeladattal együtt — meg kell oldanod.

b) Pályázatodat tiszta fehér lapokon, kézírással, iskolád és saját címed pontos megjelölésével kell benyújtanod.

c) Munkád helyesírását a **Helyesírásunk** című segédkönyv segítségével ellenőrizd!

PETROVÁCZ ISTVÁN

KESERŰ VAKÁCIÓ 3.

Kisjakab nem válaszolt. Unott mozdulattal az asztalra dobta a tíz ezerforintost, aztán megköszörülte a torkát.

— Figyelj, Ildi! — A hangja kapart. — Te tudtad, hogy elválnak?

A lány meghökkent.

— Kiről beszélsz?

— Apáékról. Tudtad?

Ildi egy pillanatig zavarban volt, kicsit el is sápadt. Aztán felvetette a fejét s a szája szögletében öntelt mosoly jelent meg.

— Mégis hallgatóztál?

— Véletlen volt! — szorította a tenyerét a szívére a kisfiú. — Arra felelj, amit kérdeztem. Tudtad?

A lány felült az asztalra, keresztbe rakta a lábait, aztán a beavatottak magasabbrendűségével megszólalt:

— Persze! De kár annyira a szívedre venni. Rabic az egész!

Kisjakab kényszeredetten fészkelődött a dívány szélén. A fejét rázta, mint akinek víz ment a fülébe s nem hall tőle.

— Rabic?

— Nem tudod, mi a rabic? Fal! — világosította fel készséggel a nővére. — Falból csinálják. Megjátszszák, érted már?

Kisjakab még mindig nem értett semmit.

— Megjátsszák, hogy elválnak?

— Erőltesd meg az agyad és hallgass rám, te... tizenhárom éves csecsemő! — Ildi imponáló nyugalommal lecsúszott az asztalról, visszanyomta a díványra a kézzel-lábbal kapálódzó kisfiút s maga is melléje telepedett. — Azért válnak el, hogy a vásárhelyi nagymama nekünk ajándékozhassa a házát! Nagymama öreg már, és három gyereke van. Zsófi néniéknek annyi a pénzük, hogy megszámolni sem tudják. Csöre nénit nagymama kitagadta, amikor Tímea megszületett. Így a vásárhelyi házat egyedül apa örökli. De nekünk már van egy lakásunk és egy nyaralónk, maradj nyugton, Bogdányban az a faházad nyaralónak van telekkönyvezve. Még egy házunk nem lehet, csak ha elválnak.

— Akkor lehet? — ámult el a fiú.

— Akkor igen. Mert két család leszünk!... Érted már?

— Azt, hogy apa elköltözik tőlünk, igen... — hajtotta le a fejét Kisjakab.

— Na és? — Ildi lebiggyesztette az ajkát. — Attól mi még... sokáig kereste a megfelelő kifejezést, míg rátalált: — összejárhatunk! És ha te, vagy én, felnövünk, és megörököljük azt a házat, újra összeházasodhatnak!

— Azért váljanak el, hogy aztán megint összeházasodjanak?

— A házért válnak el! — ütött az asztalra Ildi.

— Egy házért? — Kisjakab még mindig nem hitte, amit hall. — És ha anya nem akar válni?

Mint haldokló a szalmaszálba, kapaszkodott az akaratlanul kihallgatott beszélgetés utolsó mondatfoszlányába.

— Akar, nem akar, a végén mégis minden úgy lesz, ahogy apa határoz — oszlatta szét utolsó reményét a a nővére. — Anya azt se akarta, hogy apa átmenjen a műhelybe. És ha rá hallgat, te most legfeljebb egy meccsbokszot kapsz a bizonyítványodért, nem pedig... nyolcezer forintot.

— Mióta tudod? — vágott a szavaiba a kisfiú.

— Egy hónapja!

— És nekem miért nem mondtátok meg?

— Miért strapáltuk volna magunkat? Téged úgyse érdekel semmi, csak a magnód, meg a túlkoros haverod!

Kisjakab elengedte a füle mellett a Pemetére tett célzást. Felugrott, sarkig tárta az ajtót s megindult, mint a szélvész, le a lépcsőn.

— Most hová mégy? — szólt utána gúnyorosan a lány.

— Anyához! Beszédem van vele!

— Azt hiszem, kénytelen leszel várni reggelig. Ha jól hallottam, anya az előbb ment el.

— Hová ment? — fordult meg már a lépcső közepén a fiú. — Utánamegyek!

— A sulijukba? Merthogy anya bulira ment!

— Bulira?

— Vacsorával egybekötött búcsúértekezletre. Ha így jobban tetszik! — grimaszkodott Ildi. — Tudhatnád, hogy évzáró után minden évben összejönnek!

— Apa nélkül ment el?

— Ja, drágám, akik válni akarnak, nem kísérgetik egymást mindenféle bulira! — jegyezte meg a lány epésen a lépcső tetejéről, s hátat fordítva öccsének belibegett a szobájába.

A kisfiú mozdulatlanul ült a falépcső legalsó fokán a sötétet, a semmit bámulva s közben megpróbálta összeszedni gondolatait. Ami nem is volt olyan egyszerű. Aznap annyi minden történt vele, annyi baj zúdult rá, amennyi talán egész addigi életében sem. A bizonyítványát öt négyes csúfította el, Pemete a szemére vetette, hogy gyáva alak, pipogya fráter. Akaratán kívül kihallgatta apja és anyja ingerült szóváltását. Végül nővére szenvtelenül a tudomására hozta: egy ócska ház miatt került végveszélybe a család békéje.

Más, nála többet próbált, edzettebb kislegények is összeroppantak volna ennyi súlyos csapás alatt. Órá viszont sok mindent lehet mondani, csak azt nem, hogy próbált, edzett. Anyja féltő gondoskodása, mióta az eszét tudja, teljes védelmet — s kényelmet — biztosított neki.

S főleg gondtalanságot! Most aztán egyszerre itt a temérdek gond!

Beszélnie kellene az apjával, megtudni, mi történt vele? Valóban képes lenne itt hagyni őket, a családját, a lakást, mindent, amiért annyit dolgozott?

Beszélni fog vele. Mint férfi a férfival! — határozta el.

A lépcső alján kucorogva megfájdult a háta. Felállt, kiegyenesedett, megropogtatta a csontjait s lassú léptekkel, hogy ne ébressze fel Ildit, visszament a szobájába. A villanyt égve hagyta, ruhástól dőlt le az ágyra...

Arra eszmélt, hogy az előszobaajtóban kulcs csikordult. Eloltotta a lámpát s csendesen figyelt.

Apja jött meg, a kisfiú felismerte nehézkes, mackós járásáról. Egyenesen a fürdőszobába ment s hosszan zuhanyozott.

(Folytatjuk)

OROSZ NYELVI FELADAT

Egy országot megismerni leginkább a nyelvén keresztül lehet. Még akkor is, ha az ország olyan nagy, mint a Szovjetunió, s ha ebben a sok nyelvű, sok nemzetiségű államban az orosz nyelv egy a sok közül. Aki egyszer is kipróbálta, tudja, mennyire más úgy végigsétálni a Vörös téren, elmenni a GUM-áruházba, megállni az Űrhajósok Emlékműve előtt, hogy nemcsak szemünk, fülünk is értőn fogadja be az élményeket. Akik jártak már így a szovjet fővárosban, azok bizonyára megerősödött hittel veszik elő itthon a tankönyvet. Akiknek viszont még soha nem volt részük hasonló élményben, azoknak ajánljuk: ne hagyják ki a nyelv megismerésének, tudásának e semmihez sem fogható örömét. Ízelítőül és biztatóul mellékeljük a moszkvai képeket.

Fotó: Forrai Péter

Aki az orosz nyelvi egyéni pályázaton indulni akar, annak az első feladata egy orosz nyelvű levél megírása. A címzett az a Szervező Bizottság legyen, amelyik a jövő év nyarán Moszkvában megrendezi az iskolai tanulók VI. Nemzetközi Orosz Nyelvi Olimpiáját. (A címzett oroszul: Оргкомиссия VI. Международной олимпиады школьников по русскому языку.)

A pályázó a levélben mutatkozzon be, majd mondja el magáról röviden mindazt, amit lényegesnek tart, különösen arra térjen ki, miért vonzódik az orosz nyelvhez, miért szeretne részt venni a sok-sok országból Moszkvába utazó diákok orosz nyelvi vetélkedőjén.

A levél ne legyen hosszabb, mint egy nagy füzetlap-oldal (de sokkal rövidebb se legyen!), fölül legyen rendesen megcímezve, alul pedig pontosan, olvashatóan aláírva. Az aláírásból az is derüljön ki, melyik iskola melyik osztályába jár a pályázó. Borítékot a levélhez nem kell mellékelni.

Az így elkészített orosz nyelvű levelet az iskolában kell benyújtani. Az iskola tanári bizottsága minden egyes pályázóval rövid orosz nyelvű beszélgetést fog folytatni a benyújtott levélről. E beszélgetések alapján a legjobbak továbbjutnak a megyei, fővárosi pályázati fordulóba, akik pedig még ott is a legjobbak közé kerülnek, országos orosz nyelvi szaktáborozáson vesznek részt, sőt, a legkiválóbbak, a magyar csapat tagjaiként, kiutaznak a moszkvai orosz nyelvi diákolimpiára.

„TÁJKÉPEK

A város hatással van
lakóira.
A gyerekekre is,
akik naponta bejárják
utcáit, tereit,
s akikben naponta
újjáéled egy érzés,
egy gondolat, amit
most a rajz,
a kép nyelvén mondanak el . . .

A Pécsi Városszépítő és Városvédő Egyesület pályázatot hirdetett. Rajzpályázatot „Mi tetszik, mi nem tetszik városunkban?" címmel, általános iskolások részére. Tehát vagy jót, vagy rosszat – gondolhatták magukban az alkotók, akik e felhívásra stúdiójukba zárkózva munkához fogtak. Élményeik voltak már, jók is, rosszak is, elvégre a város naponta ellátja polgárait mindkettővel. Egyszereűn csak engedni kellett, hogy valamelyik erősebbé váljon, mint a másik, s az első vonalak, színes foltok máris a papírra kerülhettek.

Az eredmény, az élmények harcának végkimenetele? Nyugalmas téli táj, a kék finom tónusaival; tusvonalakkal idézett utcarészlet, ódon épületek; vagy éppen nagy betonházak, nyüzsgő forgalom, de olyan leheletfinom kontúrokkal, mintha csak lebegne a város. Más képeken viszont eldobott szemét, törött sörösüveg a játszótér homokjában, piszkos utca, tönkrement lefolyócső, elhanyagolt park. És az ifjú alkotók bontakozó művészi érettségét bizonyítja, ahogy egyetlen kompozicióba sűrítik mindazt, ami egy utcát, egy parkot visszataszítóvá alacsonyíthat. E képek szavak nélkül is olyanok, akár a plakátok, környezetünk tisztán tartásáért, megóvásáért kiáltanak. Némi lélekismeret-furdalás is tapászkodik a szemlélőben, elvégre ki az, aki sohasem hajított el még használt buszjegyet, gyürött szalvétát, üres konzervdobozt?

Végletek? Lehet. De hát nincs egyetlen városunk sem, amelyről a makulátlan tisztaság, vagy a mindent elöntő szemét jutna csak eszünkbe. Pécsett is előfordul, hogy földön rothadó almacsutkát, törött flaskák szilánkjait kerülgeti az ember, majd rácsodálkozik egy szép, régi épületre, vagy szoborra. A képek tényleg a tisztaság, vagy a rendezetlenség végleteit hangsúlyozzák, de mindannyian ugyanazt juttatják eszünkbe: óvjuk meg környezetünket!

S. F.

KEDVES ISMERŐS

ELŐ LEGENDA

Képek a múltból: Alberto Juantorena versenyzőként a pályán

Egy évtizeddel ezelőtt, a montreali olimpián ő volt a világ atlétabarátainak bálványa. Futását, lépteinek hosszát, könnyed, szinte muzsikáló mozgását mindenki csodálta. A nyári olimpiai játékokon, 1976-ban fantasztikusan nagy tettet hajtott végre, megnyerte a 400 és a 800 méteres futást is. Hosszú évekig verhetetlen volt a világversenyeken mindkét távon. S ez azért számít különleges teljesítménynek, mert a 400 méteres futás úgymond a leghosszabb rövid távú futószám az atlétikában, a 800 méter pedig a legrövidebb középtáv.

Alberto Juantorena lett a rohamosan fejlődő kubai sport egyik első legendás hírű nagykövete a világ sportpályáin.

✶

— Mivel foglalkozik most? — kérdeztem a havannai Pedro Marréro Stadion árnyékos leiátóján.

— Hát nézem a magyarok edzését — felelte mosolyogva. (Mellesleg ez a roppant barátságos mosoly is sok hívet szerzett neki.) Aztán a tréfát félretéve, komolyan folytatta. — Úgy illik, hogy egy verseny fővédnöke az előkészületeket is megtekintse, márpedig, ha engem ért a megtiszteltetés, hogy a nemzetközi atlétikai Barátság négytusa verseny fővédnöke lehetek, akkor ezt a kötelességemet sem szeretném elmulasztani.

— Mostanában is sportol?

— Azt hiszem, most meg fog hökkenni. Kosárlabdázok és baseballozok. Ezek a legkedvesebb sportágaim.

— Csapatban, bajnokságban játszik?

— Csudákat, gyerekekkel, az utcán, a parkban.

— Családja van?

— Igen, a feleségem és a gyerekeim is szeretnek sportolni, a lányom kosarazik, a fiam baseballozik.

— Jelenleg mi a munkája?

— A kubai sporthivatal elnökhelyettese vagyok.

— Amolyan miniszterhelyettesféle?

— Úgy is lehet mondani.

— Sok feladata van?

— Nem unatkozom.

— Gyakran vállal ilyen védnöki feladatokat?

— Amikor csak tehetem, igen. Szeretem a gyerekeket, s természetesen az atlétikát is. Szeretnék sokáig a gyerekek közelében maradni, sokat beszélgetni velük.

— Miről?

— A sportról, a békéről, a háborúról, az akaratról, a kitartásról. Szeretnék barátaimról, magamról is mesélni nekik, mert azt tapasztaltam, hogy őszintén érdekelné őket a sorsunk, versenyzői múltunk, minden apróság, ami velünk történt.

✳

Amikor a szerkesztőségben elmeséltem, hogy a kedves ismerős rovatban Alberto Juantorenáról akarok írni, sokan lebeszéltek, mondván a mai gyerekeknek, a mi mostani olvasóinknak fogalmuk sincs arról, hogy ki volt ő.

Nos, éppen ezért erősködtem, hogy igenis legyen fogalmuk: ki volt és ki ma Alberto Juantorena, aki búcsúzáskor ezt mondta nekem:

— A világon a két legfontosabb dolog a béke megőrzése, és a gyerekek boldogsága. Én ezért küzdök minden tőlem telhető erőmmel.

B. F.

PAJTÁS

ALBERTO JUANTORENA

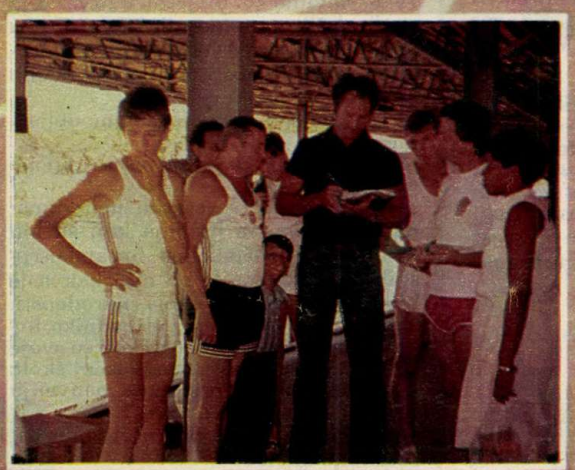

Képek a jelenből:
Alberto Juantorena
példaképként a lelátón

NEMZETISÉGI NYELVI FELADATOK

SZLOVÁK

Príkladmi tohoročnej súťaže môžu byť nasledujúce témy:

1. Čo znamená byť pionierom v roku 1986?

V tomto roku oslavujeme 40. výročie utvorenia Pionierskej organizácie našej vlasti. Na jar ste sa mohli i vy zúčastniť rôznych osláv týkajúcich sa tohto výročia. Môžete referovať o týchto slávnostiach, o svojich zážitkoch.

D'alej môžete písať o bohatých tradíciách pionierskej organizácie vo vašej družine. Tešili by sme sa aj takému písomnému prejavu, v ktorom by sme sa mohli dočítať o pionierskych programoch odohrávajúcich sa v slovenčine (pobyt v čitateľských táboroch, kultúrna činnosť pionierov vo vašej skole, atď.).

2. Na krídlach fantázie

Deti v každom veku rady snívaju o zázračných krajoch, o fantastických bytostiach. Nechajte sa viesť svojou fantáziou a porozprávajte, kam a do akého veku vás zaniesla, aké zážitky ste získali jej pomocou.

3. Moja obľúbená kniha — môj obľúbený literárny hrdina

Vo svojom voľnom čase okrem rôznych možností iste radi si zvolíte pre zábavu čítanie. Píšte živo a náladovo o svojej obľúbenej knihe, predstavte názorne a zaujímavo svojho obľúbeného literárneho hrdinu. Zvlášť by sme si cenili, keby ste si vybrali dielo z bohatej slovenskej literatúry.

Pokyny k vypracovaniu uvedených tém:

a) Úlohy, témy, ktoré si vyberiete, majú sa týkať predovšetkým *slovenčiny, slovenskej kultúry a dejín Slovákov v Maďarsku, života pionierov slovenských národnostných škôl v našej vlasti.*

V tejto krátkej informácii chceme vás oboznamovať s niektorými témami, z ktorých si môžete ľubovoľne zvoliť.

Pravda, treba zdôrazniť, že tieto témy majú slúžiť len ako príklady, vzory, okrem týchto môžete si vybrať a vypracovať aj iné témy, ktoré patria do hore uvedeného okruhu.

b) Témy sú jednotné pre žiakov škôl s vyučovacím jazykom slovenským a pre žiakov takých škôl, v ktorých sa slovenčina vyučuje ako učebný predmet.

c) Pre všetky témy platí, že rozsah práce má byť okolo 100 rukou písaných riadkov. Starostlivo vypracovanú a napísanú prácu môžete ilustrovať obrazmi, fotkami, kresbami. Za dôležité pokladáme, aby vaša práca svedčila o vašom osobnom vzťahu s vybranou témou.

SZLOVÉN

1. Naloga:

Kdo je bil Avgust Pavel?
Kje se je rodil?
Kaj je delal?
Zakaj ga tako veliko spoštujemo?
Zakaj letos govorimo toliko o nejm?

Gotovo ste že slišali o Avgustu Pavlu. Če ne, vprašajte slovenske učitelje o njem. Letos smo se spominjali na tega velikega človeka. Tu lahko opišete, da so praznovanje bile na Gornjem Seniku, v Monoštru, v Szombathelyu in v Sloveniji. Kje v Sloveniji. Kaj vse nosi njegovo ime? Napr. v Monoštru in na Gornjem Seniku?

Lepo bi bilo, če bi se naučili njegov življenjepis! Eno njegovo pesem dvojezično slovenski in madžarski. Svetujemo vam to pesem: *Mama nem je pripovedovala, Anyánk mesélt az erdőszélen.* Na koncu gotovo boste znali zakaj ga imenujejo tako, da je bil zvest sin dveh narodov, slovenskega in madžarskega.

2. Naloga:

V lanskem šolskem letu je bila štirideseta obletnica pionirske zveze. Sestavite nam en spis kako ste to praznovali na vaši šoli? Kakšni pomembni dogodki so bili v vaši pionirski četi štirideset let. Opišite kje ste vi potovali ali taborili kot pionirji, ali kakšne nagrade so dobili na različhnih pionirskih prireditvah vaši predniki? K spisu lahko še dodate slike in naloga bo zelo lepa! Nepozabite zapisati, da imate dobre stike s pionirji iz Slovenije! Spomnite se tudi na županijski narodnostni festival v Monoštru v lanskem šolskem letu!

3. Naloga:

Sedaj se pa vrnemo čisto na drugo področje. Gotovo v vaši vasi imate stare navade in šege. Opišite nam zimske šege, kot je napr. Lucija, Friškanje, Betlehemeši, Trije kralji, fašenek, borovo gostüvanje.

Radi bi, če bi eno šego obdelali nadrobneje in še dodali kakšne slike. Najlepše bi pa bilo, če bi kakšno šego (katera se da) nam predstavili!

Tudi v tem pionirskem letu vam želimo dobro učenja natečaju pa veliko uspeha!

SZERB–HORVÁT

Teme

1. 40. obljetnica našeg skolstva

Kako vam je poznato, ove godine, 1986. slavimo 40. obljetnicu otvaranja prvih naših narodnosnih škola. Povodom ove obljetnice održale su se i održat će se svečanosti, a bilo je i raznih natjecanja i konkursa.

Sjećajte se i vi ove značajne obljetnice!

Obilježite je tako da pišete radove na temu *škola.*

Razgovarajte sa starim učiteljima, nastavnicima, sa ljudima koji su bili medu prvim učenicima hrvatskosrpskih škola. Saznajte od njih kakva je bila u to vrijeme škola narodnosti. Tražite poznate ljude, pripadnike hrvatske i srpske narodnosti koji su svoje školovanje počeli u narodnosnoj školi. Kako oni danas pridonose očuvanju materinskog jezika?

Što znači za vas biti učenikom narodnosne škole?

U čemu se ta škola razlikuje od ostalih škola u našoj domovini?

Pišite o vezi obiteljskog doma, vrtića i škole.

Kako zamišljate njihovu suradnju?

2. Biseri mog zavičaja

U seriji „naša škola" županija Baranja je izdala pod naslovom „Ba-

ranjski biseri" zbirku narodnih pripovijedaka iz te županije. Tu su sakupljene pripovijetke iz Martinaca, Kašada, Senmartina i drugih baranjskih mjesta. Pored zanimljivosti samih priča vrlo je interesantan i njihov jezik. Izdavači su radi lakšeg razumijevanja pripovijetki dali i rječnik riječi u dijalektu.

Napr.:

asna — korist	opešan — umoran
begenet — voljeti	peruška — krilo
cucak — pas	potrefit — pogoditi
delati — raditi	repice — krompir
legeliš — pašnjak	znović ' iznova, ponovo itd.

Na slični način sakupljajte i vi narodne umotvorine vašeg mjesta i okolice, te u malom „tumaču" riječi vašeg zavičajnog govora dajte u njihovom književnom obliku.

3. Boga molu budimska gospoda:

„Daj nam bože u subotu lipo,
U nedilju vedro kao srebro
Da bacamo krunu vedrom nebu,
Da vidimo kog će okruniti."

A kruna se vila i vijala
Pa no padne na Jankovog sina,
Na Jankova sina Matijaša.

U epskim narodnim pjesmama opjevani su mnogi junaci južnoslavenskog i ugarskog porijekla. U ovoj narodnoj pjesmi, ispjevanoj u Kaćmaru također se ukazuje na zajedničke likove u mađarskoj i južnoslavenskoj povijesti, odnosno književnosti. Potražite u školskoj ili klupskoj knjižnici zbirke narodnih pjesama, a u njima zajedničke junake hrvatske, srpske i mađarske povijesti. Analizirajte te pjesme, ukažite na historijske događaje koji su doveli do stvaranja tih pjesama. Koji se likovi mađarske povijesti najčešće javljaju u južnoslavenskoj epskoj poeziji? Uz imena, kako ih pominje narodni pjevač, dajte i njihova prava, historijka imena.

UPUTSTVO

1986/87. školske godine ponovo objavljujemo konkurs za učenike 6, 7. i 8. razreda iz hrvatskosrpskog, odnosno srpskohrvatskog jezika. Očekujemo prijavu onih učenika koji imaju volje i osjećaju sposobnost za izrađivanje zanimljivih tema, za rješavanje uzbudljivih zadataka.

Vaši zadaci su neodređeni. Kako bismo vam pomogli u radu, dajemo vam nekoliko primjera, uz naglašavanje da navedene teme nisu obavezne, služe samo kao obrasci radi olakšanja vaše odluke. Jedan od glavnih ciljeva konkursa je njegovanje tradicija naših narodnosti, kao i njegovanje jezika. Pozivamo vam pažnju da ćete o izrađenoj temi i usmeno trebati da dokažete vještinu i znanje, u razgovoru sa članovima stručne komisije. Zato se trudite da obrađenu temu upoznate što temeljitije, kako biste o njoj mogli nevezano razgovarati.

Budući da su zadaci nevezani, dajemo iste primjere za učenike dvojezičnih škola i za učenike koji naš jezik uče kao predmet. Stručna komisija će pri ocjenjivanju vaših radova imati u vidu koji tip škole pohađate.

Svoje sastavke možete pisati latinicom, ćirilicom, onom jezičkom varijantom koja vam je pristupačnija. Trudite se na ispravnu upotrebu jezika!

ROMÁN

În prima fază a concursului vă oferim *câteva teme* ca posibilități, sugestii, dintre care vă puteți alege care vă place și vă convine cel mai mult, fără a vă obliga însă, în mod strict, la alegerea acestora:

1. Oameni și locuri — locuri natale

Prezentați în lucrare regiunea — județul vostru (Békés, Bihar, Csongrád) — cu caracteristicile sale. Scrieți despre așezarea geografică, relieful, localitățile, economia județului, în care este așezat satul vostru natal. Pe lîngă profilul geografic al mediului înconjurător, încercați să reînviețiți și momente însemnate din viața istorico-socială-culturală a populației județului sau a satului vostru. Opriți-vă mai mult asupra naționalității române, prezentînd și personalități de seamă de origine românească.

Cercetați documentele, monografiile, locale sau județene, în care veți găsi date referitoare la istoria județului și satului.

2. „Pe un picior de plai

Pe o gură de rai. . ."

(Mioriţa)

Literatura populară română este un bogat izvor, din care s-au inspirat și se inspiră și azi poeții, scriitorii, artiștii.

Faceți o lucrare pe o temă folclorică, scriind despre a baladă populară, o legendă sau o poveste care v-a plăcut cel mai mult. Caracterizați personajul principal.

Puteți să culegeți și să notați o poveste populară, cîntece, proverbe și zicători povestite de bătrînii din sat. Întocmiți și un vocabular, arătînd forma regională — folosită în graiul vostru din sat — și cea literară a cuvintelor. De exemplu: pană — floare, cocie — căruță, dut'an — prăvălie, firang — perdea, etc. Dacă cuvintele sînt împrumutate din limba maghiară, scrieți și forma originală a cuvîntului.

3. Cine știe carte, are patru ochi

„Învățătura e o comoară
Ce nimeni nu ți-o poate lua,
Își va spori podoaba rară,
Cu cît împarți mai mult din ea!"

Scrieți despre școala și munca voastră zilnică, despre însemnătatea învățăturii. Ce înseamnă pentru voi a fi elev a unei școli românești, a învăța limba maternă, a însuși cunoștințe referitoare la la cultura, istoria, literatura română? Răspundeți și la întrebarea: Ce voi fi? Ce profesiune mi-am ales pentru viitor?

Stați da vorbă cu bunicii voștri, cu bătrînii din sat, întrebați-i cum a fost școala în timpul copilăriei lor. Faceți, deci, și o asemănare între școala din trecut și cea din zilele noastre.

4. O operă originală

Dacă aveți talent, scrieți o schiță, o nuvelă, o poveste originală, după placul vostru. Cerința este, să fie la nivel potrivit.

*

Indrumări

În anul școlar 1986/87 ne adresăm din nou elevilor școlilor generale românești din clasle 6, 7, 8. Concursul nu s-a schimbat nici în privința conținutului, nici în privința formei. Așteptăm prezentarea acelor pionieri, cărora le place să participe la diferite jocuri și concursuri și care își iubesc limba maternă.

Temele indicate sînt cuprinzătoare, sînt sugestii, dintre care puteți să alegeți, dar puteți și voi însivă să dați un titlu asemănător, să hotărîți altceva ce intră în tematica indicată mai sus. Din punct de vedere al limbil cerințele sînt asemănătoare celor din anul trecut: să dați dovadă de cunoștințele voastre de limba maternă, de faptul că o iubiți, o posedați bine, o cultivați la școală și în afara școlii, sînteți capabili să faceți lucrări mai serioase pentru acest concurs pionieresc.

Temele sînt unitare pentru elevii ambelor tipuri de școli românești, cele cu limba de predare română și cele în care limba este obiect de studiu.

Oricare temă o alegeți, vă atragem atenția asupra folosirii corecte a limbii române și asupra ortografiei. Străduiți-vă, ca lucrarea să fie originală, bogată în conținut și frumoasă din punct de vedere al limbii. Puteți să colorați lucrarea cu fotografii, ilustrații, desene.

NÉMET

Liebe Schüler und Schülerinnen der Nationalitätenschulen! Wir stellen euch folgende Themen (und Aufgaben) in diesem Schuljahr zur Wahl:

Über unsere Nationalität in Wort und Bild

– Die deutschsprachigen Rundfunk- und Fernsehprogramme „In der Muttersprache – Unser Bildschirm" für und über unsere Nationalität. (In der deutschsprachigen Landessendung von Studio Fünfkirchen des Ungarischen Rundfunks kann man neben Nachrichten, aktuellen Berichten noch vieles andere Interessante hören. Verfolge diese Sendungen und mache Aufzeichnungen darüber, was für Themen hier am häufigsten besprochen werden bzw. vorkommen. Versuche es, über einen Sendetag schriftlich zu berichten! Führe in der Klasse oder in einem anderen beliebigen Kreise eine „Erhebung" durch, welche „Unser Bildschirm"-Sendungen im letzten Jahr am interessantesten waren. Laß die Sprecher ihre Entscheidung begründen und berichte über das Ergebnis deiner Befragung!)

– Bericht über eine feierliche Veranstaltung. (Versuche es, über ein interessantes Nationalitätenereignis des Wohnortes zu berichten, als würdest du Journalist der Neuen Zeitung sein!)

Wie war es früher – wie ist es heute?

Wähle eines der folgenden Titel für eine Beschreibung! Du kannst natürlich die Überschrift etwas abwandeln, damit sie gut zu deiner Beschreibung paßt.

– Veränderungen in der Lebensweise einer ungarndeutschen Familie.

– In einem schwäbischen Bauernhof: Vergangenheit – Gegenwart.

– Heute noch lebende Volksbräuche im Wohnort.

– Praktische Beispiele für die Pflege der Muttersprache und der Traditionen der Ungarndeutschen in meinem Wohnort.

Studiert die angeführten Themen und Aufgaben gründlich durch und überlegt, welches ihr von diesen erfolgreich erarbeiten könntet! Wir erwarten zu einem dieser eure Aufgaben undzwar in einem Umfang von etwa 100 (handgeschriebenen) Zeilen, max. 4 Seiten.

Wir würden uns sehr freuen, wenn recht viele von euch sich am Preisausschreiben beteiligten!

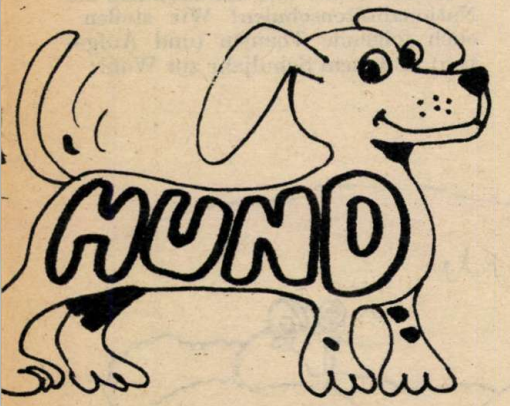

ESZPERANTÓ NYELVI FELADATOK

I. kategória

(Eszperantót 5. vagy nagasabb osztálytól kezdve tanulók)

1.) Respondu al la demandoj!
Kiu estas la aŭtoro de Esperanto?
Kiam kaj kie li naskiĝis?
Kio estis lia patro?
Kiam li komencis verki la lingvon?
Kiun profesion li havis?
Kiam aperis la unua Esperanto-lernolibro?
Kiam vi komencis lerni Esperanton?
Dum kiom da monatoj vi lernis la lingvon?
Ĉu vi jam renkontis homon, kiu parolis Esperante?
Ĉu vi korespondas kun iu Esperantlingve?
Ĉu vi jam havis okazon paroli Esperante kun iu?
(El: Szerdahelyi: Esperanto 1)

2.) Finu la rakonton laŭ via fantazio!
Amikoj
Du amikojn, kiuj iris tra arbaro, renkontis urso.
Unu el ili forkuris kaj grimpis sur la arbon. La alia restis sube, ĉar li ne havis tempon kaŝi sin. Li kuŝiĝis sur la vojon kaj ŝajnigis sin senviva.
Kio povus okazi plu?
(El: Juna Amiko)

3.) Csak 6. osztályosoknak:
Traduku al la hungara!
Ŝerco
Alta, ekscitita voĉo telefonas al policejo:
– Bonvolu tuj sendi policanon, mi estas en terura danĝero.
– Kio okazis?
– En la ĉambron venis kato.
– Kiel vi kuraĝas fari tian malbonan ŝercon?
– Sed, sinjoro, komprenu, mi ne estas virino, mi estas papago!
(El: Horváth: 30 nap alatt eszperantóul)

7–8. osztályosoknak:
Kolektu el libroj 5 Esperantajn proverbojn!
Traduku ilin al la hungara!
Serĉu hungarajn proverbojn, kiuj similas al ili!

II. kategória

(Eszperantót 3–4. osztálytól tanulók)

1.) Daŭrigu la frazojn!
Ĉu vi aŭdis, ke...
Mi tre bone komprenas, ke...
Temas pri tio, ke...
Mi supozas, ke...
Mi certigas vin, ke...
(Laŭ Horváth: 30 nap alatt eszperantóul)

2.) Respondu al la demandoj!
Kiam kaj kie vi naskiĝis?
Kiam estas via nomfesto?
Kian dentopaston vi uzas?
Per kio vi hejtas vian loĝejon?
Kiajn varojn oni povas aĉeti en ABC-magazeno?
(Laŭ Horváth: 30 nap alatt eszperantóul)

3.) Traduku al la hungara!
Einstein: humila, simpla homo
Krom sciencisto, Einstein estis ankaŭ bona muzikisto, per piano kaj violono. Li havis, cetere, profundan religian senton. Persone, li estis homo simpla kaj humila, de granda bonkoreco. Ĉiuj homoj ne nur respektis, sed amis lin. Li diris, ke se li povus revivi sian vivon, li preferus esti simpla laboristo, ekzemple plumbisto. Politike, li estis socialisto kaj pacifisto, kiu abomenis militon. Dum la lastaj jaroj li malgajiĝis, ĉar li timis, ke liaj propraj eltrovoj kondukis al situacio, en kiu la homoj povas detrui sin per atombomboj. Ĵurnalisto iam demandis al Einstein: „Ĉu vi povas antaŭdiri, kiajn armilojn oni uzos en tria mondmilito?" Li respondis: „Ne; sed mi ja povas antaŭdiri, kiajn armilojn oni uzus en kvara mondmilito – rokojn kaj bastonojn!"
(El: Cresswell-Hartley: Teach yourself Esperanto)

III. kategória

(Eszperantót tagozatos osztályban tanulók és akiknek a családban is módjuk van gyakorolni a nyelvet.)

1.) Traduku al la hungara kaj donu 2 ekzemplojn kun konkretaj nombroj laŭ la priskribo!
Skribu sur peco da papero kiun ajn multciferan nombron. Disloku ĝiajn ciferojn laŭ kiu ajn ordo, tiel estiĝas alia numero. La pli malgrandan el la du nombroj subtrahu de la pli granda. En la diferenco forstreku unu el la ciferoj krom nulo, kaj diru al mi la restintajn ciferojn, en kiu ajn ordo, kaj mi tuj diros al vi, kiu estas la cifero, forstrekita de vi.
(Forstrekita estas tiu cifero, kiu kompletigas la sumon de la ceteraj ĝis nombro dividebla per 9.)
(El Ge-Arnaudov-oj: Amuza matematiko por gelernantoj)

2.) Respondu al la demandoj (per po 1–2 frazoj)!
Kiujn hungarajn gazetojn abonas viaj gepatroj?
Kial vi ne fumas?
Kiel vi punus la devojigantojn de aviadiloj?
Kion vi scias pri la eksplodo de atomreaktoro en Ĉernobil?

3.) Prilaboru Esperanto – agadon de maljuna aŭ jam mortinta esperantisto de via loĝ-regiono!

Petu helpon de via instruisto aŭ mentoro!
Skribu ne pli ol unu folion A4 per bela manskribo!
Nepre listigu la fontojn de via laboraĵo (bibliografio, dokumentoj, rakonto de iu /j persono/ j k. s.)!

TERMÉSZET-KUTATÓ FELADATOK

KÉMIAI, BIOLÓGIAI, FIZIKAI, FÖLDRAJZI VIZSGÁLÓDÁSOK

A szűkebb és tágabb környezetünkben nagyon sokféle anyag van. Ezek mind elemekből épülnek fel. A természetben 92 különféle elemet fedeztek fel a kutatók az elmúlt évszázadok során. Persze ezek az elemek nem egyforma gyakorisággal fordulnak elő a Földön. Leggyakoribb az oxigén. A kalcium például az ötödik a sorban.

A kalcium fém, könnyen vegyül más elemekkel. Először 1807-ben egy angol tudós, Humphry Davy állította elő elemi állapotban. A természetben előforduló leggyakoribb ásványnak, a mészkőnek latin nevéből (calx) képezte ennek az elemnek a nevét.

Kálciumvegyületek szinte mindenütt megtalálhatók. Hegységeket épít fel a mészkő, vízben oldható vegyületei a víz úgynevezett keménységét okozzák. Az állatok szilárd vázukba építik be egyes vegyületeit és az életfolyamatok zavartalan működéséhez is többek között kálciumvegyületek szükségesek. Az iparban és a háztartásban szintén gyakran használunk kálcium tartalmú anyagokat.

Vizsgáljuk meg a közvetlen környezetünkben előforduló kálciumvegyületeket tartalmazó anyagokat!

1. A kereskedelemben kapható gipsz fehér por, kémiai tudományos nevén kálcium-szulfát. Ha vizet adunk hozzá, előbb-utóbb megköt, azaz a porból viszonylag kemény, kőszerű képződmény lesz. Ezért alkalmas például a falon levő rések, repedések betömésére, horgok, kampók falba rögzítésére stb.

Mi minden figyelhető meg a gipsz kötése közben? Lehet-e valamilyen módon lassítani a gipsz kötését? Függ-e a kötésidő a víz mennyiségétől, a hőmérséklettől? Lehet-e a megkötött gipszből újra felhasználható gipszport készíteni házilag?

2. A mészkő a kálcium-karbonát nevű vegyületből képződött kőzet. Nemcsak hegységeink, hanem házaink fontos építőanyaga is. Elsősorban nem mint mészkövet használják fel az építkezéseknél, hanem égetett mészként. Az égetett mészkövet a mészkőből „égetéssel" állítják elő, az így keletkezett kálcium-oxidot vízzel „keverik" és ezt az oltott meszet használják kötőanyagnak, vagy meszeléshez.

Próbálj meg mészkőből égetett meszet, majd oltott meszet készíteni. Hogyan lehet megvizsgálni, hogy a mészkő égetett mésszé alakult? Mi minden figyelhető meg mészoltás közben? Mi történik, miközben az oltott mész megköt?

3. Bizonyára találkoztál már teljesen fehér és barnás színű tojáshéjjal. Mind a kettő kálciumvegyületből áll, de kérdés, hogy ugyanabból-e? Esetleg az egyikben többféle anyag is van? Hogyan lehet ezt a problémát megoldani?

4. A csontok rugalmasságát a benne lévő szerves anyagok, szilárdságát a kálciumvegyületek okozzák. Ha a csontot lángba tartjuk, kiég belőle a szerves anyag, a csontenyv, és megmaradnak a kálciumvegyületek.

Mi figyelhető meg az égetés során? Hogyan változott meg a csont tulajdonsága az égetés alatt? Van-e a visszamaradt anyagok között kálcium-karbonát? Mi figyelhető meg, ha egy csirke kiégett combcsontját háztartási sósavba vagy ecetbe teszszük?

5. A csontok nemcsak a bennük lévő kálciumvegyületektől szilárdak, hanem a szerkezetüktől is. Ahol nagy a terhelés, ott a csontok csöves szerkezetűek. A búza szalmaszára is csöves szerkezetű.

Valóban jobb-e ezekben az esetekben a csöves szerkezet a tömörnél? Milyen irányú és mekkora erők okoznak maradandó alakváltozást egy csövön és egy ugyanolyan tömegű rúdon? Függ-e a különbség az anyag fajtájától és a méretektől?

6. A mészkő mellett gyakran előfordul hegységeinkben a dolomit is. A dolomit nevű kőzetben a kálciumkarbonáton kívül más vegyületek is vannak.

Melyik kettőjük közül a keményebb kőzet? Melyik bírja jobban a koptatást, ütést, nyomást, az éghajlat változásait? Hogyan lehet eldönteni, hogy a kettő közül melyik a mészkő és melyik a dolomit?

Ha végigolvasva ezeket a kérdéseket, problémákat, valamelyik felkeltette az érdeklődésedet, s kíváncsi vagy a megoldásra, akkor a következőképpen érdemes kutatnod:

— figyeld meg alaposan a jelenséget;
— megfigyeléseidet pontosan, minden részletre kiterjedően jegyezd fel;
— próbálj meg ezekből valamiféle rendszert kialakítani, mert így könnyebben tudod a további vizsgálódásaidat megtervezni;
— a tervezésnél ügyelj arra, hogy mindig csak egy tényezőt változtassál, a többit tartsd állandó értéken;
— amennyiben mérni is tudsz, méréseidről készíts áttekinthető jegyzőkönyvet, melyben feltüntetted, hogy mit milyen mértékben változtattál, és mi lett ennek a következménye. Érdemes a méréseket is többször megismételni;
— a megfigyelt változásokból vond le a következtetéseidet.

A pályázat feltételei:

Ahhoz, hogy a pályázaton eredményesen vehessél részt, bármelyik két feladat megoldását tartalmazó jegyzőkönyvedet kell beküldened. Természetesen, ha kedvedből és időd-ből telik, több vizsgálat eredményét is beküldheted, de az elbírálásnál csak kettőt (a jobbakat) vesznek figyelembe.

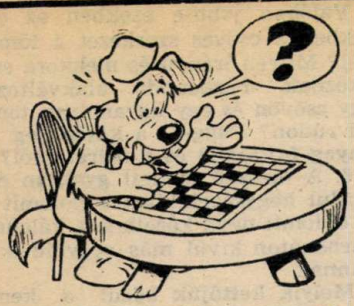

TÖPRENGŐ

SZERKESZTI:
V. SÓLYOM ERZSÉBET

Rejtvényeink megfejtését lehetőleg postai levelezőlapon küldd be. Ha csak kettőt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson.

Beküldési határidő: szeptember 25.

Címünk: Budapest, Jászai Mari tér 5. – 1397. A borítékra vagy a levelezőlapra írd rá: „TÖPRENGŐ".

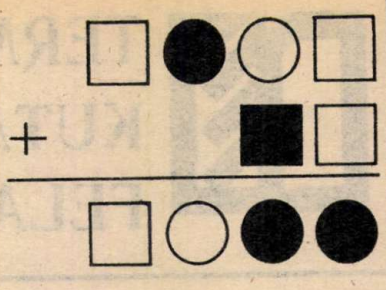

JELSZÁMTAN. Ha a jelek helyére kitalálod a megfelelő számokat, könnyen elvégezhető a művelet. Mi a végeredmény?

CECIL PATRON

ANDREA MAAL

V. LESLI EPRESY

NAGY NEVEK. Az ábrán levő nevek valójában a könnyűzene egy-egy neves alakjának nevét rejtik. Kik ezek?

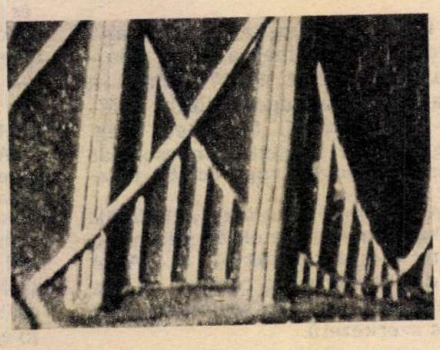

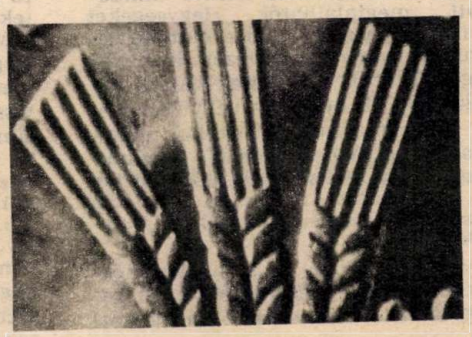

A HIÁNYZÓK ÖSSZEGE. Négy közhasználatban levő pénzérme látható a képeken. Vajon hány forintnak felel meg a hiányzó érmék értéke?

HA JÓL MEGFIGYELED a két ábrát, három apró eltérést fedezhetsz fel!

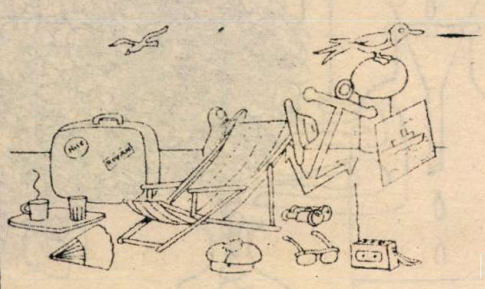

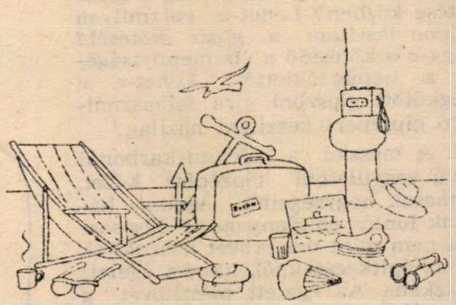

ELTŰNT TÁRGYAK. Az egyik képen hárommal kevesebb tárgy látható, mint a másikon. Melyek ezek?

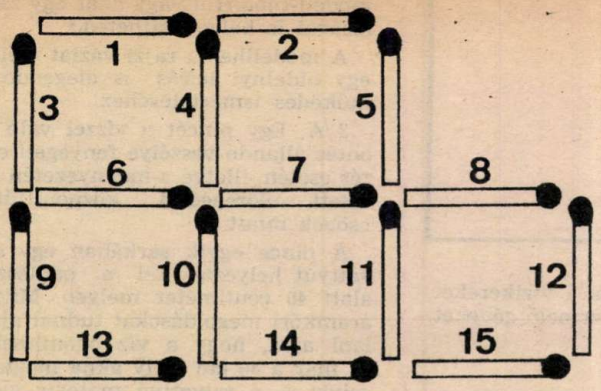

GYUFANÉGYZET. Emelj fel a helyéről három gyufát úgy, hogy a megmaradók három négyzetet alkossanak!

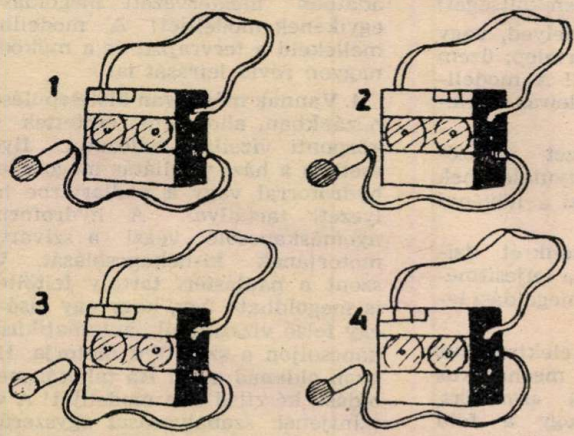

A NÉGY KÉP KÖZÜL csak kettő egyforma. Melyek ezek?

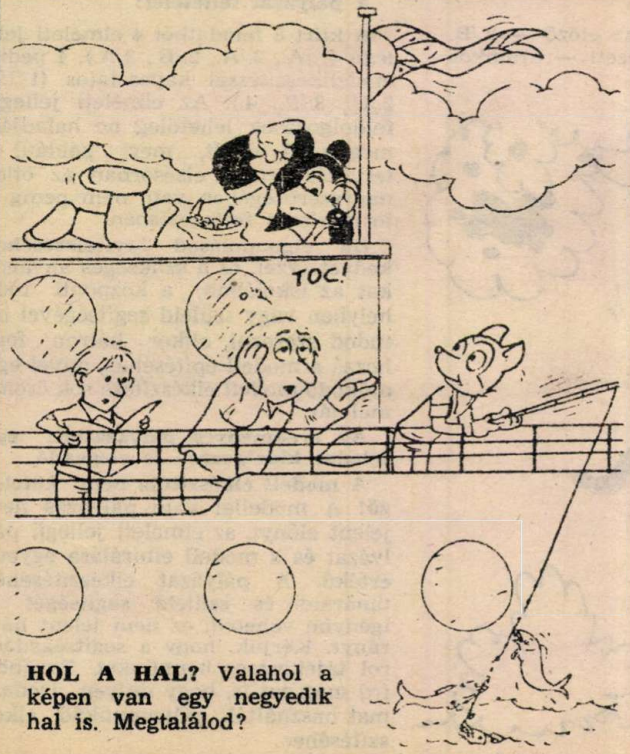

HOL A HAL? Valahol a képen van egy negyedik hal is. Megtalálod?

FEJTÖRI

Folytatjuk tavasszal elindított történelmi játékunkat. A helyes megfejtést beküldők között fordulónként sorsolunk ki ajándékokat. Ám érdemes folyamatosan megoldani a feladatokat, ugyanis akik e sorozat minden részének helyes megoldását beküldik, végül különleges jutalomban részesülnek.

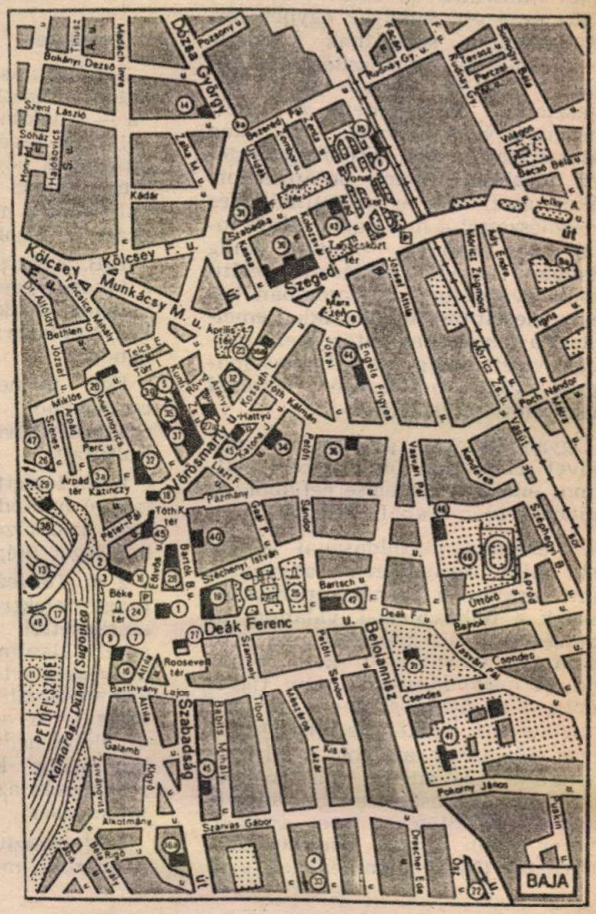

Egy mai városunk térképének részletét látod. A mellékelt rejtvény azoknak az utcáknak és tereknek a nevét tartalmazza, amelyeken végig kell haladnod. Utad végén a város egyik nevezetességét (szobor!) pillanthatod meg!

1. „. . . összeférnek a naptárban."
2. Első királyaink mind az ő vérei voltak.
3. Arany János elbeszélő költeményének hősét is így hívták.
4. Ebben a városban múzeum is viseli a nevét. Keresztneve megegyezik első királyunk keresztnevével.
5. Legújabbkori történelmünk fontos dátuma. Itt áll a keresett szobor.

Feladatok:

1. Küldd el a szobor képét (fotó vagy rajz is lehet)!
2. Írd le 4—5 mondatban, miről nevezetes!
3. A kivágott térképbe rajzold be a megtett útvonalat, és küldd el azt is!

A leveledre írd rá: FEJTÖRI.

A beküldés határideje: október 6.

Várjuk a megfejtéseket a szerkesztőség címére!

TECHNIKUS-FELADATOK

Régebbi barátai és ősibb ellenségei talán nincsenek az embernek, mint a tűz és a víz, amelyek egyben létfeltételként is szolgálnak számára. A tűz melegét ételkészítésre és fűtésre használta, a vizet pedig fogyasztotta, közlekedett a vízen, energiáját hasznosította, a folyókon gátat épített, a föld termőképességének növelése céljából öntözőcsatornákat ásott. Ez az együttműködés a természettel a mai napig szinte folyamatos fejlődést mutat. Amíg azonban az időszámításunk előtti utolsó évezredben Egyiptomban kerékre szerelt merítőkanalakkal emelték ki a folyóból az öntözéshez szükséges vizet, addig ma villamos motorral vagy belsőégésű motorral meghajtott szivattyúval.

Ugyanakkor ma például vízierőművet telepítünk folyó vizére villamos energia termelése céljából, de működik már árapály erőmű is.

A feladatok megoldásával a víznek, mint természetes anyagnak, mint természeti erőnek, energiaforrásnak a felhasználási, valamint az öntözés és a víz kiemelésének, szállításának lehetőségeit kell feltárnod. A megoldásoknál vedd figyelembe a gazdaságosságot is. Például a vízikerekek működése igen gazdaságos volt akkor, amikor a folyóvíz energiáját közvetlenül hasznosította. Sokkal gazdaságtalanabb volt viszont a működtetés olyan esetben, amikor előbb a vizet magasba szivattyúzták (Newcomen gépével), s az lezúdulva meghajtotta a vízikereket, a vízikerék pedig a termelő gépeket.

Feladatok

1./A. Mutasd be maximum 10 oldalon — esetleg képekkel illusztrálva — a lakóhelyednek, vagy a lakóhelyeden levő ipartelepnek a **vízellátását!** A rövid történeti áttekintés után dolgozd fel a vízszerzést, a csőhálózatot, a nyomásértékeket, a tisztítást, a tárolást, az üzemköltséget!

1./B. Készítsd el lakóhelyed, vagy a lakóhelyeden lévő ipartelep, üzem vízellátásának modelljét! A modellhez 2 oldalnyi műszaki leírás is elegendő.

Egy termelőszövetkezet öntözőcsatornából — szivattyútelepének működtetésével — öntözi a növényi kultúráit.

2./A. Ismertesd egy konkrét szivattyú működését, m^3/óra teljesítményét, az öntözés egy-két megoldási lehetőségét (képekkel!).

2./B. Tervezz olyan elektronikus (vagy elektromos és mechanikus szerkezettel kombinált) áramkört, amely alkalmas arra, hogy a föld nedvességtartalmának lecsökkentésekor automatikusan bekapcsolja a szivattyút, az eső eleredésekor, illetve az előírt nedvességtartalom elérésekor pedig kikapcsolja. Ismertesd részletesen az áramköri tervet és működését!

2./C. Készítsd el az előző — 2./B. feladatban megtervezett — áramkör működő modelljét! (A szivattyút modell-motorral vagy akár egy zsebizzóval is helyettesítheted.)

A modellhez a rajzi vázlat mellett egy oldalnyi leírás is elegendő a működés ismertetéséhez.

3./A. Egy pincét a vízzel való elöntés állandó veszélye fenyegeti esőzés esetén, illetve a mennyezetén vezetett elöregedett központifűtéscsövek miatt.

A pince egyik sarkában egy szivattyút helyeztek el a padlószint alatt 40 centiméter mélyen. Milyen áramköri megoldásokat tudnál ajánlani arra, hogy a víz beömlésekor — már a 40 cm mély akna megtelésekor — a szivattyú motorja automatikusan bekapcsoljon, a víz kiszivattyúzása után pedig kikapcsoljon.

Megoldási ajánlataidnak készítsd el a rajzi vázlatát, és írd le működését!

3./B. Készítsd el az előző 3./A. feladatban megtervezett megoldások egyikének modelljét! A modellhez mellékeld a tervrajzát és a működés nagyon rövid leírását is!

4. Vannak még olyan kistelepülések hazánkban, ahol nem építettek ki központi vízellátó hálózatot. Ilyen esetben a házi vízellátás megoldható hydroforral vagy a padlástérbe helyezett tartállyal. A hydrofornál nyomáskapcsoló végzi a szivattyú motorjának ki-bekapcsolását. Viszont a padlástéri tartály feltöltése is megoldható úgy, hogy egy alsó és egy felső vízszintnél automatikusan kapcsoljon a szivattyú motorja. Hogyan oldanád meg? Ha találtál megoldást, készítsd el a modelljét! A víz szintjének szabályozását egyszerűen felöntéssel, illetve egy furaton történő leengedéssel is megoldhatod. A motor ki- és bekapcsolását fény- vagy hangjelzéssel is kombinálhatod.

A pályázat feltételei:

A kiírt 8 feladatból 4 elméleti jellegű (1./A., 2./A., 2./B., 3/A.), 4 pedig modellkészítéssel kapcsolatos (1./B., 2./C., 3./B., 4.). Az elméleti jellegű feldolgozások lehetőleg ne haladják meg a 10 oldalt, mert például a tervezés értéke elsősorban az ötlet nagyszerűségében van, nem pedig a terjedelmes fejtegetésben.

Ha elgondolásod kivitelezéséhez kedvet érzel, és a szükséges anyagokat az iskolában, a központi műhelyben vagy szüleid segítségével be tudod szerezni, akkor bátran fogj hozzá a modell építéséhez, mivel egy működő modell elkészítése sok örömmel jár.

Az eredményes pályázathoz egy feladat kidolgozása is elegendő.

A modell elkészítése nem kötelező! A modellel való pályázás nem jelent előnyt, az elméleti jellegű pályázat és a modell elbírálása egyenértékű. A pályázat elkészítéséhez tanáraid és szüleid segítségét is igénybe veheted, ez nem jelent hátrányt. Kérjük, hogy a segítségadásról tájékoztass bennünket. Továbbá írd meg azt is, hogy milyen irodalmat használtál pályamunkád elkészítéséhez.

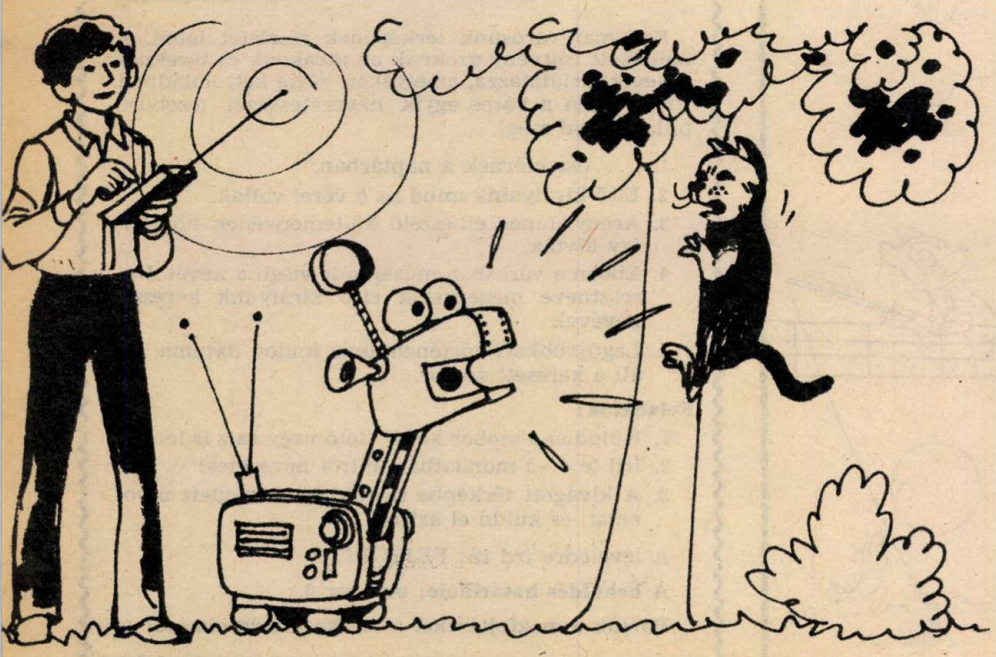

MEZŐGAZDÁSZ-FELADATOK

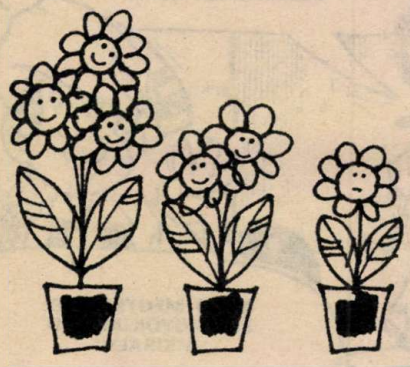

A *hulladékmentes technológiák* keresése világviszonylatban és hazánkban is a legmagasabb szintű (kormányszintű) kutatási feladatokban is szerepel. Kapcsolódjunk be mi is ebbe a munkába!

A hulladékmentes technológiák a termelés folyamán képződő melléktermékeket és hulladékokat is hasznosítják. Tipikusan ilyen termelést folytatott a paraszti gazdálkodás, amely elsősorban önellátásra volt berendezkedve. Példaként említhető, hogy a gabonatermelésnek és feldolgozásnak, a szőlőtermelésnek, az állattartásnak, a tej házi feldolgozásának stb. gyakorlatilag nem volt hasznosíthatatlan hulladéka. Később ez a takarékos szemlélet és termelési mód veszített jelentőségéből. Ezzel egyidejűleg a hulladékok, vagy azok megsemmisítésének módja súlyosan károsította (károsítja) a környezetet.

A gabonatermelés példájánál maradva régen a tarlón maradt kalászokat kézzel összegyűjtötték vagy összegereblyézték, a tarlót legeltették baromfiakkal (elhullott szemek), marhával, juhhal, sertéssel (gyomnövények, kalászok), a tarlófűről a méhek nektárt gyűjtöttek. A cséplés melléktermékei közül a szalmát almozásra, ágybetét (szalmazsák) készítésére, tetőfedésre (zsuptető), szalmaszövet és dísztárgyak készítésére, ínséges esztendőkben — felszecskázva — állatok etetésére, a szalmafonatot (kötelet) kötözésre stb. használták. A pelyvát és a töreket vályogtégla készítésekor kötőanyagnak, az ocsút (gyommagvak és hibás szemek) baromfiak etetésére használták.

Napjainkban a sajnos gyakran alkalmazott tarlóégetés súlyos talajkárosodást okoz, mivel elpusztítja a felső talajréteg baktériumflóráját. Az alommentes állattartás a szalmát teszi fölöslegessé, ezzel összefüggésben a talaj termőképességének fokozásában, a talajszerkezet javításában és a növények terméseredményének fokozásában alapvetően fontos szervestrágya-termelés elmarad. Úgyszintén hasznosítatlan sok más korábban már említett melléktermék, illetve hulladék. A tipikusan melléktermékeknek számító anyagok is gyakran hulladékanyaggá degradálódnak. Természetesen ma már nem illeszthető be minden az eredeti módon a jelenlegi termelési rendszerbe, mert például maga a végtermék is elavult (pl. vályogtégla), de azért más módon hasznosítható lenne a törek és a pelyva is, például almozásra, komposztálásra, biogáz termelésre stb.

A nyersanyaghiány, az energiaválság és a környezetszennyezés felgyorsulása ismét előtérbe hozta a hulladékmentes technológiák és a hulladékok újrahasznosításának keresését.

A hulladékmentes technológiák, illetve újra hasznosítható hulladékok felkutatásának egyik módja *a régi* — és ma is alkalmazható — *eljárások feltárása*, a másik pedig *merőben új* (már meglévő vagy kifejlesztésre váró) *technológiák felkutatása*.

A pályázat feltételei:

A tehetségkutató egyéni pályázat első fordulójában azt kérjük, hogy szüleitektől, nagyszüleitektől, tanáraitoktól, agrárszakemberektől és agrártörténeti tanulmányokból dolgozzátok fel egy-két vagy néhány példán a régi paraszti termelés gazdaságos módját. A dolgozatot rajzzal, képpel, fotóval gazdagítsátok. Készítsetek modelleket, régi használati tárgyak másolatait és saját fantáziátok alapján bármi más kiegészítést.

A pályamunkák elbírálásának alapja az *egyéni munka*. Segítséget természetesen lehet, sőt célszerű is kérni a felnőttektől (nevezzétek is meg őket), de magát a pályamunkát saját kezűleg csináljátok!

A pályázat beküldésének határidejét minden megyében külön-külön szabják meg. Éppen ezért érdeklődj iskoládban, szaktanárodnál, hogy munkádat mikor és hova kell beadnod!

A külső borítón tüntesd fel a választott ágazat nevét, belülre pedig írd a nevedet, osztályodat, iskolád pontos címét, valamint azoknak a felnőtteknek a nevét és foglalkozását, akik munkádat segítették.

A pályamunkát kézzel írd, figyelj a helyesírásra, a nyelvhelyességre és a külalakra. Jó munkát!

A BAGDADI TOLVAJ

SZÖVEG:
CS. HORVÁTH TIBOR
RAJZOLTA:
DARGAY ATTILA

13.

VIRRADATKOR LEVÁGJÁK ELŐBB A LÁBADAT, AZTÁN A KEZEDET, VÉGÜL A FEJEDET. ÚGY, AHOGY AZ KIJÁR A TOLVAJOKNAK, DICSŐ URUNK, AHMED KIRÁLY TÖRVÉNYEI SZERINT.

14. MIUTÁN AZ ŐRÖK ELCSÖRTETTEK...

MÉG HOGY „DICSŐ URUNK!" HÁROMSZOROS HALÁLLAL LAKOLNI AZÉRT, MERT NEM AKARTAM AZ ÉHKOPPOT NYELNI! HEJ, HA EGYSZER SZEMTŐL SZEMBEN ÁLLHATNÉK AZZAL A „DICSŐ ÚRRAL", DE BEOLVASNÉK NEKI!

MOST MEGTEHETED. ÉN VAGYOK AHMED, A KIRÁLY!

15. A FIÚ ELTÁTJA A SZÁJÁT. KACAGNI VOLNA KEDVE, HA NEM ÉREZNE SZÁNALMAT.

FELSÉG! FOGADD HŰ ALATTVALÓD, ABU, A TOLVAJ HÓDOLATÁT!

TE IS BOLONDNAK NÉZEL? IGAZAD VAN! BOLONDABB VAGYOK MINDEN BOLONDNÁL, AKI VALAHA A KIRÁLYI PALOTÁBAN ÉLT!

16.

MESÉLJ CSAK! A MESE ELANDALÍT. AMÍG HALLGATLAK, TALÁN ELFELEJTEM, HOGY HOLNAPRA MEGRÖVIDÜLÖK EGY FEJJEL.

VOLT EGYSZER EGY KIRÁLY. KIRÁLYOK UTÓDA, AKBÁR FIA, HARÚN AR-RASÍD UNOKÁJA. ÉN VOLTAM AZ...

17.

DÚSKÁLTAM A KINCSEKBEN, DE SZEGÉNYEBB VOLTAM A KOLDUSNÁL. ÖTVEN PALOTÁM VOLT, DE NEM TALÁLTAM BENNÜK A HELYEMET. MINDEN KÍVÁNSÁGOM TELJESÜLT, DE NEM VOLT MIT KÍVÁNNOM. HÁROMSZÁZHATVANÖT FELESÉGEM VOLT, DE A SZERELMET NEM ISMERTEM.

FOLYTATJUK

MATEMATIKAI FELADATOK

I. A SZÁMOK VILÁGA

1. **6—8. osztály**

a) Bontsd fel az 50-et két természetes szám összegére úgy, hogy a tagok szorzata a lehető legnagyobb legyen!

b) Bontsd fel az 50-et három természetes szám összegére úgy, hogy a tagok szorzata a lehető legnagyobb legyen!

c) Bontsd fel az 50-et négy természetes szám összegére, úgy, hogy a tagok szorzata a lehető legnagyobb legyen!

8. osztály

d) Bontsd fel az **a** számot két szám összegére úgy, hogy a tagok szorzata a lehető legnagyobb legyen!

2. **6—8. osztály**

Négy egymást követő természetes szám szorzata 3024. Melyek ezek a számok?

3. **6—8. osztály**

Összeadtunk néhány egymás után következő természetes számot, és eredményül 3000-et kaptunk. Mely számokat adtuk össze?

4. **6—8. osztály**

a) Hány olyan különböző lottóhúzás lehetséges, amelyben a kihúzott öt szám számtani sorozatot alkot?

7—8. osztály

b) Hány olyan különböző lottóhúzás lehetséges, amelyben a kihúzott öt szám mértani sorozatot alkot?

5. **7—8. osztály**

Igaz-e, hogy ha bármely természetes szám négyzetéhez 1-et adunk, akkor nem kaphatunk 3-mal osztható számot?

6. **8. osztály**

Írjuk fel az összes olyan négyjegyű számot, amely teljes négyzet és

a) minden számjegye páros,

b) minden számjegye páratlan!

II. GEOMETRIA

1. **6—8. osztály**

Piroska a P pontból a legrövidebb úton szeretne eljutni az N pontba, a nagymamájához úgy, hogy az f folyóból még vizet is akar meríteni. Segíts Piroskának, szerkeszd meg a legrövidebb utat!

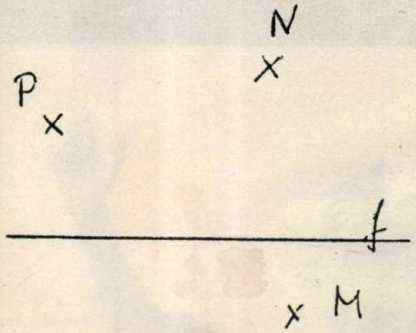

2. **6—8. osztály**

Jancsi is a legrövidebb úton szeretne eljutni a J pontból az f folyó túloldalán lakó nagymamájához az M pontba úgy, hogy az f folyónál csónakba ül és átevez a túlsó partra. Az f folyó partján hol legyen a csónak kikötve, hogy a lehető legrövidebb úton jusson el a nagymamához?

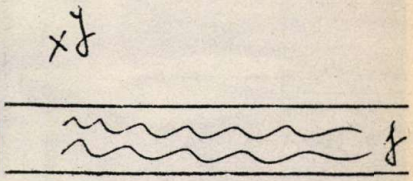

3. **6—8. osztály**

Jelöld ki a síkon az A és B pontokat! Húzz A ponton át egyeneseket, és mindegyikre tükrözd a B pontot! Hol helyezkednek el a B pontok?

4. **6—8. osztály**

Szerkeszd meg azt a legkisebb kerületű háromszöget, amelynek egyik oldala 6 cm és a hozzá tartozó magasság 4 cm!

5. **7—8. osztály**

Adva van az α szög és az A pont. Szerkeszd meg azt a legkisebb kerületű háromszöget, amelynek egyik csúcsa A-ban, másik két csúcsa a szög szárain van!

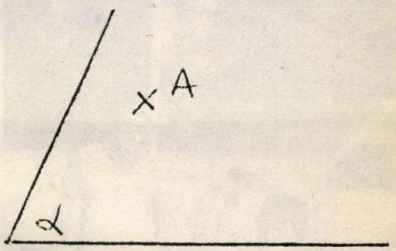

6. **7—8. osztály**

Húzz az E ponton keresztül olyan egyenest, amely a legkisebb területű háromszöget vágja le a szögtartományból!

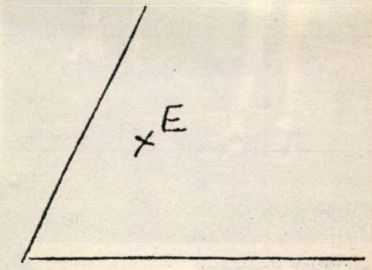

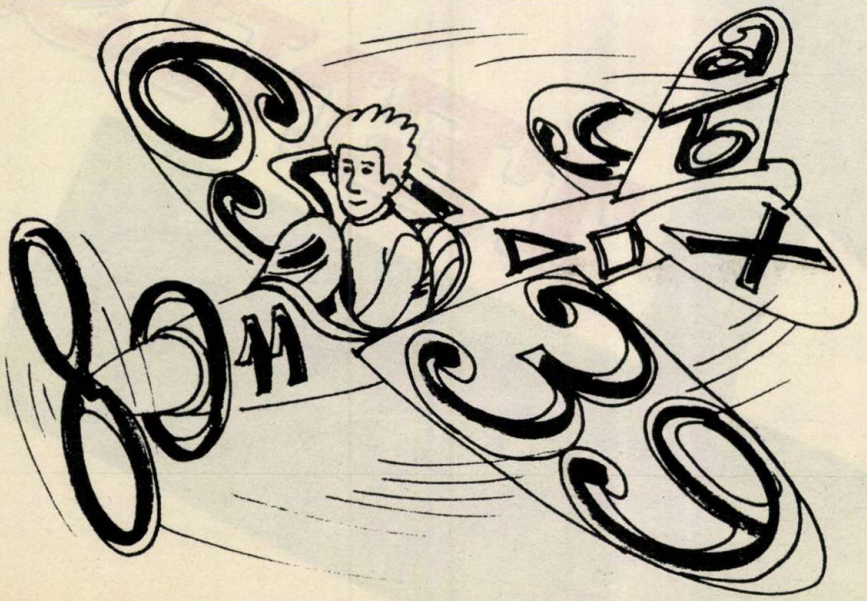

A pályázat feltételei:

Az összes olyan feladatot meg kell oldanod, amely előtt az évfolyamod számát látod.

A megoldások leírása olyan részletes és logikus legyen, hogy a pályázatodat értékelő bizottság világosan lássa a gondolatmenetedet. Csak az eredmény közlése nem jelenti a feladat megoldását!

Törekedj arra, hogy a feladatokat ne csak részben, hanem teljesen oldd meg. Minden esetben vizsgáld meg, hogy valamennyi lehetséges megoldást megtaláltad-e. Próbálj arra is válaszolni, hogy szerinted miért helyes a megoldásod.

Így kell fogadni az ellenfél indítását

TENISZ MAGYAR MÓDRA

Irigységgel vegyes csodálkozással figyeltem a vendéglátó család gyerekeinek életén keresztül néhány hétig az angol iskolai szokásokat Londonban. Ott a gyerekek kilenc órára járnak iskolába, tanulás és szabadidő együtt adja ki az

egész napos elfoglaltságot. Közösen készülnek a másnapra, s így, amikor négy óra tájban a gyerekcsapat hazavágtat, nincs egyébre gondjuk, mint a játékra. Kivételesen egy-egy tankönyvet hazavihetnek, jutalomból, hogy megmutassák szüleiknek, éppen hol tartanak . . .

Irigységemet mentette a hazai iskolai időbeosztás ismerete, csodálkozásomat elismeréssé alakította a tény: a világszerte angolként tisztelt iskolaforma, az úgynevezett collegerendszer immár több száz évre tekint vissza. El is könyveltem a dolgot angol „jogosultságnak". Így érthető, hogy felkaptam a fejem a hír hallatán: Budapest egy külső kerületi iskolájában angol megoldással próbálkoznak.

SPORT ÉS TANULÁS

— Nem teljesen angol a módszer, s próbálkozásnak is legfeljebb kísérlet — mondja dr. Schiffer Péter, a Magyar Tenisz Szövetség ifjúsági bizottságának vezetője. — Annyiban valóban újszerű, hogy immár két éve igyekszünk összhangot teremteni a gyerekek iskolai munkája és a sport között. Úgy alakítani időbeosztásunkat, hogy a testedzés és a tanulás jól megférjen egymás mellett.

A fővárosi Keresztúri úti iskola két „teniszosztálya" — egy ötödikes és egy hatodikos csoport —, naponta fél hétkor kezdi meg edzéseit. Számukra kilenckor csöngetnek be az iskolában, a napi tanulást, s a másnapra való felkészülést újabb edzés követi. Minden úgy fest, mintha az angol módszer valósulna meg hazánkban, csakhogy — egy kicsit másként.

Kezdődik rögtön az egyesületek ellenállásával: nem szívesen engedik ki kezük közül a gyerekeket. Folytatódik a sportágnak az iskolai életbe illesztésével: még az egyébként sport tagozatos iskola életét is fejére állította a „különleges osztály" léte. Szerencsére az iskola vezetése, a tanárok, s a sportági szövetség ifjúságért felelős irányítói eltökélték: ha kísérletként is, ha ellenállással küzdve is, létrehozzák a teniszosztályt.

— Ezek a gyerekek az egyesületben nem játszottak szerepet — mondja az edző, Veress Nándor. — A jelenlegi pálya- és edzőhiány miatt utolsóként juthattak lehetőséghez. Nálunk viszont ők az elsők.

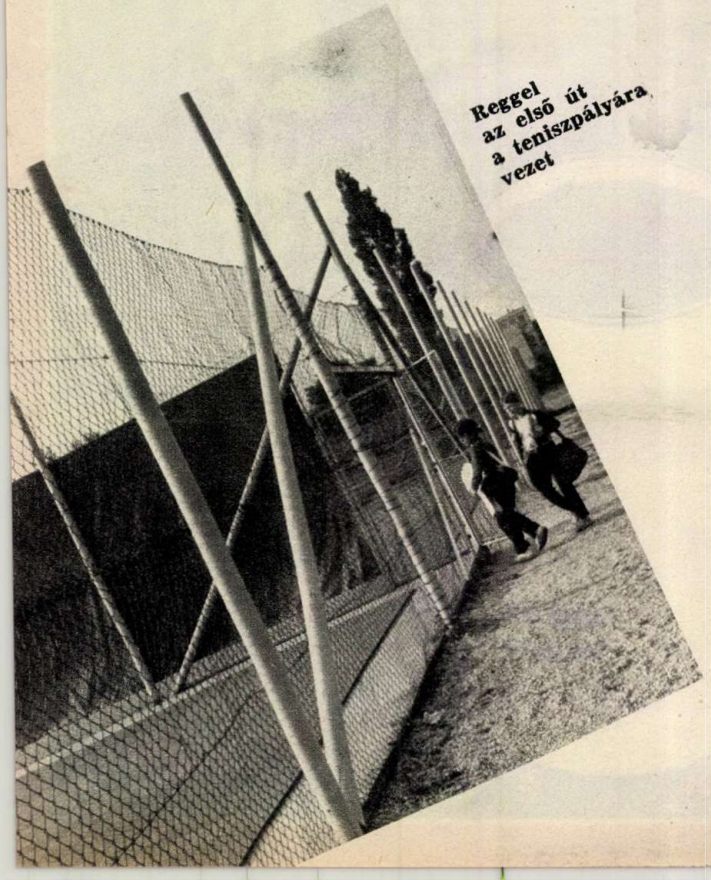

Reggel az első út a teniszpályára vezet

TENISZ ÉS KÖZÖSSÉG

A teniszosztály tanulói ma sportágukban korosztályuk legjobbjai közé tartoznak. Ahogy a tanárok mondják: nem vallanak szégyent a tanulásban, ráadásul jó közösséget alkotnak egy olyan sportágban, amely nem ezt a szellemet hivatott elsősorban erősíteni.

— A gyerekek életében nagyon fontos a közösségi élet élménye — mondja dr. Schiffer Péter. — Olyan töltést ad, ami sokat jelent későbbi életükben, akár sportolók lesznek, akár nem. A viszonylag rövid idő alatt is érződik a gyerekeken a hovatartozás. Egy egyéni sportágban csapatot alkotnak, és bár saját egyéni jövőjükért dolgoznak, mégis megtanulják a másik megbecsülését.

A teniszosztály valóban csapatot alkot. Együtt edzenek, tanulnak, edzőtáborozni járják a versenyeket. Edzőjük, Veress Nándor sem csupán szakkérdésekkel foglalkozik. Ha kell, tanár helyett tanár, s ha úgy adódik, szülő is egy személyben. Ottjártunkkor például éppen ő késett: az egyik beteg gyereket látogatta meg a korai edzés előtt.

— Döntő volt, meg tudjuk-e nyerni a szülőket az ügynek — mondja az edző. — Azt mondják, ma már egy teniszszülő felér a korisokéval. Nos, a mi szülőinkkel nincsenek gondok. Igaz, az elején sokat vitatkoztunk, de aki vállalja, hogy a teniszosztályba járatja gyerekét, az a szülő ma már tudja, mivel tartozik és mit követelhet.

KÍSÉRLET ÉS BIZAKODÁS

Tény: a Keresztúri úti iskola kiváló sportlehetőségekkel rendelkezik. Az iskola pályái, a szomszédos Taurus-sporttelep szinte sok is az ezerkétszáz gyerekre. A testnevelők nagy álma egy ifjúsági sportközpont, ahol e lehetőségekre és az iskolára építetten nem csupán egy-egy osztály, de gyerekek, fiatalok nagy számban sportolnának.

A teniszosztály kísérlete alapot ad a bizakodásra.

PAJTÁS

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő: SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes: BŐCS FERENC

Olvasószerkesztő: BOGÁTI PÉTER, CSER GÁBOR

Művészeti szerkesztő: CZIFFERSZKY BÉLA, FORRAI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat

Felelős kiadó: DR. PETRUS GYÖRGY igazgató

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397
Telefon: 321-987, 321-988, 321-989
Postafiók: Bp. 62. Pf. 508. 1397
Kiadóhivatal: Budapest, Révay u. 16. 1065
Telefon: 116-660

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) Budapest V., József nádor tér 1. 1900 közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj: egész évre 153 Ft, I. félévre 85 Ft, II. félévre 68 Ft.

86.1136
Athenaeum Nyomda Budapest
Rotációs mélynyomás
Felelős vezető: SZLÁVIK ANDRÁS vezérigazgató
HU ISSN 0030—9583
INDEX: 25 695

A beküldött kéziratokat, fotókat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

MOSOLYGÓ MĒRTAN

FÖLDES VILMOS RAJZAI

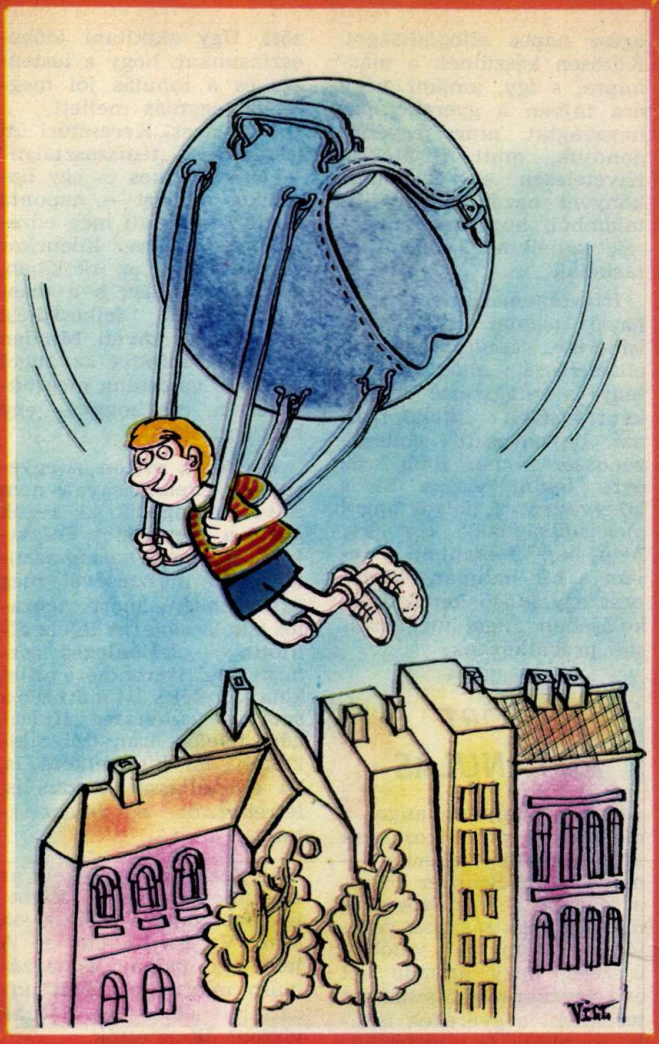

Az idomok világához az ember jobbára bonyolult matematikai műveleteket társít. Pedig, mint mellékelt rajzaink is bizonyítják: olyan tudomány ez, amely még mosolyogni is képes. Lehet, hogy éppen rajtunk?

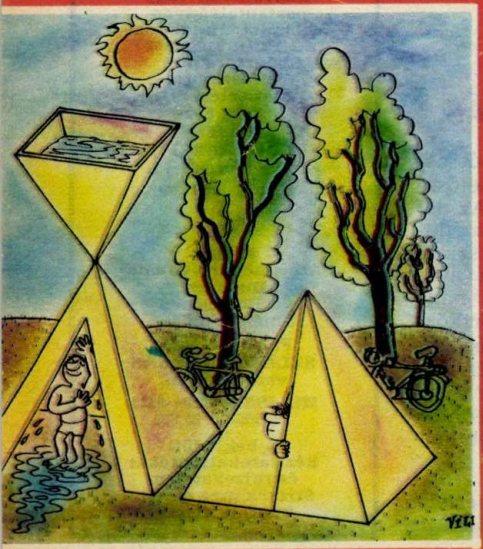

86/23
XLI. ÉVF. • 1986. SZEPTEMBER 25. • ÁRA: 4,50
PAJTÁS

FOTÓ: KARASZ [illegible]

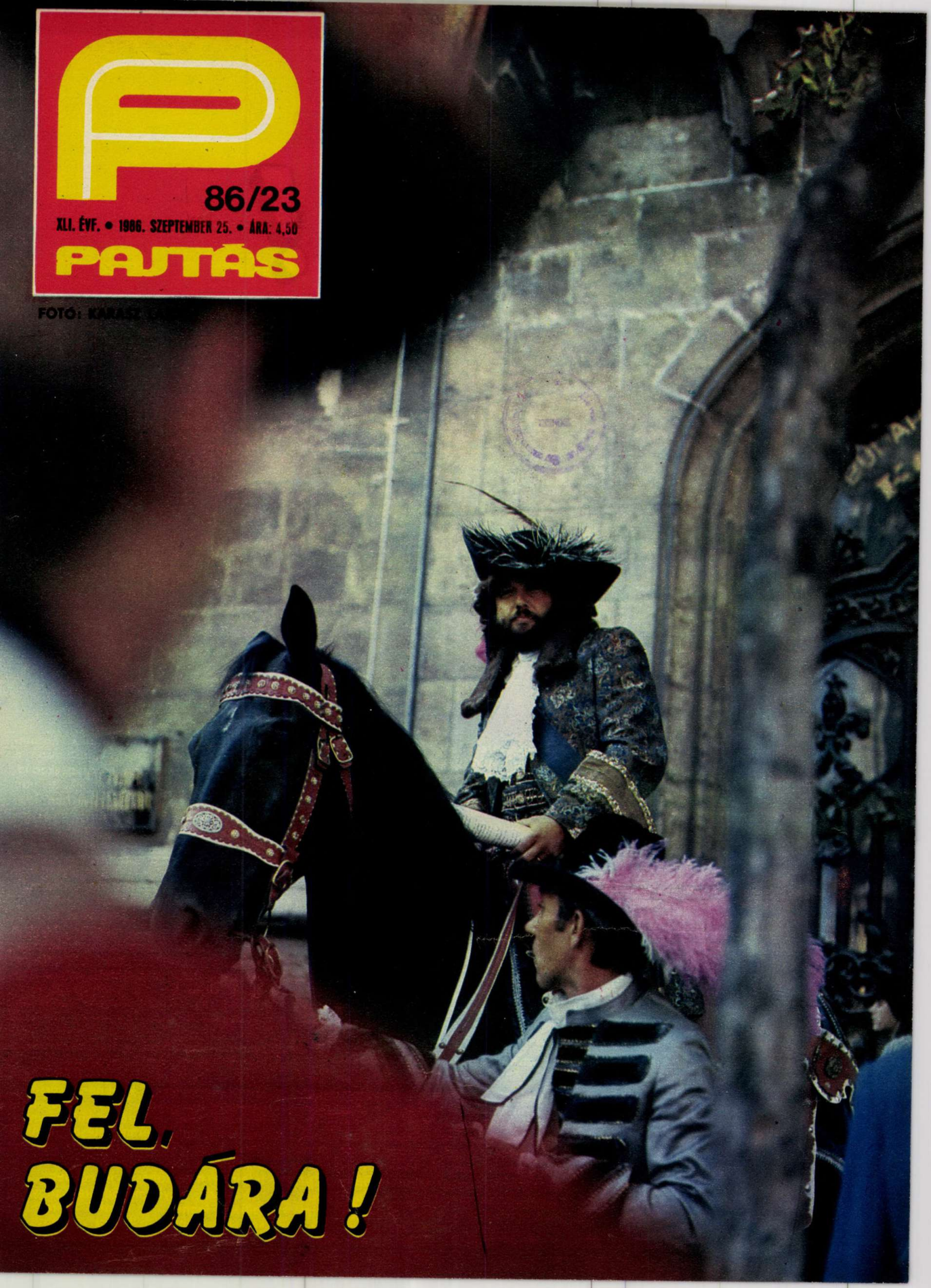

FEL, BUDÁRA!

FEL, BUDÁRA!

1986. augusztus 31-én – azon a napon, amikor hazánk tanulóifjúsága éppen tanévnyitóra igyekezett, vagy túljutván a ceremónián, egyetlen nap erejéig még a vakáció édes levegőjét szívta –, szóval ezen az utolsó nyári napon török és keresztény hadak szálták meg a budai várat.

Volt egy másik „had" is, akár az egykori kereszténveké; soknyelvű, részben magyarokból, részben idegenekből verbuválódott csapat, a bámészoké. Mert játék volt ezen a napon a várban; kosztümbe öltöztetett, korhű játék. Még a bámész turisták sem vonhatták ki magukat a kor szelleme alól. Egy tájékozott nagymama így szólt lábujjhegyre ágaskodó unokájához:

– Nézd csak! Ott jön Lotharingiai Károly, a sereg főparancsnoka!

Ki volt ez a főparancsnok? Mire emlékeztünk e nyár végi napon? Mi is történt háromszáz évvel ezelőtt?

*

A budai templomok ormát akkor immár tizennegyedik évtizede félhold ékesítette –, emlékezik Budavár krónikása, Zolnay László. A török jelenlét nagy teher volt az akkori Európának. Tehát nemcsak a hazánkat sújtó, hanem az egész európai kultúrát fenyegető veszély miatt. Az oszmán erők ugyanis Kara Musztafa hadvezér zászlaja alatt, utolsó nagy vállalkozásukba fogtak; el akarták foglalni Bécset.

A fenyegető terv nem odázhatta tovább a XI. Ince pápa által immár jó ideje sürgetett összefogást. Még az egymásra acsarkodó két kibékíthetetlen ellenfél, Lipót császár-király és a francia XIV. Lajos, a Napkirály is fegyverszünetet kötött.

Az egyesült haderő élére Lotharingiai Károly herceget állították.

A csapatok zöme a német birodalomból került ki. Hozzájuk csatlakoztak a bajorok, poroszok, szászok, angolok, skótok, olaszok, spanyolok. A magyar résztvevők számát egyes írók tizenkét-, mások húszezerre teszik. Így mintegy hetvenötezres sereg állt szemben huszonötezer törökkel.

Hetvenhét nap, Budavár visszavételének krónikája:

Június 18-án Bottyán János esztergomi főhadnagy körülzárja a Székesfehérvár felől Csepel felé tartó török seregrészt. Szeptember 2-án pedig hat ágyúlövés ad jelt az utolsó rohamra. Szeptember 3-án Buda lángokban áll. Az utcákon négyezer halott. Buda megszabadult a töröktől! „A palota olyan volt – írták a korabeli krónikák –, mint egy koponya, amelybe gyertyát dugtak."

„Már jönnek!" – mondja a nagymama az ágaskodó unokának, háromszáz év múltán, a nyár végi napon a Rondella kőpárkányának támaszkodva. Már az őszi avaron taposunk, a nap sárgás fénnyel üzen. S miközben ideoda sodródom a soknyelvű, bámész tömegben, azon gondolkodom; mit is adott nekünk, magyaroknak, nekünk, európaiaknak az a nap. Mit mond azoknak a háromszáz évvel ezelőtti győzelem, akik éppen ezen a napon ünneplőbe öltözve elindulnak az iskolába.

Kinek-kinek mást. A történelmi meséket kedvelőknek a magyar história egy romantikus eseményét. A történelmi eseményeken szívesen elgondolkodóknak újabb gondolatjátékot; a szereplők közül kit, hol találnak öt-tíz év múlva? (Az említett Bottyan János éppenséggel Rákóczi tábornoka lett . . . !) Akad, aki arra keresi a választ; vonatkoztatható-e bármi a háromszáz évvel ezelőtti eseményekből napjainkra?

Akkor a magyar budai vár sorsa szinte egy volt a kontinens sorsával. Visszavétele pedig nem kevesebbet jelentett, mint az európai kultúra megmentését, amely természetesen nem jelentette az európai népek, az egy-egy országon belüli osztályok feszítő ellentéteinek megszűnését is egyben.

Ma az együttműködésre nagyobb szükség lenne, mint valaha. S éreznünk kell, hogy ebben a budai vár körül jelenleg élőknek is lehet szerepük!

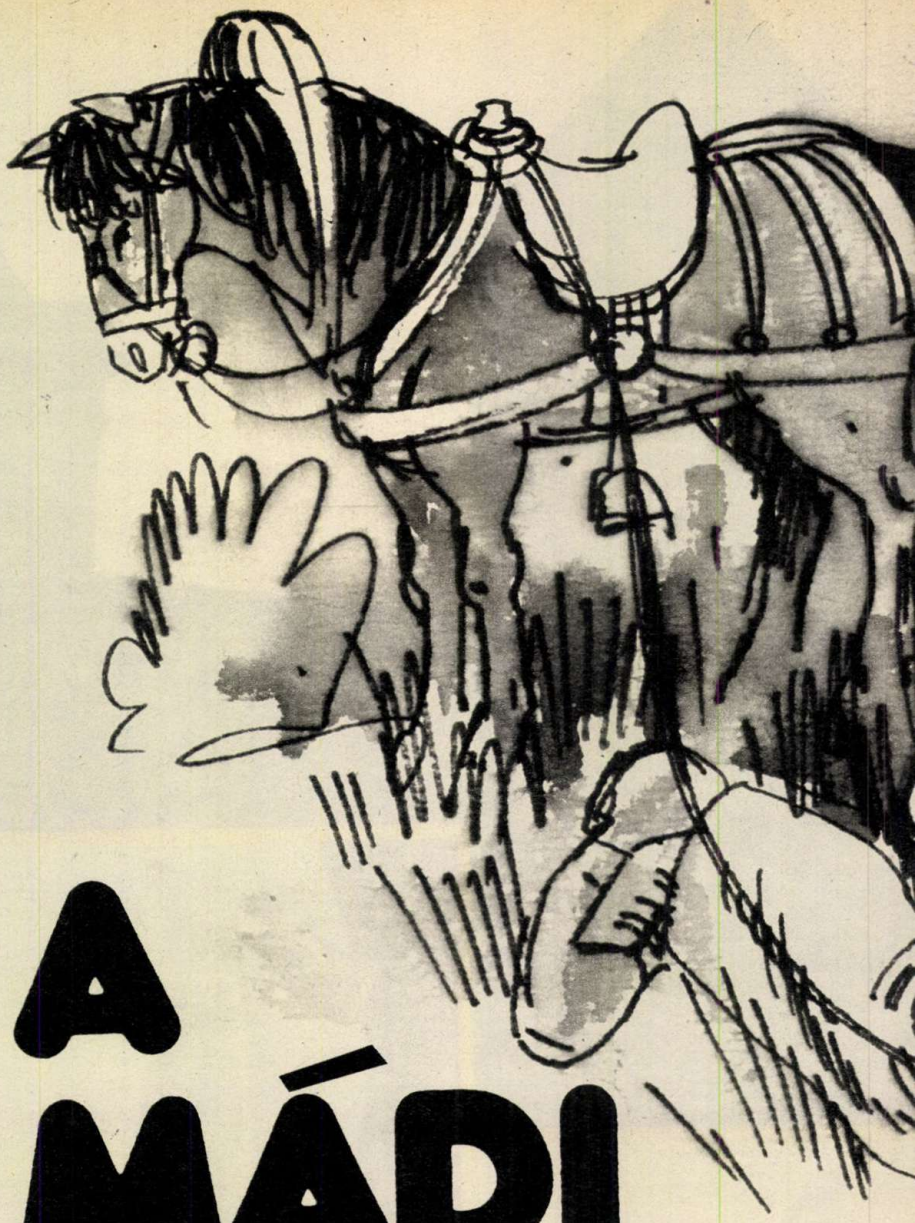

A MÁDI FIÚ

A komáromi hajóácsok az ellenség folytonos ágyútüzében három nap alatt tutajhidat építettek. Az átkelőhely 1849. április 25-én estére készen állt. S éjféltájban, halálos csendben megindult a magyar hadsereg Szőny felé, hogy az utolsó sáncot is megtisztítsa az ellenségtől, Bécsig kergesse a császáriakat. A vörössipkások között menetelt egy tizennégy esztendős gyerek, Koroknai Dániel is

Erősen fülelt. Úgy tűnt neki, mintha a fák között ló prüszkölt volna. Óvatosan letette a szalonnasütéshez gyűjtött rőzsét, lehasalt, és a bozótos védelme alatt a hang irányába kúszott. A sűrűség ritkult, egy tisztás tárult elé, amely telis-tele volt ellenséges katonákkal. Karnyújtásnyira tőle néhány sisakos egy ostromágyút próbált lombokkal álcázni.

„Ezek ránk várnak" — gondolta, miközben visszafelé igyekezett. Áldotta parancsnokának, Németh tüzérfőhadnagynak az eszét, aki hajnalban nem az erdőben, hanem a közelében levő legelőn, egy itatókút mellett üttetett tábort. Száz tiszt közül kilencvenkilenc a rejtekhelynek kiválóbb rengeteget választotta volna, csakhogy akkor egyenesen a császáriak karjaiba futnak!...

— A kútnál könnyen észrevesznek bennünket, de mi is látjuk azt, aki felénk tart — érvelt a parancsnok.

Koroknai Dániel a táborba érve egyenesen hozzá szaladt.

— Császáriak tartózkodnak Ácson! — jelentette.

A főhadnagy legyintett.

— Sajnos az egész vidék tele van velük, de már nem olyan félelmetesek. Futnak.

— Nyüzsög tőlük az erdő — ismételte meg Dániel.

— Akinek inába szállt a bátorsága, gyáván megbújik.

— Állig fel vannak fegyverkezve!

— Damjanich egyetlen vörössipkása többet ér, mint tíz tarackágyús császári.

— Négyfontos ostromágyújuk is van. A saját szememmel láttam.

— Hol?

— Körülbelül ott, ahol a győri út először érinti az ácsi erdőt.

A főhadnagy tekintete elkomorult.

— Orvtámadásra készülnek a gazok. Az utánpótlást akarják elvágni. Meg akarják akadályozni, hogy Görgey tábornok úr valóra váltsa tervét, és bekerítse Simnich és Schlick Bécs felé menekülő hadait. Elejét kell venni a vérontásnak. Ki kell füstölni őket, mielőtt... Vidd hírül a többieknek, hogy készüljenek. Mire megsütöd a szalonnát, mi is itt vagyunk.

Dániel pokolian éhes volt, de a szalonnasütéshez semmi kedvet sem érzett. Sejtette, hogy parancsnoka óvni szeretné, hiszen a szőnyi sáncoknál, az éjszakai közelharcban, az egyik császári katona szuronyával megsebesítette a combját. De sebe — mint ahogy reggel kiderült — jelentéktelen karcolásnak tűnt. Csak azért kötötték be, nehogy elfertőződjön. Hogy is szól a vörössipkás eskü? „... akár vízen, akár szárazon, mind éjjel-nappal, mindenütt, minden alkalommal bátran és vitéz módon hadakozunk, gyalog- és lovaszászlóinkat soha el nem hagyjuk..."

— Én tüzér vagyok, nem szakács. Ütközetben az ágyúnál a helyem.

A főhadnagy akaratlanul is megsimogatta harcosa fejét. De aztán észbe kapott, arcán megkeményedtek a vonások.

— A parancs az parancs! — jelentette ki ellentmondást nem tűrő hangon.

Dániel nem mert tovább vitatkozni, csak magában duzzogott. Nagyon igazságtalannak tartotta a döntést, hiszen... Az igaz, hogy korát tekintve gyerek. Idén töltötte be a tizennegyedik életévét. De nem kegyelemből került a vörössipkásokhoz, hanem azért, mert hősi halált halt édesapja harcát akarta folytatni. Szándékától semmi áron nem hagyta eltéríteni magát, ezért aztán édesany-

ja és maga Damjanich tábornok úr is áldását adta rá. Először kisdobosként haladt százada élén. Részt vett a szolnoki, a tápióbicskei, az isaszegi, a váci, a nagysollai, a komáromi csatákban. Amikor Szolnoknál a Tiszába szorították az ellenséget, és házról házra harcolva felszabadították a várost, egyenruhája mellé megkapta ő is a vörös sipkát, amely az ütközet után kitüntetésnek számított. „A vörös sipkák viselete, mint kitűnő vitézség és megjutalmazás hozatik be" — hangzik a Honvédelmi Bizottmány rendelete. Három hónapja a gyalogságtól áthelyezték a tüzérekhez, lovával ő húzatja az egyik ágyút. De megtanulta a fegyver kezelését is...

„Damjanich a vezérünk.
A pokoltól sem félünk.
Ha a pokol rácból lenne,
Zászlóaljunk nekimenne,
nekimenne..." — hangzott fel az ácsi erdőnél is a vörössipkások egymást biztató dala.

Délelőtt tíz óra lehetett, amikor feleselni kezdtek egymással a fegyverek. Sajnos, az ellenség a vártnál erősebbnek bizonyult. Az erdőt például két dandárnyi császári sereg tartotta megszállva. A gyilkos puska- és ágyútűz négyszer is visszavonulásra kényszerítette a vörössipkásokat. Menekülés közben az egyik legfontosabb ütegüket is bekerítették. Egyelőre az sem sokat segített a helyzeten, hogy Komáromból a helyszínre küldtek néhány zászlóaljat, és Görgey személyesen vette kezébe ezen a szakaszon is a csata vezénylését. Dániel majdnem elbőgte magát, amikor hírét vette, hogy öreg barátja, az üteg ágyúirányzója, Köves Feri bácsi súlyosan megsebesült. Sajnos ágyúállását lehetetlen volt megközelíteni, mert állandó tűz alatt tartotta az ellenség.

Dániel az ismétlődő dörrenésekből megállapította, hogy a császáriak bevetették azt az ostromágyút is, amit a tisztáson látott. Lövegei képesek megsemmisíteni egész századokat. Elhallgattatása fél győzelmet jelentene. Úgy emlékezett, hogy az ágyú vontatórúdja beért a bozótosba. Mi lenne, ha...

Eltaposta az éledező tüzet, az egyik társzekérről leemelt egy nyalábra való pányvakötelet, eloldozta a lovát, és az őrséget kikerülve elhagyta a tábort.

A reggeli rőzsegyűjtő helytől távolabb, egy elhagyatott erdőrésznél kanyarodott a fák közé. Leszállt a lóról, mert a sűrűségben „lenyakazták" volna az ágak. Szerencséjére a pejkó kitanult tüzérló volt, gazdáját követve néha letérdelve bújt át a lombok alatt. S mert a fiú súgott neki valamit, nyeríteni is „elfelejtett".

— Állj! — parancsolt Dániel az állatra. Olyan tisztásra jutottak, ahol a ló könnyen mozoghatott, és amely feltételezhetően már nagyon közel volt a császáriak állásához. Ha letekeri a kötelet, elér odáig...

Az volt a terve, hogy a pányva egyik végét a nyeregkápához erősíti, a másikat pedig az ágyú vontatórúdjára hurkolja. Zsákmányul ejteni egyedül egy lóval, biztos, hogy nem tudja. De egy időre használhatatlanná teheti.

Megszokta a veszélyt. De amikor a pányvával kúszni kezdett, olyan eszeveszetten kalimpált a szíve, mint azon a nyári alkonyon, amikor az egyik nagygazda kertjéből elemelt egy gelebre való almát, s az utánaeresztette hatalmas komondorát.

Rettenetesen félt, mégis pontosan végrehajtott mindent, úgy, ahogy kigondolta. Rémült kiáltozások jelezték, hogy a romboló ágyú — kezelőit elsodorva — titokzatos módon curukkolni kezdett... Dániel tőrével elmetszette a kifeszült kötelet, hogy az erőlködéstől földre rogyott pejló felállhasson, elvágtathasson. Ő maga gyalogosan a biztonságosnak látszó bozótosban csörtetett, amikor megszólalt egy puska. Kisebb ütést, amolyan szúnyogcsípésfélét érzett a hátán, futása lelassult, léptei elerőtlenedtek...

Előrenyomuló bajtársai találtak rá. Hordágyra tették, és egy ácsi parasztcsaládnál helyezték el. Feljegyzések szerint egyszer még magához tért. Alig hallható hangon szülőfaluját, Mádot emlegette, amelyet csodálatos hegykoszorú ölel körül. Az édesanyját szólongatta...

A mádi fiút Ácson temették el. Hamvai fölé a falu lakói azóta márványsírt emeltek, amelyet a gyerekek gondoznak.

A mádi úttörők pedig, rá emlékezve, minden esztendő szeptember 29-én vörössipkás őrjáratot indítanak, hősi tettét felelevenítő hadi játékot játszanak.

FARAGÓ GYÖRGY

Rajz: Görög Júlia

NÉGY

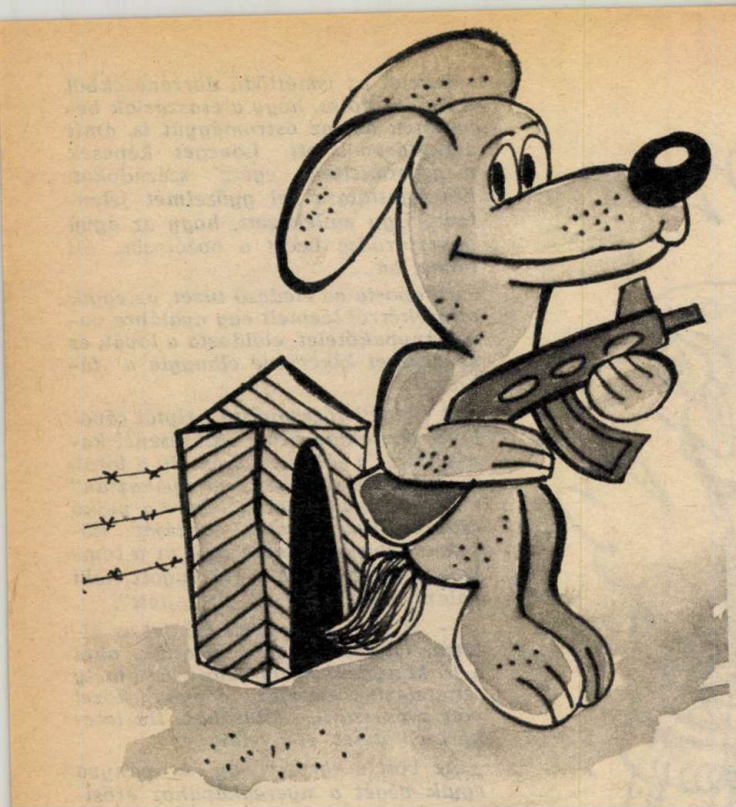

Komolyan veszünk minden edzést...

Kutyául érzem magam! Velem szemben porcelánfehér agyarak villognak, csattognak, hatalmas német juhászkutya ágaskodik a hátsó lábain. Ha nem lenne közöttünk a kerítés... Még rágondolni is rossz, mi történhetne akkor. Persze, csak nekem rossz érzés. A kutya vadul ugat, mély átéléssel hörög. Ez a dolga, szolgálatban van, és egy magára valamit is adó őrkutyának illik komolyan vennie a hivatását. Jaj annak, aki a kerítésen belülre merészkedik!

Ha egy betörőnek az a szerencsétlen ötlete támadna, hogy a Magyar Néphadsereg Központi Katonai Kórházának raktárbázisát szeretné „meglátogatni", váratlan akadállyal találná magát szemben. Kétlábú őrök helyett négylábúak állnák az útját, s meglehet: az embernél is keményebb ellenfélnek bizonyulnának. Egy jól kiképzett német juhászkutyával birokra kelni nem gyerekjáték, az eredményt illetően pedig én a kutyának adok nagyobb esélyt a győzelemre. Legalábbis azóta, amióta a raktárbázison alkalmam nyílt bepillantani az őrkutyák kiképzésébe és rendes napi „munkájába".

Az újfajta őrzési rendszer alapelve egyszerű. A bázist övező kettős kerítést rekeszekre osztják. Minden rekeszbe egy kutya kerül. Ha idegen közelíti meg az objektumot, a négylábú őrzők hangos ugatással jelzik a veszélyt az őrtoronyban levő katonáknak. Ha valaki a kerítések közé merészkedne, a kutya megtámadja a hívatlan vendéget. A többit a fantáziátokra bízzuk. Annyit elárultak a bázis vezetői, hogy ennek a rendszernek a bevezetése óta már próbálkozott betörő, de az éppen szolgálatban levő kutya jól vizsgázott. Az eset után súlyos sérülésekkel szállították kórházba a vakmerő betolakodót.

Persze, amíg egy kutya szolgálatba léphet, addig hosszú az út. Nem minden német juhász alkalmas ugyanis erre a feladatra. Állatorvosi vizsgálat és néhány készségpróba előzi meg a kiválasztást, amelynek során 1—3 éves, alapfokon képzett kutyák közül válogatnak. Fontos a külső megjelenés, az éberség és bátorság, sőt, fegyverzaj kíséretében tartott fogáspróba is van a felvételi vizsgán. S amelyik kutya megfelel, annak ezután kezdődik csak az igazán kemény kiképzés.

Az edzések egy része fegyelemre szoktatja a leendő őrkutyákat. El kell viselniük a szerszámot, követniük kell felvezetőjük minden utasítását. (Katonáéknál így hívják azt a „gazdit", aki a kutyáról gondoskodik, s aki a szolgálatban a négylábú társ segítségére számíthat.) Az őrző-védő kiképzés a rejtekhely mögüli támadás, az azonnali fogás, a 80—100 méteren belüli menekülőelfogás gyakorlását jelenti. Negyedévenként vizsgáztatják ezeket az állatokat, s szolgálatba csak az a kutya kerülhet, amelyik megbízható módon megfelel a követelményeknek.

A szolgálat időtartama négy, hat vagy nyolc óra, attól függően, milyen az időjárás. Ahhoz, hogy a kutyák jól lássák el a feladatukat, nemcsak alapos kiképzésre, hanem megfelelő gondoskodásra is szükség van. A munkából hazaérkezőket száraz, tiszta ólak várják. Főtt zöldségféle és hús szerepel leggyakrabban az étlapjukon. Az állatorvos nemcsak az állatok kiválasztásánál jut szó-

LÁBÚ ŐRÖK

Munkahelyemen, a kerítések között

Addig nem mozdulhatok, míg a felvezetőm nem szólít

Ilyen a „lakosztályunk"

hoz, hanem a későbbiekben is rendszeresen vigyáz az egészségükre. A járványokat védőoltásokkal igyekeznek megelőzni. A fokozott igénybevétel miatt nagyobb a megbetegedés veszélye, ezért aztán bevezették a szívvizsgálatokat, hogy a szívgyenge kutyákat kiszűrhessék.

A kutyáért a legtöbbet a felvezetője teheti, aki egyben a gondozója is. Antal Zsolt őrvezető civilben állattenyésztő volt, tehát nem idegen tőle a kutyák gondozása.

— Az a fontos, hogy ne féljen az ember a kutyától — mondja. — Határozott, de szelíd bánásmód kell. Annyira meg kell ismernie mindenkinek a saját kutyáját, hogy a legapróbb jelből, szemének, fülének, farkának állásából következtethessen a hangulatára. Persze, mindegyik kutya külön egyéniség, így aztán nem kedvelem valamennyit egyformán. Ez kölcsönös. A kutyák sem fogadnak el bárkit felvezetőjüknek. De egy-egy jobb falattal, kedves szóval azért belophatja magát az ember a kutya szívébe. És ez fontos, mert nálunk aszerint ítélik meg a katonát, hogyan gondozza a rábízott állatokat. Előbb szólnak neki, ha a kutyája sáros-piszkos, mintha mondjuk az öltözéke hagy kívánnivalót maga után.

Az újfajta őrzési rendszert az eddigi jó tapasztalatok alapján a Központi Katonai Kórház után a néphadsereg más bázisain is bevezetik. Természetesen csak ott, ahol ennek megvannak a feltételei. Nem véletlenül érdeklődnek egyébként a Varsói Szerződés több tagországából is az eddigi eredmények iránt. Úgy tűnik, másutt sem tartják csekélységnek azt a hasznot, amit az őrkutyák hajthatnak, s amelyet Birkás János ezredes, a központi kórház parancsnoka így summázott:

— A katonáknak több hasznát vehetjük, ha felszabadítjuk őket az őrszolgálat nehéz terhei alól. A kutyák ugyan nem helyettesíthetik teljesen az embert, de egy ilyen jól szervezett őrzőrendszerben mentesíthetnek egy bizonyos létszámot, s ez sem megvetendő eredmény.

F. K.

Fotó: Márkus András, Szalay Béla

ZSIBONGÓ

KATONADOLOG A LIGETBEN

Szeptember 27-én délelőtt 10 órakor a Dózsa György úti Tanácsköztársaság Emlékműnél Helyőrségi Katonai Eskütétel lesz. A Városligetben mindig történik valami, de ilyet eddig még ott sem láthattál! Elámulhatsz a haditechnikai és honvédelmi bemutatón; bemutatkoznak az őr- és nyomozókutyák, gyönyörködhetsz a Magyar Néphadsereg, a Belügyminisztérium és a Munkásőrség művészegyütteseinek műsorában. Érdemes elmenni.

FÜGGÖNY FEL!

Kétszeresen is felgördül a fővárosi Harlekin Gyermekszínpad függönye ezen az őszön is. A társulat már a Hamupipőke újabb, Vörös Csillag filmszínházbeli előadására készül. Ugyanakkor **várják a színészethez kedvet érző gyerekek jelentkezését.** Hétfőnként 15—19 óra között személyesen a VII. Dob u. 69-ben, vagy a 412-472-es telefonszámon.

GABONAMÚZEUM

Ha Békés megyében jártok, el ne mulasszátok megtekinteni az új gabonamúzeumot, amit a Békéscsaba és Gyula közötti út mellett, egy volt szélmalomban, Csókás-pusztán rendeztek be. A malom vonzáskörzetébe valamikor 100 tanya tartozott, s évente hozzávetőleg 160 tonna terményt őröltek meg. Az alföldi népi építkezés emlékeit őrző malom legutoljára 1953. november 30-án dolgozott.

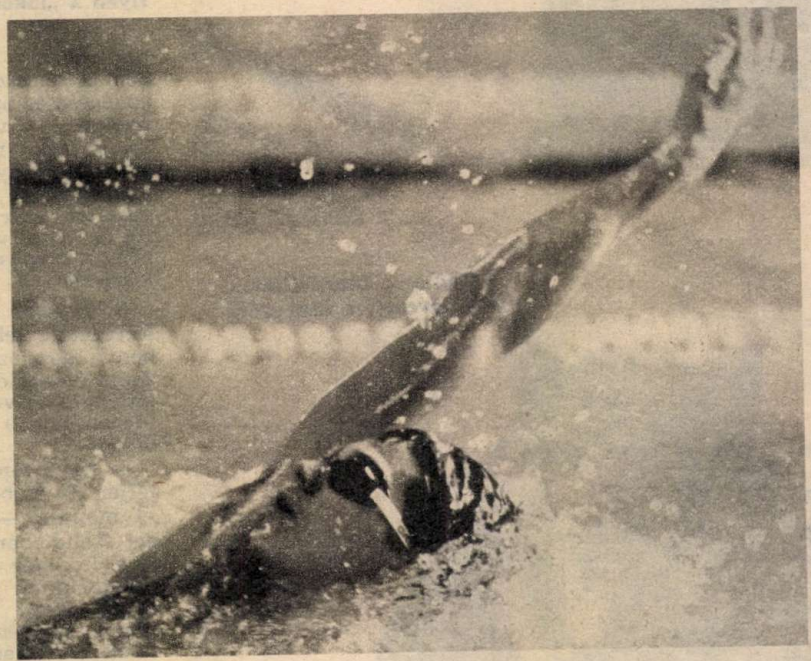

„A" DARNYI

Néhány éve egyike volt csupán a nagy úszótehetségeknek. A sikervárományosból a madridi úszó-világbajnokságon kétszeres világbajnok lett. A siker pillanatában talán az is eszébe jutott, hogy néhány esztendeje még a szeme világáért harcoltak az orvosok egy balszerencsés hógolyócsatát követően. Vb győzelme tehát az akaraterő diadala is. Edzője, Széchy Tamás segítségével ma már ő a világ legjobb 200 és 400 méteres vegyesúszója. Ő „a" Darnyi ...